OBSKURIØST

Obskuriøst X 2006 pris kr. 30,-



Om det vi holder af

OBSKURIØST Nr. 10
2006

Trykt hos Frederiksberg Bogtrykkeri A/S
Oplag: 50 eksemplarer
Pris: kr. 30,-

OBSKURIØST udkommer ca. en gang om året og bringer artikler om oversete eller glemte kulturværker som af redaktøren skønnes at fortjene opmærksomhed. Uopfordret materiale indsendes på eget ansvar.

Ansvarshavende redaktør og udgiver:
Henrik Larsen
Johan Kellers vej 37, 2. tv
2450 København SV
henriklarsen@samlersind.dk
www.samlersind.dk/blog/

Indbudte skribenter:
Joachim Larsen, Nils Markvardsen, Erling Søby, Frank Brahe, Heine Sørensen, Thomas Winther

Artwork:
Omslag: Frank Brahe
"Obskuriøst" logo: Jesper Mørch
Overskrifter: Ralph Østrup

Øvrigt billedmateriale:
Joachim Larsen, Nils Markvardsen, Frank Brahe, Erling Søby, Henrik Larsen. Alle illustrationer er udelukkende benyttet i oplysningsmæssig henseende.

INDHOLD

OBSKURIØST nr.0, oktober 2001

OBSKURIØST udkommer efter behov, dog mindst én gang om året, og bringer artikler om oversete eller glemte værker indenfor film, musik, tegneserielitteratur m.v. som af redaktionen skønnes at fortjene opmærksomhed. Ansvarshavende redaktør: Henrik Larsen, Johan Kellers vej 37, 2.tv, 2450 København SV. Uopfordrede manuskripter indsendes på eget ansvar. Pga begrænset plads kan det desværre ikke garanteres, at en antaget artikel bliver trykt i førstkommende nummer af bladet.

LEDER

Jeg har længe haft lyst til at udgive mit eget blad og, tjae, nu gør jeg det så. Min pen vil dog fortsat stå til rådighed for andre, for OBSKURIØST skal kun ses som et supplement til det øvrige udbud på markedet og faktisk agter jeg at skrive så lidt som muligt selv. Tiden vil vise om om det er nemmere at få sine visioner ud ved at kanalisere dem igennem en flok håbefulde skribenter. Det første 'rigtige' nummer af OBSKURIØST udkommer efter planen ca. 1.november og vil være på 16 sider i farver. Alle artikler er i hus og billedematerialet ligger nogenlunde fast. Layout og trykkefasen står nu for og jeg har en lumsk anelse om, at den bliver enddog temmelig tidskrævende, så for at holde gryden i kogen og gejsten oppe valgte jeg (vistnok inspireret af Jacks strategi med STAY SICK) at sende dette lille forskræp til en række udvalgte personer. Da jeg ikke ønsker at afsløre, hvad bladet vil indeholde følger her to artikler som måtte udgå, ikke fordi de var ringere end det øvrige stof, men fordi pladsen er så begrænset (de bliver i stedet trykt i nummer 2) samt undtagelsesvis et par bidrag fra redaktøren himself. Lidt om skribenterne: Første gang jeg mødte *Finn Ludvigsen* var i Vesterbrogades VideoNetto, henne ved horror-reolen, hvor han stod og forsøgte at gøre en ekspedient begribeligt, at han ledte efter Vincent Price film. Ekspedienten var selvfølgelig ignorant og ude af stand til at hjælpe. Som den nævenyttige person jeg er spurgte jeg 'tilfældigt henkastet', "nå, De interesserer Dem nok for Vincent Price?" Og det skal jeg ellers love for, at Finn gjorde. Det blev til en lang snak på stedet og ditto efterfølgende telefonsamtaler om den amerikanske horrorstjerne - som samler og filmfreak er det herligt at træffe ligesindede. Finn er i øvrigt pensioneret skolelærer. *Peter Rattleff* er en god ven og arbejdskollega med stor interesse for scienceficfion og fantasy. Vi deler langtfra samme smag, når det gælder horror, hvor jeg vist lidt uretfærdigt har fået et ry på arbejdet som splatterfan (!), men han kastede sig bredvilligt ud i opgaven, da jeg foreslog ham at fortælle lidt om sin barndoms lidenskab for seriehelten Doc Savage. Mine egne artikler er et uddrag af et langt essay om Umberto Lenzi og hans kostumefilm (oprindeligt om europæiske Robin Hood film) som jeg har rodet med i årevis, samt en nekrolog over Hammer komponist James Bernard. Måske gider kun få læse om slige sager, men OBSKURIØST vil fremover være et tilbud til de som trods alt gør. Jeg ved, at I er derude.

Henrik Larsen, Jyderup, 29.september 2001

Leder

"Jeg har længe haft lyst til at udgive mit eget blad og, tjae, nu gør jeg det så." Sådan begynder lederen til Obskuriøst nr. 0, dateret 29. september 2001. Nr. 0 var en fotokopieret pamflet på seks A4-sider som indeholdt en håndfuld artikler af forskellige skribenter plus lidt fra redaktøren selv. Det blev starten på en udgivelsesrække som foreløbig omfatter ti regulære numre plus tillæg, adskillige småtryk og to oplæsnings-cd'er. Mange skribenter, mange eksperimenter. Noget godt, andet skidt. Det meste af tiden havde vi det sjovt. Fem år og ti numre er et slags dobbelt jubilæum og det er redaktøren naturligvis stolt af.

Af dette nummers skribenter medvirkede både Nils, Frank og Heine i Obskuriøst nr. 1, tilbage i november 2001. Og forleden talte jeg i telefon med Finn Ludvigsen som skrev Vincent Price artiklen i nr. 0. En cirkel er ligesom lukket - og var dét så dét?

Nr. 0's leder slutter med disse forhåbningsfulde ord: "Måske gider kun få læse om slige sager, men OBSKURIØST vil fremover være et tilbud til de som trods alt gør. Jeg ved, at I er derude." Og det vil jeg *stadig* fremover bestræbe mig på at efterleve. Bladet fortsætter, JA, men hvornår næste udgivelse bliver og i hvilken form tør jeg ikke svare på. Så meget kan jeg love: idet jeg én gang for alle har erkendt mine begrænsninger som layouter vil Obskuriøst fremover blive grafisk tilrettelagt af andres, mere professionelle hænder. Med hensyn til indholdet har jeg tænkt på artikler om bl.a. gamle tv-julekalendere og de naturprogrammer jeg så som barn med David Attenborough, Jacques Cousteau m.fl. Jeg vil også gerne fortælle mere om mine yndlingstegneserier fra barndommen. Essayet 'Super-nostalgi' i dette nummer er blot tænkt som en forsmag. Nu får vi at se (som jeg plejer at sige).

Obskuriøst årgang 2006 er et andet blad end det var for fem år siden. Vel er jeg en stor nostalgiker, men jeg ved udmærket godt, at tiden ikke kan skrues tilbage. Mennesker forandrer sig og det gør fanzines også. Min oprindelige intention om at formidle viden om kultfilm og lignende har gradvist udviklet sig at ville fortælle om alt mulig andet også, for mit eget vedkommende ofte holdt i en meget personlig stil. De senere blade, især nr. 9 bærer præg af dette. (Sidebemærkning: Jeg har genanvendt dele af materialet fra bladet i 'Tiden tur-retur', en tekstsamling om barndomserindringer, antikvariatbesøg og glimt af en københavnsk boheme-tilværelse. Manuskriptet er p.t. til bedømmelse hos et bogforlag.)

Nogle læsere faldt fra, fordi de ikke brød sig om den kurs Obskuriøst var slået ind på. Beklageligt og selvfølgelig har jeg overvejet om jeg var gået for vidt dér, men på den anden side… det er jo mit blad. Jeg har aldrig været god til at please.

Rigtig ondt gjorde det til gengæld, da jeg opdagede, at en af mine *mest værdsatte skribenter* var en person jeg ikke længere kunne have tillid til. Det føles som så længe siden nu, så jeg ser ingen grund til at spilde mere plads på "sagen", blot vil jeg sige, at hvis nogen ønsker at tro på Michael Porel og hans historier om Hollywood-filmproduktion, ja, så er de selv ude om det! Der fødes en idiot hvert minut og jeg har været en af dem.

Men nu er nr. 10 på gaden og hvad handler det om? Tja, bladet har intet tema som sådan. Der *var* vistnok en oprindelig master plan, men mange af mine egne planlagte artikler forblev uskrevne pga. kreativ tørke og det som foreligger her er mest af alt en samling af løse ender. Jeg har dog valgt at give Obskuriøst nr. 10 en fælles overskrift alligevel, fordi jeg finder, at den dækker *samtlige* bidragyderes tilgang, uanset emne: 'Om det vi holder af'. Ikke pligtstof eller linjebetalt bestillingsarbejde; artiklerne i bladet er skrevet af ægte kærlighed. Også når f.eks. min bror Joachim om *"Columbo"* udtrykker en vis forbeholdenhed og skuffelse overfor serien - men alligevel tydeligt ikke er i stand til at slippe den. Eller når Frank blankt indrømmer, at Freddie Mercury foretog sig grimme og ansvarsløse ting - uden at det kan rokke ved hans betagelse af kunstneren og mennesket.

At tale om scoops i forbindelse med et blad som Obskuriøst er måske store ord, men det er hvad netop Frank har begået med sin portrætartikel af Tage Eskestad, en af de helt vigtige, men i dag så godt som glemte danske science fiction-forfattere.

Og der er anmeldelser af den super-barske britiske western 'The Hunting Party', Romeros indvoldsgnasker 'Land of the Dead', koncertfilmsklassikeren 'Stop Making Sense', tekniske noter om *"Doctor Who"*, en guide til de københavnske antikvariater... og mere endnu. Nostalgiske tv-serier, gustne film, kultmusik og noget til bogreolen - det er Obskuriøst nr. 10.

Jeg fandt en gammel notesbog forleden, med hen ved halvtreds adresser på filmsamlere i udlandet. Folk jeg byttede sjældne lejevideobånd med, noget som kostede en formue i porto og konstant dræn af kassekreditten. Hele kultfilm-samlermiljøet har ændret sig radikalt siden 90'erne, siden DVD'en slog igennem som videobåndets afløser og Internettet overflødiggjorde filmbladene som informationskilde. Det gælder for næsten alle som står i bogen, at vi ikke har snakket i årevis og jeg ikke aner hvad der er blevet af dem. Sådan kan det gå.

I lørdags var jeg sammen med fem af kammeraterne fra videosamlerdagene, hvad du kan læse mere på side 15 her i bladet. (Fordi Obskuriøst nr. 10 er blevet så forsinket kan du også læse om sidste års træf i Søften, på bladets bagside.) Vi er på en måde de sidste dinosaurer, de sidste overlevende af en generation, kultur. De fleste fanzines er lukket eller gået i dvale. Vores fælles diskussionsforum på Internettet er blevet noget affolket. Men her var vi igen. The show must go on. Og det gælder også Obskuriøst.

Henrik Larsen, København SV, 2.-3. oktober 2006

Columbo - "Just one more thing..."

af Joachim Larsen

Det var på høje tid! Der er gået næsten 40 år siden tv-serien "Columbo" blev lanceret. Den har været vist - og genudsendt - på utallige tv-stationer, men først for nylig kom den på DVD.

Ja, det vil sige: I England blev to DVDer med hver 3 episoder udsendt i 2001. Og der har længe floreret et officielt eller semi-officielt boksæt med *hele serien* i Japan. Disse udgivelser er dog svært tilgængelige for den brede offentlighed. Men siden julen 2004 er udgivelsen af *"Columbo"* på DVD sat i system, med foreløbig fire sæsoner udsendt på det globale marked.

Figuren uden fornavn
Figuren *Columbo* - spillet af Peter Falk - blev præsenteret i 1968 med tv-filmen 'Prescription: Murder', som var tænkt som en pilot for en tv-serie om politimanden Lieutenant Columbo fra drabsafdelingen i Los Angeles Police Department. Serien blev dog først en realitet i efteråret 1971, efter at den blev skudt i gang af endnu en pilot.

"Columbo" er ingen traditionel kriminalserie. For selvom drabssagerne er omdrejningspunktet, handler serien ikke om traditionelt opklaringsarbejde. Hvert afsnit starter med, at vi ser et mord bliver begået, og derfor skal vi hverken gætte metoden eller motivet.

Serien handler om intelligente mordere. De fleste mord bliver begået som overlagt drab, hvor omstændighederne er nøje planlagt. Gerningsmanden forsøger at udlægge falske spor og fjerne sine egne. Ofte ved at få det til at ligne et røveri eller indbrud som er gået galt og endt i drab. Eller ved at iscenesætte en ulykke som f.eks. et fald fra en trappe eller drukning og derved undgå politiets opmærksomhed i jagten på en gerningmand.

Men selvom morderne er intelligente, er det ikke tilstrækkeligt, at de skaber det perfekte gerningssted. Columbo finder altid små detaljer, som ikke passer sammen ved første øjekast. Og selvom gerningsmanden nemt finder på en forklaring, som Columbo synes lyder logisk nok til at forklare små unøjagtigheder, har de ved deres kunstige adfærd fået pådraget sig Columbos nysgerrighed. Han bryder sig ikke om hurtige forklaringer. Slet ikke når de kommer fra personer, som netop har mistet en ægtefælle eller kollega og derfor burde være i chok og ude af stand til at hjælpe med opklaringsarbejdet.

Columbos opklaringsmetode består først og fremmest i at opsøge sine mistænkte i tide og utide - og nok mest det sidste. Da Columbo kommer uanmeldt, træffer han ikke altid den han søger. I stedet taler han med dem som kender personen. En sekretær, en privatchauffør eller måske en bedstemor kan være med til at give Columbo et billede af en potentiel morder.

Og Columbo kommer igen. Hans mistænkte bliver drevet til vanvid af de små spørgsmål, og i irritation begår de fejl og afgiver inkonsekvente forklaringer. Man kan derfor mistænke Columbo for at overdrive sin taktløshed i håbet på, at han kan presse sine mistænkte som i forvejen er i ubalance - på grund af et mord - til helt at tabe overblikket og bryde sammen. Desværre er Columbos modstandere yderst intelligente og bevidste om deres fremtoning. Det kræver derfor meget cigarrøg for at få dem til at hoste op med en tilståelse.

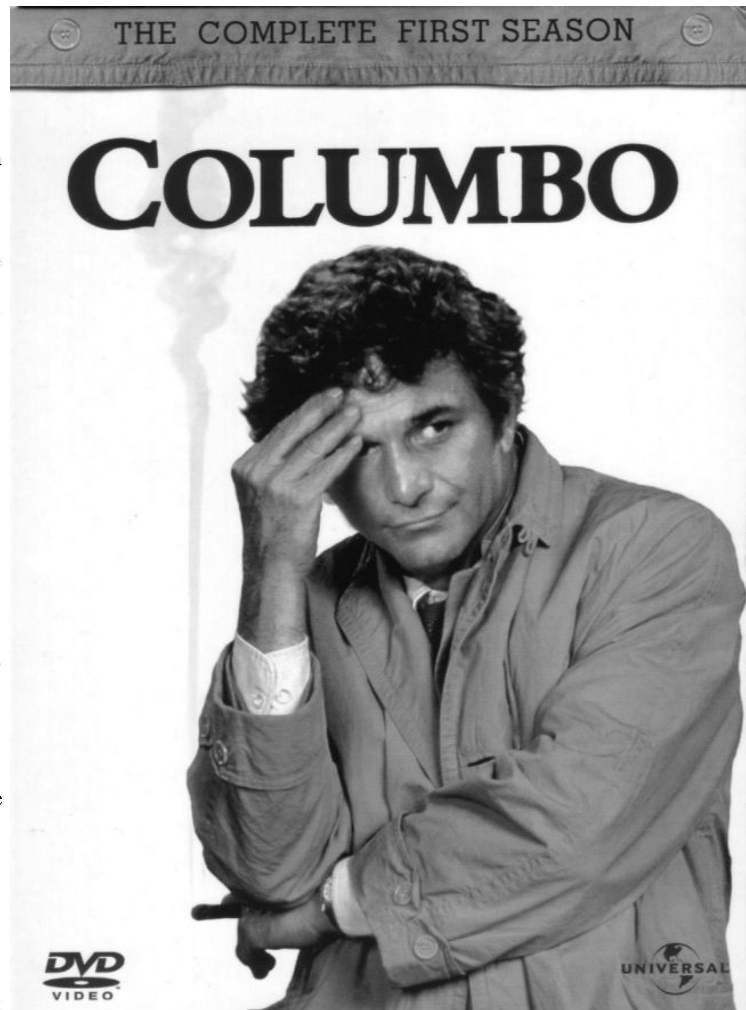
Med til Columbos opklaringsmetode hører også hans fysiske fremtoning. Med sin krøllede regnfrakke, ufriserede hår og den altid rygende cigarstump, ligner han ikke en politimand men nærmere en vagabond. Med denne "forklædning" giver han ikke indtryk af at være i stand til at opklare noget. Men selvom han ikke går klædt som dem, og ikke kan tale med om mode, økonomi eller kunst, kan han se gennem deres forlorne spil.

Columbo går rundt i sin egen verden og tager sig ikke af, hvad andre synes om ham. Hans ønske er at bringe de skyldige for retten. Også selvom han må sætte både sagen og sin karriere på spil. Og Columbos ærlighed gør, at vi holder med ham - og af ham. Vi har ikke ondt af ham, fordi han ser sjusket ud, da vi ved, at det er et image han selv har valgt at dyrke. Dels fordi det er let at vedligeholde, og fordi det får hans mistænkte til ikke at opfatte ham som en trussel. Vi bliver heller ikke ophidsede over Columbos person, fordi han er uforskammet over for sine mistænkte. Han behandler alle med respekt, fordi han dybest set kan forstå, hvad der har fået en morder frem i dem. Men om de derudover er politikere, generaler eller berømtheder, tager han sig ikke af.

Det kan til tider være trættende, at Columbo bliver overdrevent sjusket, efterhånden som tv-serien udvikler sig. Figuren bliver utroværdig, da det er usandsynligt, at en person går rundt i det samme tøj og kører i den samme bil i så mange år. Faktisk er der meget lidt udvikling at spore i Columbos personlighed. Det er især synd for Peter Falk, at han ikke får lov til at spille "mere igennem" og give Columbo-karakteren dybde. Columbo fortæller tit sine mistænkte, at han elsker sit job, men alligevel må vi formode, at der er tider, hvor Columbo bliver personligt berørt af en sag. Denne del af politiarbejdet ser vi desværre intet til. Lige som vi sjældent ser et glimt af Columbos arbejdsplads end sige private liv.

Årsagen til at serien fokuserer på Columbos dialog med mennesker og udelader de søvnløse timer ved skrivebordet eller de mange timers overvågningsarbejde er naturligvis, at det er "godt fjernsyn", da en mand med en kikkert i en varevogn er svær at gøre underholdende!

Tv-serien er langt fra at være socialrealisme, selvom den forsøger at skildre den jævne politimands møde med de finere kredse blandt kunstnere, politikere og velhavende forretningsmænd. Det er heller ikke dens sigte. Det er "ren underholdning" for hele



familien. Selvom relativt mange mennesker bliver slået ihjel, er der ikke antydningen af blod, meningsløs vold eller grimt sprogbrug. Som politimand må man ellers formode, at Columbo også bliver kaldt ud til sager, hvor mordet ikke er foregået under en krystallysekrone.

Populariteten

Tv-serien blev populær, da den benyttede sig af kendte gæsteskuespillere. Seerne har ikke kun fulgt serien på grund af Peter Falk, men fordi det var underholdende at se nye “kendte navne” gæsteoptræde. Denne praksis er dog ikke unik for *“Columbo”*. Den er brugt i de fleste lange serier - fra *“Batman”* til *“The Muppet Show”*.

Af og til kan en gæsteskuespiller virke fejlplaceret. I ‘Swan song’ fra tredie sæson optræder musikeren Johnny Cash - netop som musiker. Dengang var han en stor og populær kunstner, men i *“Columbo”* foretager han sig ikke mere, end hvad en almindelig skuespiller kunne klare med playback. Det bærer tydeligt præg af, at han er indkøbt for at give tv-serien opmærksomhed fra hans store fanskare.

Samtidig tager det noget af opmærksomheden fra Peter Falk ved at stille ham over for dygtige skuespillere, som ikke skal nøjes med at spille mordere - men mennesker!

Når man siger *“Columbo”*, siger man også “halvfjerdserne”, da serien er tydeligt bundet til sin tid. Dette kan ikke kun ses i påklædningen og boligernes indretning. I de sager Columbo bliver rodet ind i, får vi også et billede af de tekniske landvindinger 1970erne oplevede. Vi præsenteres for robotter, videomaskiner, computere og automatiske pladespillere. Columbo bliver let imponeret over disse opfindelser - akkurat som vi formoder en stor del af datidens seere blev - men han er også en smule skeptisk. Alligevel ender han ofte med at bruge de nye opfindelser til at fælde sin forbryder. Dette giver muligheden for, at seeren kan genkende noget af sig selv i Columbo. Men selvom serien bevidst skildrer samtiden, evner den at fortælle en god historie. Derfor er serien tidløs og stadig værd at se.

På mange måder afspejler Columbo den jævne amerikaner, på trods af at han er af italiensk afstamning. Columbos politiske holdninger og samfundssyn kommer dog aldrig frem til overfladen, og de spænder ikke ben for seriens popularitet i den amerikanske befolkning som helhed.

Nu på DVD

Det er svært at kalde DVD'erne et gensyn med Columbo, da figuren aldrig har forladt tv-skærmene fuldstændigt. Serien er genudsendt mange gange på flere kanaler. Der er, desværre, heller ingen overraskelser gemt i boksene. Intet ekstramateriale som f.eks. interview med de medvirkende eller dokumentarprogrammer om serien. Vi får “kun” Columbo.

Billedkvaliteten er god, når man tager seriens alder og produktionsmetoder i betragtning. Alt er lavet på film, men der er kun begrænset filmstøj med. Det virker som om, at de bedste filmkilder er gravet frem, og det ikke er et multigenerations videokopi som har dannet grundlag for DVD'erne.

Hvis man kun husker *“Columbo”* fra TV3 i starten af 1990erne, hvor jeg mødte tv-serien, vil man blive positivt overrasket over billedkvaliteten. Billedet er klart og farverne er fyldige. Det er tydeligt at se, hvordan produktionen af tv-serier er blevet lettere, efterhånden som postproduktionen er skiftet fra udelukkende film til også at anvende video. Starten på hver afsnit af *“Columbo”* lider af støj, som består af sorte “prikker” og et generelt mere kornet billede. De



første minutter af hvert afsnit består af scener som rummer de mord Columbo senere skal opklare. Oven på disse scener er lagt titler og navne på de medvirkende. Denne sandwich af billeder og titler har gennemløbet flere stadier af optisk printning, så billedet er flere generationer dårligere det øvrige materiale.

Flere instruktører har prøvet kræfter med *“Columbo”* og givet deres bud på figuren. Forskellige aspekter har set dagens lys på bekostning af seriens kontinuitet. Heldigvis betyder det, at episoderne kan ses enkeltvis, da de næsten aldrig bærer referencer til hinanden. Og med udsigt til at hele den klassiske del af *“Columbo”* bliver udsendt på DVD, er der mange timers underholdning at bladre frit rundt i. Jeg kan forstå, hvis nogen ønsker at springe enkelte episoder over. I visse historier hænger plottet ikke sammen. Enten fordi Columbos opklaring forudsætter forhold som er fysisk umulige, eller forhold som er så usandsynlige, at de er utroværdige. Andre historier er så kedelige, at end ikke godt skuespil kan redde dem.

Ingen kult

Selvom *“Columbo”* stadig har en udbredt fanskare, er det i overkanten at kalde serien “kult”. Den klassiske tv-serie kørte i syv sæsoner stort set uden ændringer. Mange historier var begyndt at ligne hinanden, og Peter Falk virkede ikke længere så engageret i rollen. Da det sidste afsnit rullede over skærmen i 1978 troede man, at nu var Columbo gået over i tv-historien.

Efter over 10 år blev Peter Falk endnu engang spurgt, om han ville trække i regnfrakken, og han valgte at tage imod tilbudet. Den nye serie begyndte i 1989 med en aldrende Columbo, som ikke havde ændret udseende eller karakter.

Normalt bliver man rådet til ikke at gå tilbage til en fuser, men det er lige så farligt at gå tilbage til en succes - at lave en 2'er. For selvom *“Columbo”* fortæller en god historie, har man forsøgt at beholde den originale form, som i mellemtiden er dybt forældet. Peter Falk er begyndt at parodiere Columbo. Måske kunne det lade sig gøre, at en politimand i 1970erne kunne tumle rundt som Columbo gjorde, men i vores tid? Nej, *“Columbo”* hører til i 1970erne og bør betragtes som en vigtig del af vores tv-arv.

Inden for den psykologiske kriminalgenre er Columbo en unik figur. Med sin fremtoning som anti-helt, var han nyskabende da serien opstod. Universal har satset en del ved at bringe *“Columbo”* til verden. Måske er det derfor, at der gik flere år før piloten udmøntede sig i en serie, hvor tiden er gået med at udvikle Columbos særpræg, så ingen kunne undgå at lægge mærke til ham.

Et monument over en tv-serie

Med *“Columbo”* på DVD føler jeg, at jeg bør give slip på serien. Jeg har levet med serien de sidste 15 år, hvor den kun har haft status af genudsendelse og nostalgi, og jeg har indset, at jeg spiller på en døende hest. Jeg kommer aldrig til at finde flere detaljer og få flere aha-oplevelser. Jeg må også erkende, at serien både forsøger at være en klassisk opklaringshistorie, en skildring af menneskers konflikter og en komedieserie på én gang. Og at den ikke evner at være noget af det helhjertet. Derfor er det tid at sige farvel og tak og lade DVDerne være et monument over en populær tv-serie.

“Columbo” er en serie som er svær at sætte i kategori, og det er måske forklaringen på, at jeg har holdt min interesse levende i så mange år under forsøget på at finde den dybere mening. Nu hvor boksene bliver udsendt kan jeg se, at serien ikke har en dybere mening og måske ikke tåler at blive udsendt som et samlet værk. På den anden side, så er det overstået, og det blev i Peter Falks levetid. Og det fortjener han. Uanset manuskripternes kvalitet er det tydeligt, at Peter Falk elskede rollen som Columbo, og seriens popularitet og tilstedeværelse i vores kollektive tv-hukommelse skal tilskrives hans engagement og indlevelsesevne.

Trods min hårde kritik, bevidner mit troskab til serien, at den rummer kvaliteter som rækker ud over blot almindelig underholdning.

MEN VENT - DER VAR LIGE EN TING TIL

af Henrik Larsen

Modsat min lillebror Joachim er jeg gammel nok til at kunne have

oplevet Columbo i hans "egen" tid, halvfjerdserne, men pudsigt nok husker jeg slet ikke, at der blev talt om serien i vores barndomshjem. Også jeg skylder TV3 tak for, om ikke andet, at jeg opdagede den gennem deres transmissioner i begyndelsen af 90'erne. Jeg boede på det tidspunkt i lejlighedsbofællesskab med tre andre fyre og en af dem, Lars var helt vild med *"Columbo"*. En aften blev jeg hængende i vores tv-stue, da han skulle se den mig ubekendte serie og resten er som man siger historie. Jeg fandt *"Columbo"* vældig cool på en dejlig afslappende måde. Af og til næsten søvndyssende, for serien gik sent om aftenen og med TV3's dengang enormt lange reklameblokke (det var før der kom regler for den slags) kunne de i sig selv lange episoder nemt snige sig op på et par timer eller mere.

Fra disse "Columbo-nætter" er det de scener hvor Columbo krydser verbale klinger med afsnittets gæsteskurk som hænger ved i hukommelsen - plottene har jeg for længst glemt. Mon ikke mange andre seere har det ligesådan? Jeg har i det følgende gjort mig nogle tanker om Columbo og hans *skyldige skurke*.

"Columbo" er ikke en tv-serie i den forstand, at der løber en sammenhængende historie gennem de enkelte afsnit. Der sker ingen udvikling med figuren som sådan over de mange år, ud over, at manuskriptforfatterne - og Peter Falk selv - efter nogle lidt usikre forsøg i starten får skudt sig ind på, hvordan Columbo er skruet sammen. Een gang etableret ligger hans person, hans univers fast og kan ikke rokkes. Tilbagevendende figurer i serien er begrænset til Columbos (aldrig sete) kone, hans apatiske hund og en vis professionel omgangskreds: politikommissærer og sergenter, embedslæger og retsmedicinere - den slags. Og de er reelt ikke at betragte som andet end rekvisitter i historien. Columbo forekommer at være et veltilpasset og veltilfreds menneske, respekteret i sit arbejde, med et komplet trivielt privatliv og mere behøver vi i grunden ikke at vide om figuren, sådan som serien er tilrettelagt. Vi bliver ikke klogere på Columbo som tiden går og Columbo bliver ikke klogere på sig selv - hvilket han næppe heller ville bryde sig om. Regnfrakken bliver måske lidt mere krøllet med årene, men det er også alt.

Er Columbo selv noget af en papfigur - hvilket man let forledes til at ignorere grundet Falks enorme charme, så er seriens *skurke* til gengæld levende, vibrerende personer, ja, personligheder. Totalt i deres følelsers vold - grådighed,



misundelse, jalousi, blindt had til et andet menneske - begår de udspekulerede og ofte grusomme mord; efter en kort periode af triumf plages de ufravigeligt af angst for opdagelsen, for nogles vedkommende tillige af skyldfølelse; de sveder, farer op, opfører sig stadig mere irrationelt; mærker fælden klappe sammen, løkken strammes om halsen, efterhånden som Columbo arbejder sig stadig nærmere den fatale sandhed. De må sove ualmindelig dårligt om natten. Nogle har et motiv som kalder på i hvert tilfælde et vist mål af sympati; andre er iskolde psykopater eller slet og ret dumme svin. Eet har de til fælles: De er skyldige.

Og takket være et fornemt gæstegalleri af kendte skuespillere i skurkerollerne er de *mindeværdigt* skyldige.

Som f.eks. Ray Milland i 'The Greenhouse Jungle'. Millands skurk er et gennemført arrogant svin. Iskold, overlegen og konstant med en ætsende sarkastisk bemærkning på læben. Dertil blomsterekspert - hvad han pudsigt nok også er i den obskure kriminalfilm 'The Pyjama Girl Case' som var en af de første italo-kultfilm jeg fandt på video tilbage i 1998.

Og nu vi er ved b-film, så giver en af horror b-filmens veteraner Donald Pleasence en pragtpræstation af en forbryderisk vinhandler i 'Any Old Port in a Storm'. En vulkan af følelser, men konstant tilknappet, kontrolleret, beleven, kun røbet af bizarre små tics (som Pleasence utvivlsomt har moret sig med at opfinde), indtil han pludselig eksploderer i et frådende raserianfald uden sidestykke før eller siden i hele serien, fordi hans sensitive smagsløg er blevet udsat for en "dårlig" portvin. Hvilket selvfølgelig er en fælde lagt af Columbo som til lejligheden har sat sig ind i vinsmagningens ædle disciplin.

Til gengæld er Vincent Price, mesteren i smiskende ondskab, spildt i en lille birolle i 'Lovely but Lethal'. Det kunne ellers have været en fantastisk duel mellem ham og Falk!

'A Stitch in Crime' er en episode med Leonard "Mr. Spock" Nimoy (se billede på denne side) som skruppelløs kirurg med mordertilbøjeligheder og en af de få gange, hvor det er *Columbo* som mister besindelsen. Han slår i bordet, råber, er tydeligt ægte harm.

Columbo plejer ellers at opføre sig høfligt overfor sine "modstandere". Det er kun når han synes de opfører sig særlig usmageligt eller prøver at "snyde", at han mister sin respekt. F.eks. i episoden 'Identity Crisis' hvor en CIA efterretningsagent, spillet med bravur af Patrick McGoohan, er en dårlig sportsmand og forsøger at udnytte sine fine forbindelser til at tage Columbo af sagen mod sig. En meget dårlig idé!

Columbo bryder sig heller ikke som den kvintessentielle ubestikkelige politimand han er om at blive "smurt" med fine restaurantbesøg, dyre vine, cigarer eller andre "gaver".

Men i reglen har Columbo respekt for sine mordere. Nogle af dem har han måske endda lidt ondt af; de er ikke kolde sataner alle sammen; nogle er egentlig nogle sølle stakler som blev drevet til at gøre det de gjorde. Der er et således et par eksempler på uoverlagte affektmord i seriens løb.

Han er i bund og grund et meget moralsk, men også tolerant menneske. Folks anløbne privatliv kommer ikke ham ved og han er villig til at se gennem fingre med "ludere og lommetyve". Menneskelig.

Tak til Peter Falk for altid at finde "sin" morder, til morderne for at give en god kamp, til Lars og TV3 for at introducere mig til serien og til Joachim for udlån af DVD bokssættene.

P.S. Der var for resten lige en ting til: Turner Classic Movies sender af og til 'Penelope', et lystspil fra 1966, hvor Natalie Wood spiller en rig, forkælet kvinde som leger bankrøver for at gøre sig interessant overfor sin distræte ægtemand (som er bankdirektør). Filmen er ikke særlig fremragende, men dog værd at se for Peter Falks skarpsindige politiløjtnant. Han udviser mange af de samme små træk som senere Columbo, uden dog at være i stand til at knække sagen - en afgørende forskel!

Jagten på Candice Bergen

- om hendes fortid i blodige westerns!

af Nils Markvardsen

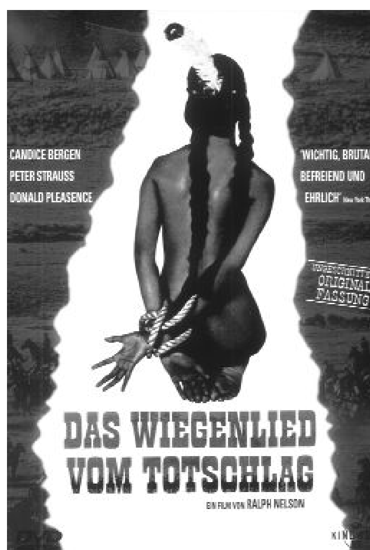
Candice Bergen er ikke stolt over sin hovedrolle i den blodige og sadistiske western THE HUNTING PARTY (1971). Hun så helst filmen begravet i ørkenens sand, så de eksplicitte volds-/sexscener aldrig kom til overfladen igen. Men fortiden er ikke til at løbe fra: En fornyelig udsendt dvd ripper op i hendes åbne sår og præsenterer filmens vederstyggeligheder uncut!

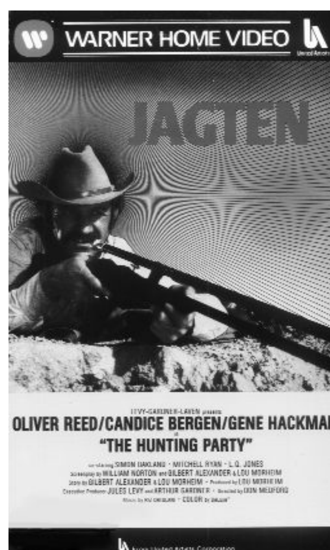
Den amerikansk fødte skuespillerinde Candice Bergen udtaler sig gerne om sin karriere. Hun ynder navnlig at dvæle ved sin hovedrolle i tv-serien MURPHY BROWN, der rullede over skærmen fra '88 til '98. Serien indbragte hende fem 'Emmy Awards', to 'Golden Globes' og omtale i alverdens medier. At den nu snart 60-årige Candice Bergen skulle opnå så stor succes, lå ikke i kortene bedømt ud fra hendes tidlige optrædener. Hun debuterede i Sidney Lumets THE GROUP (1966), hvor hun spillede et lesbisk medlem af 'gruppen'. Kritikerne var ikke imponeret og kaldte hendes præstation for både kejtet og uinspireret. Flere negative ytringer fulgte i hælene på hendes indsats i Robert Wises SAND PEBBLES fra samme år. De dårlige anmeldelser var medvirkende til, at Candice Bergen stod frem i sluttresserne og erkendte sit begrænsede skuespilstalent. Hun pointerede dog ved samme lejlighed, at hun selv syntes, hun var fantastisk til at simulere en orgasme på film!

At Candice Bergen var kommet ind i filmbranchen kunne ene og alene tilskrives hendes skønhed. Og hun havde virkelig udseendet med sig. Allerede i starten af tresserne, knap 16 år gammel, var der fokus på hendes ynde. Op gennem tresserne voksede hendes popularitet og hun var snart en feteret model. Kulminationen indtraf i starten af halvfjerdserne, hvor hun blev kåret til én af de smukkeste kvinder på jorden. I et interview fra slutningen af halvfjerdserne reflekterer hun over sit udseende og siger blandt andet følgende:

I have always traded on my beauty. It brings me the flowers that fill this room. Every bouquet here arrived with a hopeful note from an admirer. I am a totally insecure person and my beauty was my only security. It opened doors. It turned people on without my having to do a thing but show my face.

Richard Brooks' western BITE THE BULLET (1975) blev et mindre gennembrud, da hun opnåede fine anmeldelser for sin ageren. I følge eget udsagn tog hun nu skuespilleriet mere seriøst end tidligere og det begyndte at bære frugt. I årerne derefter fulgte mange roller og mere anerkendelse for film som eksempelvis Richard Attenboroughs Oscarvinder GANDHI (1982).





Tv: SOLDIER BLUE fik biografpremiere i Danmark under selvsamme titel. Filmen er både udsendt på leje-/købevideo. I Tyskland er den udgivet på dvd under titlen "Das Wiegenlied vom Totschlag" (uncut, 16:9 og engelsk lydspor). *Th:* THE HUNTING PARTY gik i de danske biografer under selvsamme titel, mens lejevideoen fra firserne blev døbt "Jagten".

Den dunkle fortid

Candice Bergen er ikke lige begejstret for alle sine film. Der er produktioner, hun nødigt omtaler, da de grundet eksplicitte volds-/sexscener stemmer dårligt overens med det pæne, polerede Hollywoodimage, hun giver indtryk af. Hun har sågar undskyldt, i den politisk-korrekte tjeneste, for hendes involvering i underlødige film i karrierens tidlige år. I starten af halvfjerdserne, altså nogle år før hun i følge eget udsagn begyndte at tage skuespilleriet alvorligt, var hun i hovedrollen i to notorisk blodige westerns i form af Ralph Nelsons amerikanske SOLDIER BLUE (1970) og Don Medfords engelske THE HUNTING PARTY (1971). Selv den dag i dag regnes de film blandt western genrens mest brutale udspil, da blodet flyder i stride strømme! SOLDIER BLUE er både kendt og berygtet for de ekstreme kampscener mellem de hvide soldater og det oprindelige folk. Filmen skildrer det berømte slag ved Sand Creek i 1864. Nogle historikere har kaldt filmen overdrevet voldelig, mens andre hævder, at opgøret var langt blodigere i virkeligheden. I hvor høj grad de historiske detaljer er korrekt belyst, finder man nok aldrig ud af, men det ændrer ikke på, at filmen virker overvældende i sin barbariske tone. Til trods for filmens brutalitet er den rent faktisk politisk korrekt set med nutidens øjne, så den behøver Candice Bergen ikke at skamme sig over. De gruopvækkende scener bruges nemlig til at understrege, hvilke grusomheder den hvide mand udsatte de indfødte for og filmens sympati ligger da også hos indianerne (i samme tråd kan filmen ses som en kommentar til Vietnamkrigen og Amerikas hensynsløse krigsførsel). Hvor SOLDIER BLUE er en film med noget på hjerte, så er THE HUNTING PARTY derimod en rendyrket exploitation film uden et egentligt budskab (mere om det senere). Candice Bergen udtalte efter færdiggørelsen af THE HUNTING PARTY, at hun aldrig skulle have indvilliget i at spille med i den, da hun fandt den ubehagelig og nedværdigende. I de interviews hun har givet, siden filmen blev lanceret, har hun tilsyneladende fortrængt denne western. Når nu Candice Bergen ikke ønsker at kaste lys over dette aspekt i hendes karriere, så skal det være herværende anmelder en fornøjelse at gøre det!

Jagten

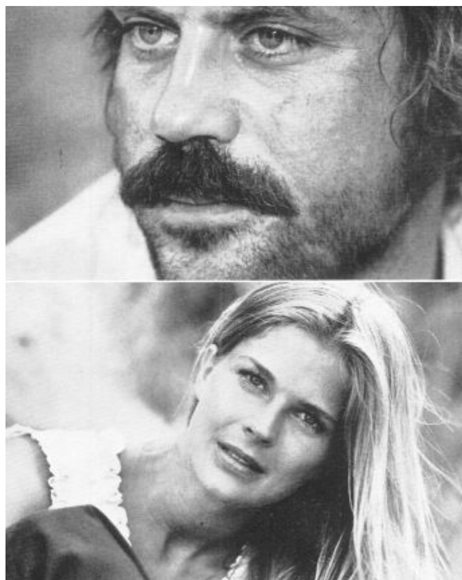
THE HUNTING PARTY åbner i uforsonlig stil, i det en flok cowboys iagttager en ko, der forbløder fra det snit, de har udsat den for. Sceneskift til 'Brandt Ruger' (Gene Hackman) der ligger oven på sin kone 'Melissa Ruger' (Candice Bergen). De elsker i sengen, eller det vil sige, han mishandler hende på sadistisk vis, i det han bukker hendes håndled, så hendes ansigt er fortrukket i smerte. Der klippes tilbage til den døende ko og dens sidste krampetrækninger... Så er tonen ligesom slået an. Der svælges fra første indstilling i rendyrket sadisme og indledningen fungerer som en "appetitvækker" på de grusomheder, der er i vente. Brandt snitter dog ikke halsen over på sin kone, som var hun en ko, men han behandler hende på uværdig vis, som var hun et dyr, han ikke respekterede. Han kigger på hende, som var hun ligegyldig, og uden at sige farvel stiger han på et tog sammen med sine jagtvenner og drager bort for en stund. Melissa stirrer udtryksløst efter toget, der forsvinder i horisonten, og rider mod byens skole, hvor hun har sit daglige gøremål som lærer. På skolens grund kidnappes hun imidlertid af førnævnte cowboys under ledelse af 'Frank Calder' (Oliver Reed), da han ønsker at lære at læse og skrive! I mellemtiden sviner jægerne på toget sig i sprut og kvinder. Brandt beder en kvinde om at smide tøjet,

hvorpå han tænder en stor cigar. Han holder hende i et stramt greb, så hun ikke kan røre sig og sætter derpå cigaren mod hendes hud, så hun skriger i smerte! Mændene får besked om, at Brandts kone er blevet kidnappet. De står af toget og sætter jagten ind på Calder og banden. Man erfarer, at Brandt ikke vil have sin hustru tilbage, fordi han elsker hende, for som han siger til én af jagtvennerne: hvem vil have en kvinde, der er blevet voldtaget af en hel bande og som sikkert venter en horeunge! Hvad han derimod ønsker, er at slå banden ihjel, for ingen skal så meget som vove at udfordre Brandt - byens og territoriets enerådige hersker.

Instruktøren Don Medford har valgt at lade filmen være en stor jagt til hest, hvor Brandt og hans venner jager Calder-banden. Samtidig følger man Melissa, der kæmper en hård kamp for at holde stand for mændenes tilnærmelser. Var det ikke for Calder, var hun blevet voldtaget af flere gange. Hun prøver at stikke af fra banden, men bliver hver gang indhentet af Calder. I et tilfælde sniger hun sig bort i nattens mulm og mørke. Hun opdages, i gennemblødt tilstand, i et forsøg på at forcere en sø. Calder ophidses af hendes våde krop og voldtager hende! Calder er dog ikke følelsesmæssigt afstumpet som hendes mand, da han forinden har vist hende omsorg, og der opstår et kærlighedsforhold i mellem dem. De får dog ikke meget ro til at nyde hinanden, da Brandt og hans jagtvenner vinder ind på dem og snart begynder Calders mænd af falde som fluer for de præcisionsrifler, som jægerne benytter. I den ene blodige scene efter den anden skydes Calders mænd og i sand Sam Peckinpah-slowmotion vælter de om, mens blodssprøjt står ud af hoved og krop! I et sidste desperat forsøg på at undslippe Brandt vælger Melissa og Calder at krydse ørkenen. Det afholder dog ikke Brandt, der ligeledes er til fods, for at jage dem. De øvrige mænd er døde og der er kun de tre tilbage. En absurd afslutning tager sin begyndelse og fuldender det makabre opgør.

Spekulations western

THE HUNTING PARTY er en exploitation western, der svælger i groteske scener fra først til sidst. Analfabeten Calders ønske om at tilpasse sig den moderne verden, via kidnapning af en skolelærerinde, så han kan begå sig bogligt, er selvfølgelig en tynd undskyldning for at krydre dette blodige inferno med sleazy scener af den letpåklædte Melissa. Filmens sympati ligger hos Melissa men i kraft af hendes spirende kærlighed til Calder, så accepterer man ham. Skurken er den depraverede Brandt og det må siges at være én af Gene Hackmans mest afstumpede roller. Hans rolle i Clint Eastwoods UNFORGIVEN (1992) har antydninger af hans karakter i THE HUNTING PARTY. I filmen spiller han lovens håndhæver, der benytter sig af unødvendigt brutale metoder, men hans handlinger retfærdiggøres delvist af, at hans hensigt er at beskytte byens indbyggere. I THE HUNTING PARTY er der derimod ingen anden motivation for hans gerninger end at tilfredsstille sine egne sadistiske lyster. Da Melissa kidnappes af Calder, møder hun et varmere menneske end Brandt. Selvom om Calder ikke er nogen engel, så prøver han i det mindste at forstå hende og blot denne sporadiske opmærksomhed gør, at hun foretrækker Calder frem for Brandt.



THE HUNTING PARTY er sammen med Robert Parrishs A TOWN CALLED HELL (1971) de mest brutale britiske westerns. Filmene har spansk indblanding og er optaget i Almeria i syd/øst Spanien. Det er film, der prøver at ride med på den westernsucces, som blev skabt i tressernes Italien. Der er dog stor forskel på de engelske og de italienske. Det kommer navnlig til udryk i skildringen af volden. Hvor de kendte spaghetti westernhelte som 'Django' og 'Sartana' selvfølgelig er nådesløse hævnere/dræbere, så er det som i en tegneserie, hvor helten virker uovervindelig og dermed ikke særlig realistisk. Selv i de voldelige sekvenser, som i eksempelvis scenen i Sergio Corbuccis DJANGO (1966) hvor en gringo får skåret sit øre af og derefter proppet den blodige lap hud i munden, så har man et smil på læben, da gerningsmændene (en flok mexicanere) er ved at omkomme af grin og hele scenen er totalt grotesk. Den form for sort humor, med et glimt i øjet, findes ikke i THE HUNTING PARTY. Volden er langt mere rå og nihilistisk og den charmerende sydeuropæiske western-stil er helt udeladt.

Meningerne om THE HUNTING PARTY er delte. Filmen fik generelt lunkne anmeldelser ved premieren, da den blev anset for at være en simpel spekulationsfilm, der hverken var på højde med de amerikanske westerns eller de bedste italienske. Der er da heller ingen tvivl om, at den er blevet til i håbet om at skabe en masse debat via de grafisk udpenslede voldsscener og af den vej tiltrække et stort publikum. Nu blev den ingen succes (i modsætning til SOLDIER BLUE), men den fortjener respekt for den gennemførte, kompromisløse tone, der gennemsyrer forestillingen. Den er bestemt også værd at se for fans af Oliver Reed, Gene Hackman og Candice Bergen. Til med er der et godt score af Riz CANNIBAL HOLOCAUST Ortolani, der beviser, at han kan komponere stemningsfuld musik, om genren så er kannibal-film eller westerns.

Det er muligt, at den type voldelig underholdning ikke er noget for Candice Bergen, men det har ikke forhindret MGM i at udsende en region-1 dvd af THE HUNTING PARTY i 16:9 format og uncut! Den er hermed anbefalet.



"idenmoderneverden: stopmakingsense"

af Erling Søby

Hvis jeg kun skulle tage én plade med på en øde ø, så ville det blive et Talking Heads album. Spørgsmålet er bare hvilket. Fear of Music? Remain in Light? Speaking in Tongues? Eller ét af de to livealbums The Name of This Band is Talking Heads eller Stop Making Sense?

1.

Der er, som pladetitlerne antyder, ikke tale om en helt gennemsnitligt band. Talking Heads, der blev dannet i New York i 1976, bestod af forsangeren og guitaristen David Byrne, der også skrev de fleste af bandets sange, guitaristen og keyboardspilleren Jerry Harrison, bassisten Tina Weymouth, og trommeslageren Chris Frantz - selv om alle bandets medlemmer spillede adskillige instrumenter. Efterhånden, og især på Remain in Light, kom der en hel del studiemusikere med, hvilket tilføjede ekstra guitarer, percussion og kor, og gjorde lyden større og bredere.

Bandets første to albums, Talking Heads '77 og More Songs About Buildings and Food (1978), bestod mest af relativt skrabede, venligt ironiske new wave-sange som Uh-oh Love Comes to Town og Don't Worry About the Government. Venligt ironiske sange finder man også på det efterfølgende album Fear of Music (1979), bl.a. Heaven, der handler om længslen efter det fredelige sted, hvor der intet sker ("Heaven / Heaven is a place / A place where nothing ever happens") og den aldeles fremragende coverversion af Al Greens Take Me to the River, som skulle blive én af bandets koncertklassikere. Men disse sange bliver afløst af mere foruroligende nedslag i civilisationens sprækker. Det gælder det tidlige hit Psycho Killer, og indtil flere sange om brændende bygninger, bl.a. debutsinglen Love ? Building on Fire. Men grundlæggende handler bandets sange vel om en form for distance og utryghed overfor, men også en accept af den moderne verden.

Talking Heads gennemgik en kolossal udvikling på ret få år. Der er ikke den store lighed mellem det band man hører på Talking Heads '77 og blot fire år senere på Remain in Light. Der sker et kraftspring fra Talking Heads '77 enkle, Velvet Underground-inspirerede lyd, til Fear of Music og især Remain in Light, hvor inspirationen kommer fra alverdens musik, og især fra funk, og hvor lyden er kompleks og uddybet.

Sangene på Fear of Music og Remain in Light er først og fremmest foruroligende. På Fear of Music, hvor næsten alle sangene blot har korte titler som Cities, Paper eller Animals, handler det kontrol, luftforurening og luskede dyr ("I know the animals … are laughing at us / They like to laugh at people"), eller om sammenbruddet, som i albummets mesterstykke Life During Wartime ("I got three passports, a couple af visas / You don't know my real name / I changed my hairstyle, so many times now / I dont know what I look like").

Men sangene var også blevet mere abstrakte, og musikken mere kompleks. Det var begyndt, da bandet på More Songs About Build-ings and Food havde fået den legendariske Brian Eno som producer, og det kulminerede på Remain in Light. Albummets titler og tekster er abstrakte og kryptiske; fx Born Under Punches (The Heat Goes On), Cross-eyed and Painless eller Seen and Not Seen. Og fx Born Under Punches begynder med "Take a look at these hands / These hands speak / The hands af a govenment man / Well I'm a tumbler / Born under punces / I'm so thin / (kor:) And the heat goes on". Det er meget langt fra den gennemsnitlige poptekst, og teksterne er da også baseret på William Burroughs cut up-teknik og Davis Byrnes teorier om tekstens relativitet: Der står *noget*, men det kunne lige så godt stå *noget andet* - ikke hvad som helst, men *noget andet*.

David Byrne er selvfølgelig i forgrunden, for sådan må det være med med en forsanger. Han har en markant udtryksfuld stemme, ikke smuk, det kan man ikke sige, men han er god til at fremkalde stemninger. Det er blevet sagt om ham, at han lyder som "a madman, trying to sound normal", og der et en meget præcis beskrivelse.

"… hverken som sanger, poet, komponist eller musiker er David Byrne noget unikum. Det er kombinationen, der gør ham så enestående."

Bo Green Jensen: På sporet efter den hvide lyd (1983).

2.

Remain in Light er mesterværket. Efterfølgeren, Speaking in Tongues (på coveret stavet "TA LKI N GHE ADS - SP EAK IN GI N TO NGU ES"), kom tre år efter. Indimellem kom det dobbelte livealbum The Name of This Band is Talking Heads. Sammen udsendte David Byrne og Brian Eno det *samplede* album My Life in the Bush of Ghosts, og Byrne skrev og indspillede balletmusikkken The Catherine Wheel. Jerry Harrison udsendte soloalbummet The Red and the Black, og ægteparret Weymouth og Frantz dannede bandet Tom Tom Club (som de stadig har), udsendte deres første album, og fik et kæmpehit med sangen Genius of Love, der siden skulle blive heftigt *samplet* af rap'en.

Den gang virkede Speaking in Tongues som en skuffelse. Ihvertfald på mig. Måske fordi Talking Heads ikke kom med noget nyt, men blot byggede på elementer fra de fire første albums. Måske fordi ethvert album ville være skuffende, sammenlignet med Remain in Light. Hørt senere - og hørt i dag - kan det være svært at forstå, når Speaking in Tongues nu indeholder så gode sange som Girlfriend is Better, Burning Down the House, Swamp, Slippery People og This Must be the Place (Naive Melody).

3.

I 1984, efter Speaking in Tongues var udsendt, tog bandet så på turné. Det førte til en koncertfilm og et live album, begge med titlen Stop Making Sense.

Der er egentlig tale om tre forskellige udgivelser. Filmen Stop Making Sense indeholder 16 sange, hvilket er det komplette, kronologiske sæt fra turnéen, om end hentet fra forskellige koncerter. Et par ekstranumre, bl.a. Cities, kom ikke med i filmen. Det er her værd at erindre at Stop Making Sense blev til, før koncertfilm blev almindelige. I dag udkommer ganske mange koncerter direkte på dvd, men for 20 år siden var koncertfilm stadigvæk usædvanlige. Det var også dengang man så nye film i biografen. Filmen blev efterfølgende udsendt på video, og blev i 2001 udsendt på dvd.

9 sange blev udsendt på LP og senere på cd. I 1999 kom en væsentligt udvidet "remastered special new edition". Her er de resterende sange inkluderet, så både dvd og cd nu indeholder de samme sange. Rækkefølgen er nu også den samme, hvilket ikke var tilfældet på den oprindelige LP.

Filmen Stop Making Sense er fremragende instrueret af Jonathan Demme, og undgår helt de fælder mange andre koncertfilm falder i, og som ofte gør dem til en blandet fornøjelse at gense: Her er heldigvis ingen backstage optagelser med smalltalk, hverken før eller efter koncerten, eller mellem sangene. Her er ingen closeups på publikum, og hvem vil også se på dem? Her er kun koncerten, og det er dén kameraet kredser om.

Koncerten, der er designet af David Byrne, begynder med den rå scene og Byrne, der kommer alene ind med en akustisk guitar og giver Psycho Killer. Så kommer Tina Weymouth ind og sammen giver de Heaven. Ved den tredje sang kommer Jerry Harrison ind, og de giver den mindre kendte Thank You For Sending Me an Angel. Så, ved det fjerde nummer, kommer Chris Frantz og resten af musikerne og koret ind, og de giver Found a Job. Imens bliver scenedekorationerne kørt ind, men ikke at der er så mange. Den mest markante rekvisit er Davis Byrnes berømte Big Suit, et overdimensioneret jakkesæt han har på i flere af sangene. Det er musikken og fremførelsen det handler om.

Cd-udgivelserne er ligeledes gennemførte, med et tekshæfte med billeder fra koncerten, suppleret af en række skæve tekster som fx:

LIFE OM EARTH: Scientists have invented a love drug, but it only works on bugs. Nuclear weapons can wipe out the Earth, if used properly. Dolphins find people amusing, but they don't want to talk to them.

IN THE HOME: There is always something on television. The best length for television programs is either 30 seconds or 8 hours.

THE SPACE PEOPLE: Space people read our mail. The space people think that TV news programs are comedies and that soap operas are news. The space people will contact us when they can make money by doing so. The

space people think factories are musical instruments. They sing along with them. Each song lasts from 8. a.m. to 5. p.m. No music on weekends.

Koncerten begynder - som nævnt - med akustiske versioner af det tidlige hit Psycho Killer og af Heaven, der er et par af bandets bedste tidlige sange, selvom jeg nok vil foretrække dem i originalversionerne, eller for Psycho Killers vedkommende i den skæve og søre udgave fra Remain in Light-turnéen på The name of This Band is Talking Heads. De to følgende numre, Thank You For Sending Me an Angel og Found a Job hører ikke til bandets allerbedste sange, og her havde man nok hellere hørt et par andre.

Da der er tale om Speaking in Tongues-turnéen er der naturligvis en hel del sange fra dette album: Slippery People, Burning Down the House, Making Flippy Floppy, Swamp, This Must Be the Place (Naive Melody) og Girlfriend is Better. Generelt må man sige at live versionerne af disse sange mindst er på højde med - og i nogle tilfælde bedre end - versionerne på det ellers glimrende Speaking in Tongues-album.

Imellem disse får vi så Life During Wartime (fra Fear of Music), og Once in a Lifetime og Crosseyed and Painless (begge fra Remain in Light). Her må man sige at det er alt for lidt. Det er fine versioner, men man savner nogle flere sange fra disse centrale albums, fx Cities, Memories Can't Wait, Air, Animals, Electric Guitar, Born Under punches (The Heat Goes On), Houses in Motion og The Great Curve. Her må man gå til The Name of This Band is Talking Heads, og i det hele taget får man vel kun det ultimative livealbum med bandet, ved først at høre dette, og så høre Stop Making Sense. Men så er man også godt dækket ind.

Endvidere er der to sange man vil lede forgæves efter på andre Talking Heads-albums: What a Day That Was, der stammer fra Byrne's balletmusik The Catherine Wheel (versionen her er ret anderledes og meget bedre end den mere minimalistisk stillestående balletversion), og Tom Tom Club's Genius of Love, der faktisk fungerer fint i sammemhængen.

Endelig - før koncertens sidste nummer, Crosseyed and Painless - får vi koncertklassikeren Take Me to the River, oprindelig indspillet på More Songs About Buildings and Food, og også med på The Name of This Band is Talking Heads. Dette er endnu en medrivende version af sangen. Og i det hele taget bygger koncerten fremragende op, fra de første akustiske numre til de sidste heftigt medrivende, funky sange. For dette er alt i alt en usædvanlig gennemtænkt koncert.

Stop Making Sense er blevet kaldt "the Citizen Kane of concert movies", og det er svært at indvende noget imod. Det er en fantastisk koncert, selvom det selvfølgelig hjælper at være fan af bandet. Det er musik man kan tænke til og danse til, og danse til og tænke til. Og man vil mene at alle der interesserer sig for nutidig musik kan finde noget heri.

"Facts are lazy and facts are late / Facts all come with points of view …"

Crosseyed and Painless

"Burned all my notebooks, what good are notebooks? / They won't help me survive …"

Life During Wartime

"No music on weekends."

Udgivelser:
Stop Making Sense (Video Film Express BV 2001). Dvd - 85 min. - widescreen. Intet ekstramateriale.

Stop Making Sense - special new edition (EMI 1999). Cd - 74:24 min.

ROBYM HITCHCOCK & THE MINUS 3, LOPPEN 4. JULI 2006

Redaktøren er og bliver en tøsedreng. Her havde jeg mit livs chance for at gå hen og trykke min helt, folk rock-artisten Robyn Hitchcock i hånden og så turde jeg ikke. Nej, jeg stod stiv af skræk iblandet beundring, så at min gode veninde til sidst nærmest måtte trække mig derfra. Dog fik jeg taget et enkelt fotografi. Det var en varm sommeraften på Christiania, København, 4. juli 2006.

Jeg har samlet på Robyn Hitchcocks musik siden slutningen af 80'erne og ejer næsten alle hans officielle udgivelser (Hitchcock er meget produktiv, så samlingen er omfattende), men det var første gang jeg skulle opleve ham live. Jeg var vildt spændt. Et er koncert med et band man sådan kan lide eller i hvert tilfælde har hørt i radioen og synes (eller håber, forventer) er okay. Noget andet er et band eller en kunstner man holder vildt meget af, besidder dyb diskografisk og biografisk viden om. Med andre ord er fan af.

Peter Buck (ja, ham!) holdt pænt døren, da vi trådte ind på Loppen, et lille intimt spillested som passede fint til navnet på plakaten. Vi fandt et bord helt oppe ved scenen, bestilte øl & vand og gav os til at vente...

Det blev ret sent, før Robyn Hitchcock & The Minus 3 gik på scenen, men på kom de da. Der sad eller stod godt og vel 230 personer i lokalet. Stemningen var god og venlig og selvom jeg egentlig ikke tror ret mange kendte Hitchcocks musik, så blev den vel modtaget.

Første sæt bestod af 'If You were a Priest' (præsenteret som en sang om cigaretter!), 'Sally was a Legend' og efter at Hitchcock havde tømt sin medbragte mundharmonika for spyt ("ligesom at give en død mand kunstigt åndedræt", bemærkede han) 'Olé! Tarantula' og 'Adventure Rocket Ship', nye numre begge to. 'Queen of Eyes' og 'N.Y. Doll' (også nyt) var dedikeret til hhv. hans kammerat i The Soft Boys, guitaristen Kimberley Rew og afdøde New York Dolls bassist Arthur "Killer" Kane. En meget smuk version af 'Acid Bird' blev fulgt af 'Beautiful Queen' og et foredrag om A-akkordens historie og om hvordan Hitchcock havde arvet den fra mesteren selv, onkel Bob. Og så satte bandet i med 'Somewhere Apart'. Vi fik den Byrds-inspirerede 'Madonna of the Wasps' (fra Hitchcocks dage som alternativt hitnavn på de amerikanske college-radioer), 'Creeped Out', 'Jewels for Sophia', 'Driving Aloud (Radio Storm)' og 'I Wanna Destroy You', introduceret som "as recorded by The Circle Jerks!" (legendarisk amerikansk hardcore band).



Robyn Hitchcock (i spraglet skjorte), Scott McCaughey og ukendte personer foran indgangen til Loppen, Christiania.

En kort pause, hvor salen henlå i mørke; så blev scenedøren åbnet igen og bandet listede op på scenen. "Enten giver de ekstra numre eller også er de kommet for at hente deres instrumenter," nåede jeg lige at hviske til veninden, før Hitchcock og Minus 3's forsanger Scott McCaughey gav sig til at justere mikrofoner og efter lidt teknisk knas kastede sig ud i to Minus 3 numre, 'Cigarettes, Coffee and Booze' (som jeg i starten fejlhørte som 'Cigarettes, Coffee and *Balloons*!) og 'Aw Shit Man'. Nu var bandet varmet godt op og det blev til et helt 2. sæt. Hitchcock undskyldte sig med, at de ikke kunne spille akustisk, fordi hans akustiske guitar var blevet hjemme hos hans mor i England! Hvorefter de satte i med en superelektrisk udgave af 'Eight Miles High'. Men vi fik nu alligevel et stille nummer, nemlig en eminent fortolkning af Bob Dylans nyklassiker 'Not Dark Yet'. Jeg ville have viftet med min engangslighter, hvis jeg havde haft en.

Yderligere to nye numre: 'The Afterlife' og 'Propolertine' . Og så... var det slut? "Any requests?" spurgte Hitchcock ud i salen. Der lød diverse tilråb, 'Kung Fu Fighting!' fra veninden, 'Birdshead!' fra mig... det endte med, at han valgte et selv, i det han annoncerede et nummer som var helt tilbage fra urtiden, fra før både vi og vores forældre var født. Hm... jeg spekulerede som en gal... musikken gik i gang... nå ja, selvfølgelig: 'Give It To The Soft Boys' fra bandets 1979-debutalbum 'A Can of Bees'. Det *var* vel ren urtid for nogle af de fremmødte.

Og så blev der lukket og slukket. Klokken var midnat, vi skulle hjem. Jeg havde set Robyn Hitchcock. Mon Robyn Hitchcock havde set mig?

"Dear Freddie Mercury

- Don't take offence at my innuendo".

af Frank Brahe

I virkeligheden hører nedestående artikel nok slet ikke til i et zine som hr. Larsens - Freddie Mercury eller Queen for den sags skyld, er vel ikke lige det man kan kalde obskurt eller kuriøst.

Et forsvar kunne være, at mine tanker/ideer om nogle af de emner vi skal runde, måske kan kaldes far out eller endnu bedre: obskuriøse! Derfor, i samme åndedrag, også nogle forbehold; diverse analyser/tanker af tekster er helt mine egne - og står for egen regning - og tanker omkring Mercurys død er ikke bevist, KUN tanker og følelser fra skribentens side.

Det kan måske synes underligt, at undskylde så meget på forhånd, men der ligge en barsk virkelighed bag - let me tell you about it: I de ca. 2 måneders forarbejde der har været til denne artikel, har jeg blandt andet meldt mig ind i nogle Queen-forums - her er tale om ganske hysteriske fans, folk der har været tæt på - og måske er stadig er tæt på bandet (moderators etc.) og folk med SÅ mange følelser for netop Mr. Mercury... Well, jeg har spurgt løst og fast til for eksempel de skæbnesvangre sidste år af Mercurys liv - (denne artikel er om Mercury - kun lidt om Queen) og der gik virkelig op for mig, hvor alvorligt dette stadigvæk opfattes i mange og store kredse - uha da... det giver selvfølgelig et billede, at den impact manden har haft, og stadig har.

Med dette i baghovedet kan vi nok godt gå igang; undskyldninger er givet på forhånd, og intet er lovet - lyder som en go gamle artikel af gamle Franko.

Derfor den vage titel på artiklen; bare man spørger om Freddies sidste år til research for en artikel, bliver man truet med retssager og sure fans kommer efter dig - for God sake...

Dengang midt i 80'erne

A Kind of Magic fra 1986 startede det hele - for mig. Den oplevelse af velproduceret storslået rock, tilført kreativitet, twist and turns - melodisk og tilsat nogle gram operette - gjorde det ved mig. Tilbage i 84' fik jeg ligesom mange andre ørene op for Queen ved numre som Radio Ga Ga, I want to break free og A hard life, alle sange fra THE WORKS (for slet ikke, at nævne at Freddie Mercury stjal billedet totalt ved LIVE AID i 1985, netop Queens indlæg er efterfølgende udråbt som verdens største rockbegivenhed) - men for mig skinnede Mercurys personlighed mere gennem med A Kind of Magic - det har aldrig sluppet mig siden.

Den gale mand, med en popularitet og verdensanerkendelse som er de færreste forundt - en mand ude af kontrol, hyper intelligent, talentfuld ud over det sædvanlige og sidst, men ikke mindst: en mystisk personlighed - en personlighed som i interwievs-situationer viste en drenget, sky og usikker mand - MEN til koncerter voksede der en ekstra dimension frem; super macho, pumpøs, flamboyant, showman, elegant og sikker. Et dragende, fascinerende menneske, og et eftertragtet menneske - alt og alle inden for hvad som helst, har vist interesse - alle ville opleve denne showman - listen er uendelig; enorm anerkendelse fra andre megastars (Elton John, Phill Colins, Mick Jagger, Bowie, Stewart bare for at nævne de største fans blandt dette publikum) - de royale kunne ikke holde sig væk, selveste Prins Andrew måtte hilse på; politisk og især indenfor apartheid spillede Mercury/Queen en rolle, buts that's another story...

Mange numre fra netop A Kind of Magic blev brugt til adventurefilmen HIGHLANDER, dog i andre versioner, så noget direkte soundtrack er det ikke.

A Kind of Magic var en monster succes - nærmest en genfødsel for Queen, da starten af 80'erne var lidt svage... især albummet HOT SPACE var ikke nogen anmelderrose, dog kan fremhæves Bowie/Mercurys fantastiske sang UNDER PRESSURE og Queens egen LAS PALABRES DE AMOR - men uanset; nogen rigtig Queen plade var det ikke.

I starten af 80'erne var Freddie Mercury venner med Michael Jackson, og blev inviteret med på THRILLER, men fandt ikke tiden til det, noget han senere fortrød; "....Think of the royalties I've missed out on..." Mercury og Jackson mistede dog kontakten netop efter THRILLER, da Freddie syntes, at Michael Jackson blev for underlig efter denne udgivelse - det kan man vel ikke fortænke ham i.

Mercury nægtede aldrig sin glæde ved penge, han ville bare tjene så meget som muligt, og have det skægt mens han fyrede dem af.

OG Magic var succes, albummet var bestseller over hele kloden, og den kæmpe turné der fulgte var, udover at være Queens sidste turne, også gigantisk stor: i løbet af de to måneder tournén varede, spillede Queen for over en million mennesker! De var verdens største live band - og er det i mine øjne stadigvæk - der er endnu ikke dukket en crowdpleaser op, der bare nærmer sig Mercury - uanset om 300.000 mennesker i Rio - 72.000 mennesker på Wembley - eller 150.000 på Knebworth... (den sørgelig koncert hvor en fan blev dræbt i en tåbelig nævekamp - Queen var opmærksomme, og udsendte efterfølgende singlen FRIENDS WILL BE FRIENDS og donerede penge til famile etc.) Mercury havde alle i sine hule hånd - fra start til slut. Der var ingen grund til falsk beskedenhed: "The reason we're succesful, darling? My overall charisma, of course..."

Dertil kan kun siges, at manden også var et musikalsk geni - and then some. Inden han slog sig på musikken, sidst i 60'erne, gik han på Ealing School of Art, og fik sit diplom. Mercury havde en utrolig måde, at tegne på, meget grafisk, har faktisk lavet en del portrætter den tids kendisser - især et af Jimi Hendrix brænder sig ind, og han havde store evner for modedesign. En del steder er det muligt, at se Freddies malerier og fashion designs, bl.a. i portrætfilmen THE UNTOLD STORY, og de billeder will knock your socks off!

The Fallen Priest

I 1987, kort tid efter A Kind of Magic, kom der en underlig solosingle fra Mercury; THE GREAT PRETENDER, selvfølgelig fantastisk eksekveret - men der var noget galt, Mercurys version sluttede med en dyster violinstrofe, og videoen gav mærkelige hints, Freddie står ved siden af full size posters af sig selv, til teksten; "... Pretending that you're still around..." og ligesom nikker til plakaten, altså en anerkendelse af at den Freddie vi alle kendte, ikke mere var til.... Det var slet ikke den Freddie jeg kendte.

Året efter kom så det mest utrolige Mecury nogensinde skabte, opera albummet BARCELONA med Monserrat Caballé. Mercury havde været storfan af Monserrat siden 1983 hvor han oplevede hende til en koncert. Opera er en lidt kedelig betegnelse, rock-opera er måske mere rigtig selvom Freddie ikke brød sig om den label, for folk, der ikke kender albummet kan stilen vel næsten bedst sammenligens med Freddies/Queens verdens hit fra 1975 Bohemian Rhapsody som indeholder den fantastiske opera section!!

Men teksterne på BARCELONA-albummet havde også dystre sider; f.eks. i sangen THE GOLDEN BOY: "The still and clam releases, that sweep into my soul, that slowly take control". For mig at høre, synger han om AIDS - sygdommen i hans krop. Eller i sangen GUIDE ME HOME: "Now the wind has lost my sail, now the saint has left my trail, who will find me, take care and side with me, guide me back, where I belong - once more…". Han vidste det kom, men verden vidste intet; den dødelige sygdom fortalte han først offentligt om, dagen før hans død i 1991...

MEN det vender vi tilbage til. Dog vidste Mary Austin det - the love of his life; gennem hele sit voksenliv var Mary og Freddie tætte, de havde boede sammen i seks år og var kærester, men Freddie måtte splitte op, han var homoseksuel, og ville leve det ud. Alligevel forblev Mary hans fortrolige, arbejdede for ham, de boede sammen de sidste år af Freddies liv og hun sad ved hans side da han døde.... Å - aha, tilbage til BARCELONA - den stærkeste sang på albummet er måske HOW CAN I GO ON, hør bare her: "When all the salt is taken from the sea, I stand dethroned, I'm naked and I plea....Is anybody there to belive in me..." fair nok,

manden gjorde langt mere, skabte så meget og var så stor, at faldet må ha' været enormt, og til den himmel han skulle i, var der nogen til at tro alt det han havde gjort? - det er bare en kort frase fra sangen, men selv dengang syntes jeg det var underligt, men havde slet ikke på fornemmelsen at han var ved at dø. Albummet er verdens smukkeste, gør indtryk, er vildt, storslået, pompøst og et must for alle... det er ikke til diskussion!

Ready Freddie...

Måske skulle vi lige runde personen Mercury - jeg har jo alligevel ophævet alle regler for en kronisk artikel. Han oprindelige navn var Farouk Bulsara, født på Zanzibar den 5. september 1946. Forældrene var velhavende, faderen var diplomat, og Freddie havde en lillesøster som han elskede overalt på Jorden.

I midten af 50'erne flyttede familien så til London, og musikken kam ind i Freddies liv - han havde haft et lille band på Zanzibar, THE HERICS; i London var han i yderkredsen af SMILE, og skabte senere LARRY LUREX, der udviklede sig til Queen.

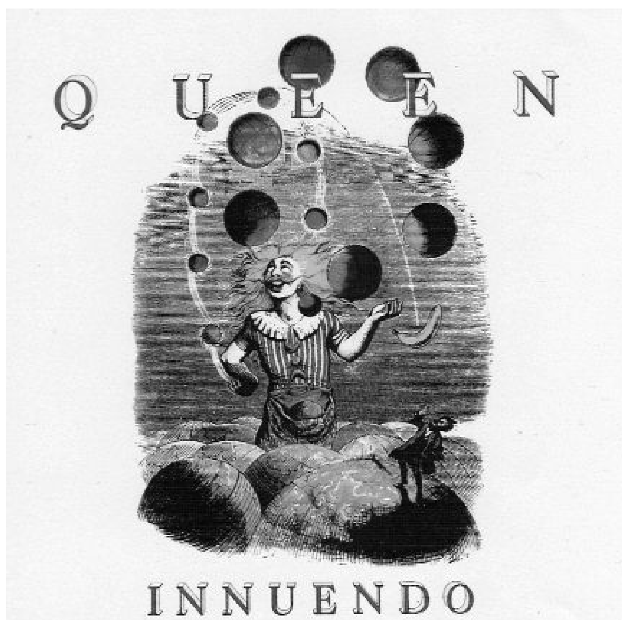
Hans religion var indisk, hans begravelse var i hvert fald i Parsee-traditionen, men lige dette emne er jeg ikke helt sikker på; der findes mange antydninger, og meget lidt fakta. Der går rygter om diverse religionsskift, men når alt kommer til alt var Freddie nok den eneste, der vidste det præcist. Men en del af Parsee-religionen siger, at livet er en fest, og den del levede Freddie efter! "I don't think I'll make old bones and I don't care. I've lived a full life. I really have done it all and if I'm dead tomorrow I don't care a damn."

Som partyman var Freddie over the hill - hans 39 års fødselsdag var en fest på 14 dage, for 300 af de nærmeste venner. Man skulle komme som den person man holdt mest af (Freddie kom klædt ud som sig selv); festen var vild og dekadent. Der blev filmet ved festen og brugt til videoen til LIVING ON MY OWN en sang på Freddies soloalbum fra 1985 Mr. Bad Guy - disse scener blev simpelthen forbudt på TV - kaviar, champagne, sex, drugs and you name it... Sådanne partys var der mange af. Når Mercury holdte fester var der ingen grænser.

Billedet af det ubetinget gode menneske bag stjernen smuldrer nok lidt; han behandlede ikke alle lige godt - især hans ekstremt promiskøse livstil, og kaotiske kærlighedsliv sætter nogle sorte spor: "I'm a big, macho, sexual object and I'm very arrogant. So most people dismiss me because of that. They don't know what I'm really like."

Mary Austin - hans livs kærlighed, der altid var ved ham, og hans sidste mandlige kæreste Jim Hutton - som han levede med de sidste 8 år af sit liv, disse mennesker var måske de tætteste, men samtidig med det liv, levede han stadig to the max - uendeligt mange one night stands - oftest mandlige partnere, og også et længere forhold til Barbara Valentin - en tysk skuespiller/kunstner - well, som Freddie har udtalt: "I love living life to the full -- that's my nature. Nobody tells me what to do."

Der bliver også, I flere interviews, af de mennesker rundt om Mercury talt om et ekstremt hysterisk menneske, som lynhurtigt kunne eksploderer hvis det ikke



gik som han forventede - disse betragtninger ligger nok mest hos folk som arbejdede med - især Jim Hutton fremhævede altid Mercury som et roligt og omsorgsfuldt menneske.

Den kendte Glam-rock stil med glitter, sorte negle, langt hår og vild flower-power stil var Freddie med til at grundlægge - måske ikke den allerførste, selvom han tit i mange artikler krediteres for det, men helt sikkert den mest ekstreme - klædt på som fortalt, og så med en pisk i hånden - sådan gik Mercury på shopping - en showman med stil og god næse for hvad der kunne bringe dig på forsiden! "At this point in time I think if I had long hair and fingernails and wearing those things, I would look ridiculous... I mean I looked ridiculous then, but it worked."

Personligt var han fan af Liza Minnelli, John Lennon (da John Lennon blev skudt skrev Mercury en lille perle af en sang til ære for ham, den hedder LIFE IS REAL, og er på HOT SPACE albummet) og Monserrat Caballé - og har udtalt ved flere lejligheder, at han fandt Marlyn Monroe som verdens smukkeste kvinde.

Efter at have oplevet Baryshnikov tog Freddie ballettimer, hvor han virkelig følte sig søndertævet, hvilket kun gjorde Queens sceneshows mere spetakulærere: "When I saw Baryshnikov on stage I was so in awe I felt like a groupie..."

Han samlede på frimærker, havde en af verdens mest specielle samlinger, som stadigvæk vises frem worldwide; efter sin død blev der faktisk udsendt et eksklusivt frimærke med Freddie Mercury på. Han var dybt betaget af katte, skrev sange til dem - bl.a. DELIAH fra INNUENDO fra 1991 - og dedikerede sit solo album MR. BAD GUY til katteelskere og nogle af sine katte: "This album is didicated to my cat Jerry - also Tom, Oscar and Tiffany and all the cat lovers across the universe - screw everybody else".

At hans stemme var/er noget helt unikt er næppe nødvendigt at skrive alverden om, selvfølgelig een af de mest særpræget "husky" stemmer verden nogensinde har hørt. Og jo ældre han blev jo bedre til at få glæde af stemmen live. jeg har selvfølgelig aldrig været med til en Queen koncert, selv om de har været i Danmark (13. april 1978 i Falkoner teateret, dog må jeg indrømme, at jeg var tæt på at tage til Sverige i 1986, men.....tænkte: pjat der kommer mange flere muligheder...) Modsat mange andre, synes jeg faktisk at hans stemme blev bedre i sidste halvdel af karieren, selvfølgelig hjulpet af, at Mercury var kæderyger, og havde endnu en fordel; han havde 4 tænder mere end alle andre, en medfødt deformitet: "My teeth... I don't like the way they protude. I am going to have them done but I just haven't had the time. Apart from that I am perfect…" Freddie fik dem aldrig lavet, man kunne ikke love, at hans stemme ville blive den samme. Perfekt var han måske; som en af de mest fotograferede stjerner gennem 70'erne og 80'erne, blev han tit spurgt til sin store "bule" i bukserne, både på gaden og til koncerter.. "I hate pocketes in my trousers. By the way, I don't wear a hose. My hose is my own…. There's nothing stuffed down there" - Pokkers, så kan vi også være misundelige over hvor veludrustet han var dernede…

Økonomisk var Mercury i en klasse for sig. Ifølge FORBS er han stadig listet som "Top Erner"; indtægten var/er astronomisk, vi taler svimlende mange millioner pund, og den vokser fortsat. En af Londons dyreste adresser Kensington 1. Logan Place købte Mercury kontant! Et 28 rums stort pragtvilla-telt, som han fyldte med alskens dyre og sjældne antikviteter og malerier - et Dali maleri - det var bare noget man købte (kontant) - hvis man altså var The Mercury-man!

Mary Austin arvede huset, indbo og størstedelen af Freddies penge - dog købte han lige kæmpestore huse til de nærmeste venner inden sin død, og nogle tætte business forbindelser fik vistnok 100.000 pund hver. Og i Schweiz købte Freddie en kæmpe mansion med udsigt over bjerge og søer, et sted han opholdte sig for at få lidt fred, faktisk et af de få steder han kunne gå nogenlunde i fred på gaden. Det er også i Schweiz den smukke statue af Freddie Mercury blev oprejst, efter hans død, udført af kunsteren Irena Sedlecka.

Faktisk kan Freddie Mercurys testamente jævnligt købes på E-bay, bare i kopi komme det nemt i fantasi-priser, og ærligt talt finder jeg det nok en lille smule sick - brændende interesse er fint, meee-en...

Inden vi kigger på de tre næste Queen albums må vi runde endnu en lidt træls side af manden; kokainen, ikke fordi der er alverden at sige, alle aviser havde travlt med det dengang manden var i live - boulevardpressen elskede ham for skandaler, sex & drugs - han benægtede det aldrig, næsten tværtimod. Denne del af Mercurys liv skyldes måske for en del Kenny Everett, den kendte DJ og senere gale mand i "THE KENNY EVERETT SHOW" (et show, der blev vist på dansk TV). Kenny Everett var også en homoseksuel, der havde svært ved at springe ud, og var plaget af store depressioner pga. dette, men sammen med Freddie fandt han sig selv, og de to startede et liv, som var præget af et stort forbrug af kokain, samt det tætteste man kommer sexual madness - op gennem 80'erne var de på alle de mest berygtede bøssebarer og klubber - hvor de fik speci-

elle nøgler til ganske specielle rum, hvor alt det utænkelige foregik; alt dette kan man se i den meget stærke dokumentarfilm "WHEN FREDDIE MERCURY MEET KENNY EVERETT" - en barsk og afslørende doku, som måske kan pille glamour'en af de to markante personligheder, og selvsagt et program som får meget kritik - især fra Mercury-fans; jeg hælder dog til, at programmet holder vand, hvor sørgeligt det end er - mere fan er jeg altså ikke. Og lige for at runde Kenny Everett af, så døde han også af AIDS nogle få år efter Freddie.

At håbe på et mirakel...
Tilbage til albummene... I 1989 kom THE MIRACLE, et album der signalerer et enormt sammenspil i gruppen; selvom det til tider er mere rock'et end hvad Queen havde leveret længe, så stråler der meget harmoni fra det, og en sikkerhed fra alle i bandet.

Retfærdigvist må jeg indrømme, at jeg ikke stod i butikkerne da dette album udkom; jeg var opmærksom, men i den periode ikke sygelig fan, men da jeg endelig hørte albummet var jeg meget ambivalent - igen var teksterne ikke hvad plejede - dette var den første Queen udgivelse EFTER at Freddie Mercury satte navn på sin sygdom. Rent faktisk havde han måske HIV allerede i 1984, det var deromkring der begyndte at ske nogle lidt underlige ting med Freddie, såsom endnu vildere humørudsving, svigtende heldbred og korte blackouts.

Mary Austin har også i et interview sagt, at Freddie havde sygdommen i 7 år, og der gik længe inden han fortalte det til andre, og også nogen tid inden at man blev opmærksom på, at det kunne være netop denne sygdom.

Der går mange historier, om hvordan han fortalte om sygdommen til de nærmeste, bl.a. Peter Freestone som var hans personlige assistent, fortæller, at en dag kom Freddie Mercury ned til ham i køkkenet, og sagde; "Du ved godt jeg er syg ikke?" "Jo," svarede Peter. "Du ved også at det HIV..?" havde Mercury sagt - "ja," havde Peter svaret," "...Du har ret og jeg ønsker ikke at tale mere om det - ønsker bare, at lave musik så længe som muligt..." - og så var den samtale forbi. Nogenlunde på samme måde gik det for de 3 andre medlemmer i QUEEN - offentliggørelsen (overfor inderkredsen), og Freddies egen viden om sygdommen kom altså ca. 1987. En mere præcis gengivelse af samtalerne kan ses på THE UNTOLD STORY, dog vil jeg lige sige at denne dokumentarfilm findes i to udgaver; en på ca. 2 timer og en der knapt er på en time, det skulle ikke være nødvendigt, at sige hvilken udgave man skal købe...

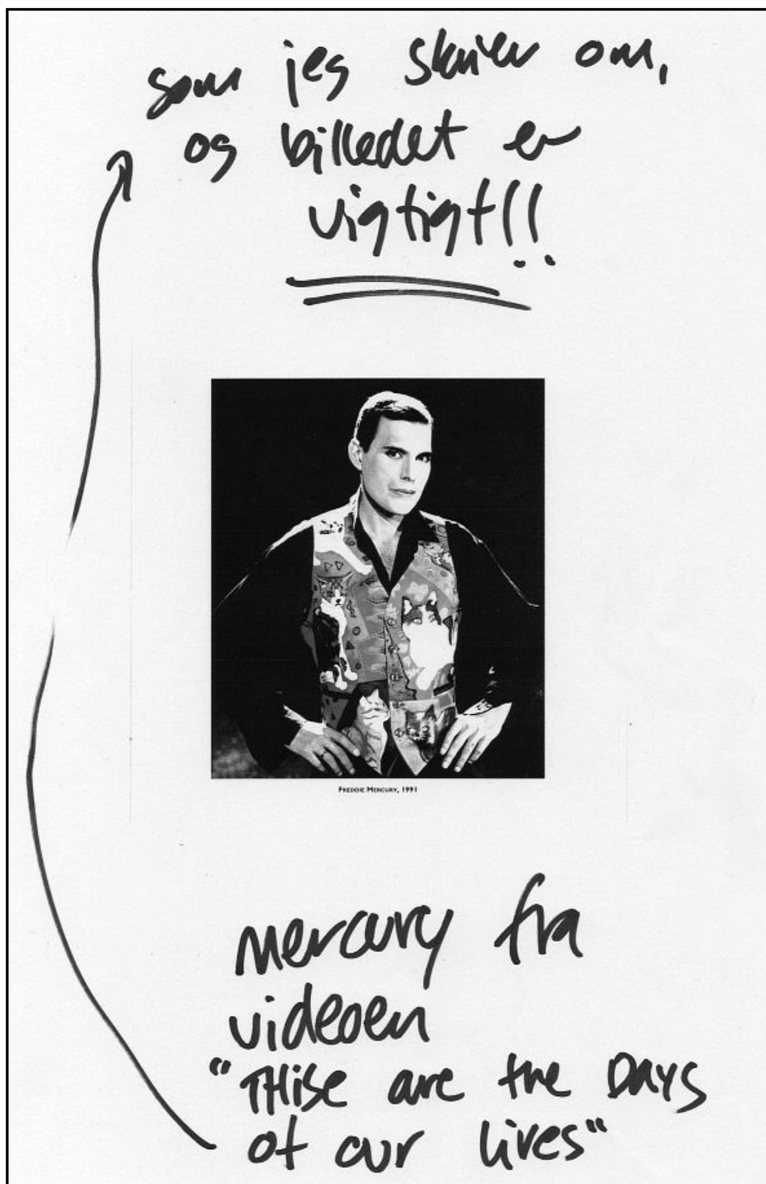
De to første numre på THE MIRACLE er PARTY og KHASHOGGI'S SHIP - ved første øjekast er det ikke de bedste numre QUEEN har skabt, men graver man lidt ned i selve teksterne, kommer der nogle sandheder frem.

PARTY handler ganske simpelt om Freddies liv - og QUEEN's kariere; "We got love and we got style, and we got sex and I know we got what it takes..." og sørgeligt som det var slutter teksten med "…goodbye, goodbye, goodbye, goodbye, the party is over." Festen var forbi, Mercury ville bare lave musik til det sidste, det havde han fortalt bandet og de nærmeste - ikke flere koncerter og ikke flere vilde fester. Og lige det med koncerterne varslede uro blandt de mest hysteriske fans.

Ved en fan convension i anledning af THE MIRACLE, udsendte Freddie et skriftelig commninqué: "I want to change the cycle of album, world tour, album, world tour, mabye we will tour, but it will be for totally different reasons. I've personally had it with these bombastic lights and staging effects. I don't think a 42-year-old man should be running around in his leotard any more…"

Selvfølgelig blev der ramaskrig, fans var uforstående; verdens største band, og DEN største crowdpleaser nogensinde, som netop havde toppet verden over med A Kind of Magic og efterfølgende monster shows!? MEN the party was over.

Sangen KHASHOGGI'S SHIP er endnu mere uhyggelig - måske en afsløring - måske Freddies smertestart - der hvor han blev smittet, læs selv: "Everybody was drinking my wine - you got my drift, and we took a holiday on Khashoggie's ship - well, we had a good time they was all so sexy, we was bad, we was blitzed, all in all it was a pretty good trip, This big bad sucker with a fist as big as your head wanted to get me, I said go away, I said kiss my ass honey, he pulled out a gun, wanted to arrest me….." Jeg synes det står frygteligt tydeligt - efter en koncerttourné var han inviteret på a coaster ride, hvor der var sex og vilde fester. Khashoggi's ship kan være et anagram, og i virkeligheden også ganske lige meget, det var på dette skib/dette party han måske blev smittet. Der er meget mere af samme skuffe på THE MIRACLE - sangen RAIN MUST FALL er kolde refleksioner set i et spejlbillede - ta' denne; ".. You lead a fairy tale existence - but into every life a little rain must fall.."



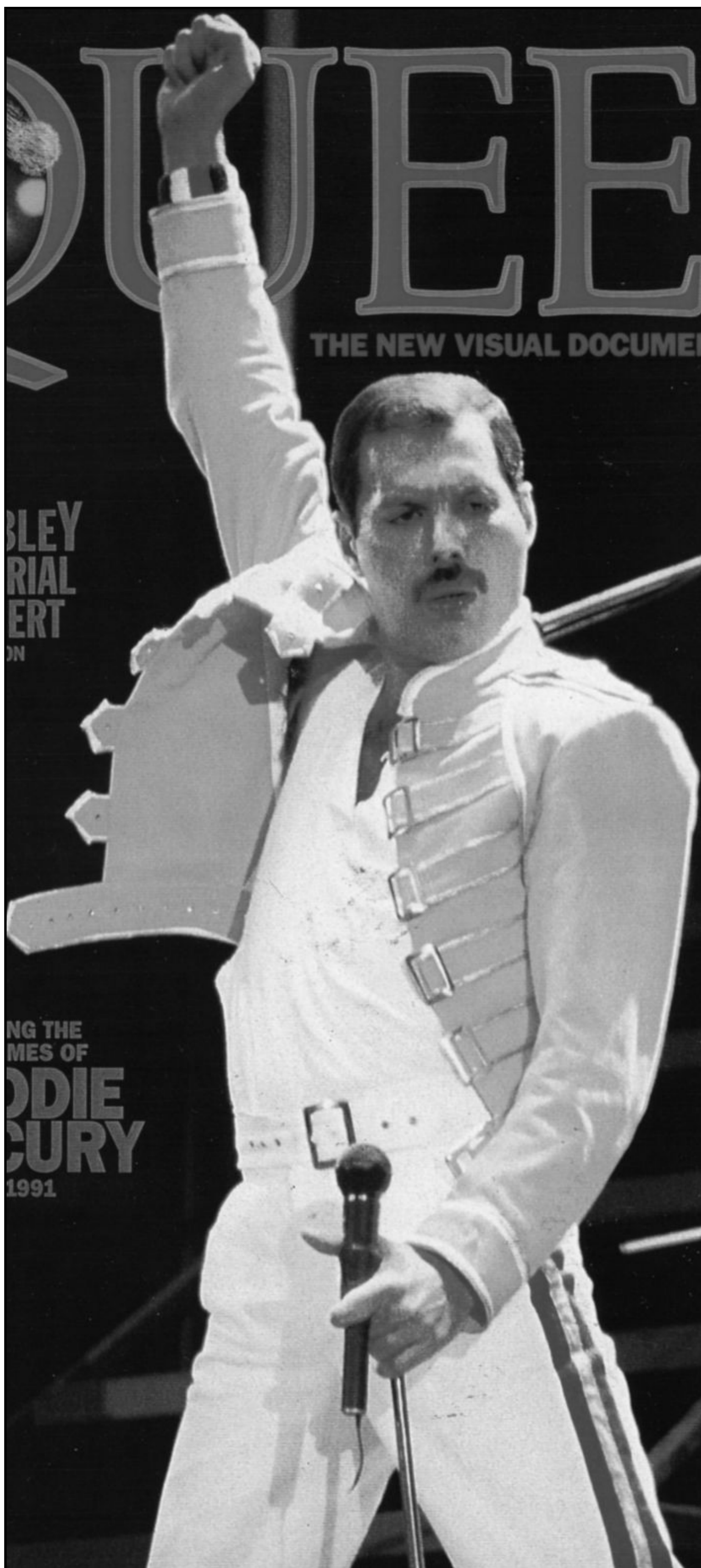
FREDDIE MERCURY, 1991

Pressens jagt og interesse i Freddie Mercury var enorm; i den stærke sang SCANDAL fortæller han, at i virkeligheden må den sande HISTORIE skjule sig "And in the end the story deeper must hide .....deeper and deeper inside..." I mine øjne er ingen uskyldige her - Mercury brugte også medierne, men i disse år gemte han godt på sin sygdom, dog begyndte rygter at versere, flere i hans omgangskreds døde/blev syge af AIDS, (kæresten Jim Hutton var også HIV, det er stadigvæk uvist hvor/hvordan han blev smittet) og han forandrede sig - og QUEEN'S tekster forandrede sig. Tidligere i bandets historie sagde de selv, at deres musik var eskapisme - selvom hardcore fans fandt stor "åndelighed" i teksterne, mener jeg personligt, at den store dybde først kom i THE MIRACLE, INNUENDO og MADE IN HEAVEN og selvsagt i BARCELONA.

Det sidste nummer på THE MIRACLE hedder WAS IT ALL WORTH IT, og den sang starter sådan her; "What is there left for me to do in this life, Did I achieve what I had set in my sights..."

THE SHOW MUST GO ON…
Meget kort tid efter (Freddie stod jo næsten med den ene ben i graven, og arbejdede konstant) THE MIRACLE kom så INNUENDO, albummet der er for QUEEN, hvad BARCELONA var for Mercury. Bandet er aldrig hørt bedre, albummet er meget stilsikkert, lyden er rå, dæmonisk, barsk men fornemmelsen af nærvær, power

og den afgrundsdybe tekstside er unik. Fragmenter af titelnummeret går sådan her; “Our lives is dictated by tradition, superstition, false religion through the eons and on and on, Oh yes we’ll keep on trying We’ll tread that fine line - ....til the end of time...” Senere lyder det; “Through the sorrow all through our splendour, Don’t take offence at my innuendo - You can be anything you want to be, just turn yourself into anything you think that you could ever be, be free with your tempo - surrender your ego - be free…”. Det er ca. 6 minutters lang sang, og teksterne er lange og svære - da cd’en udkom her i Danmark var den i Tv-avisen, hvor store dele af videoen netop til denne sang blev vist - jeg sad med åben mund og polyppen i hånden...og gik ned og købte cd’en.



Dette album som helhed er Mercurys svanesang - de andre medlemmer i bandet har kun støttet ham - teksterne er suverænt Mercurys, titler som I’M GOING SLIGHTLY MAD, HEADLONG og I CAN’T LIVE WITH YOU behøver jeg jo ikke gå i dybden med, titlerne siger det hele. Sangen DON'T TRY SO HARD er lise for sjælen, og jeg har den holdning, at den er skrevet personligt til mig (næsten), teksten til denne sang er helt i en klasse for sig; “Just savour every mouthful, and treasure every moment, when the storms are raging round you, stay right where you are....” blændværk... og smukke ting i mine ører...

Mange rundt om ham fortæller om hans syn, der kom og gik - dog blev han mere og mere blind. Mary Austin fortæller også om de vilde smerteanfald han led af, hvor han kunne ligge og skrige af smerte længe, bare for at kæmpe sig ud af sengen, det er utroligt, at manden blev ved. Da han indspillede nogle af de sidste sange, som ikke kom med på INNUENDO, (men på MADE IN HEAVEN som vi kommer tilbage til) var han så syg, at han måtte sidde ned mens han sang, og ved indspilningerne ved de sidste videoer var der altid en seng han kunne ligge på i pauserne...

THESE ARE THE DAYS OF OUR LIVES er Freddies smukkeste ballade nogensinde, jeg har lyst til at gengive alt tekst, men Hr. Larsens tålmodighed og sideplads er efterhånden opbrugt [åh, det går nok - Red.], men lige et par linier skal I have: “You can’t turn back the clock, you can’t turn back the tide, ain’t that a shame? I'd like to go back one time on a roller coaster ride, when life was just a game...” - der var den skæbnessvangre coaster ride som han også runder i THE PARTY…

Videoen til sangen er Mercury, der endelig står frem, ca. et halvt år før sin død, pillet, tynd og syg, smurt ind i makeup, for at skjule alle de sår der var overalt på hans hænder og ansigt, højst sandsynligt proppet med vodka, som han brugte som painkiller konstant de sidste år af sit liv, og øhhe nå ja, jeg sad med en rimelig stor klump i halsen da jeg så den - det gjorde lidt ondt.

Sidste nummer på cd’en er THE SHOW MUST GO ON, igen stærke sager: “Inside my heart is breaking, my makeup may be flaking, but my smile still stays on…” Senere kommer denne sætning: “On and on, does anybody know what we are living for? I guess I am learning, I must be warmer now, I’ll soon be turning, round the corner now…” - Suk.

INNUNDO kom i februar 1991. Mercury døde i november, omgivet af venner/familie og omgivet af mystik. Ikke fordi jeg søger konspirationsmodeller eller noget i den stil, faktisk har jeg ikke læst eller hørt disse tanker før, derfor, som sagt, dette er ikke bevist - kun en følelse, en tanke der har ligge i mit baghoved hele tiden - manden fik dødshjælp! And there you have it - lad os se lidt nærmere på omstændighederne. Dagen før hans død kom dette:

“23. november, 1991. Following the enormous conjecture in the press over the last two weeks, I wish to confirm that I have been tested HIV positive and have AIDS. I felt it correct to keep this information private to date to protect the privacy of those around me. However, the time has come now for my friends and fans around the world to know the truth and I hope that everyone will join with my doctors and all those worldwide in the fight against this terrible disease. My privacy has always been very special to me and I am famous for my lack of interviews. Please understand this policy will continue. “

Dette var et officielt statement, og aftenen før han døde gav han et interview i radioen, hvor han sagde følgende; “You’re the last person I’m talking to, so you’ll probably get the best interview, darling. I don’t want to change the world. For me, happiness is the most important thing and if I’m happy then it shows in my work. In the end, all the mistakes and all the excuses are down to me. I like to feel that I'm just being my honest self and as far as I’m concerned I

just want to pack in as much of life and fun, having a good time as much as I can within in the years I have. Well there you are, you have it on tape. Use it. Well that's the nearest I've come to a lot of passion in terms of interviews. How much more have you got? Come on, I'm getting bored.”

Dette blev også sagt: “I lived for sex. Amazingly, I've just gone completely the other way. AIDS changed my life. I have stopped going out, I've become almost a nun. I was extremely promiscuous, but I've stopped all that. What's more, I don't miss that kind of life. Anyone who has been promiscuous should have an AIDS test. I'm fine, I'm ready.”

Vi snakker altså 24 timer inden sin død, jeg ved ikke alverden om AIDS, men, at han var så klar i hovedet så kort tid før sin død, og alle de forskellige versioner, der går mellem venner og familie om hvordan der foregik giver anledning til spekulation. Alle er enige om, at han selv valgte at stoppe med medicinen nogen tid før sin død, han erklærede simpelthen; “godt, slut, ikke mere - nu er jeg klar!” Fint, så langt så godt, men Freddies søster har een version, Jim Hutton påstår at have siddet ved hans side i bogen MERCURY AND ME, og Peter Freestone har en 3. Nogen siger han lå alene på sit værelse, hørte Montserrat Caballé, andre siger, at de sad ved hans side, hvem der sad der afhænger lidt af hvem der udtaler sig... Især Freddies søster siger noget i THE UNTOLD STORY, om at han selv valgte og bestemte, det samme gør Mary Austin - Mary er forøvrigt den eneste person der ved hvor Freddies aske er begravet, ikke engang hans forældre fik denne viden MEN også dette issue svinger lidt efter hvem der udtaler sig - en version går på, at Freddie ønskede, at hans aske skulle smides under en kirsebærtræ i hans have - så han stadigvæk kunne “... keep an eye on everybody...” - og det skulle ikke være nogen hemmelighed - well, vi finder aldrig ud af det, og i virkeligheden er det også noget der ikke vedkommer os - det hele puster bare til rygterne og spekulationerne.

Well, døden kan komme hurtigt, I know, og nu ved jeg intet om hans tilstand de sidste dage, men mine tanker går lidt på, at nu var det sidste officielle overstået, han havde fortalt verden, hvad mange i verden godt havde på fornemmelsen, han havde skam, han havde svært ved offentligt at indrømme sin homoseksualitet, lægerne havde sagt, at efter stoppet med medicinen, ville den sidste tid gå hurtigt, og tidspunktet før en eventuel koma eller bevidsthedsforringelse var tæt på - så hvorfor ikke sove ind med den sidste ære i behold!? Tekst fra THE SHOW MUST GO ON; “Whatever happens, I'll leave it all to chance, another heartache another failed romance...”

Freddie Mercury havde forandret verden, gjort det hele lidt sjovere, havde solgt ca, 140 millioner plader (et salg, der er steget meget efter hans død), påvirket mange millioner mennesker, påvirket showbusiness, skabt nye metoder indenfor musikken og gjorde verden meget kedeligere da han døde - på et tidspunkt sagde han; “If you figure it all out, you might get burned...” (her menes selvfølgelig alle de hints om sygdom og død) - jeg ved ikke, om jeg er direkte brændt, men dybt interesseret fan er/var jeg nok - sidste led i terapien er forhåbentligt denne artikel - dog mangler vi jo lige MADE IN HEAVEN.

Når man koger suppe på knoglerne...

I 1995 kom så albummet MADE IN HEAVEN, indeholdende de sidste sange fra Mercurys mund; i virkeligheden er der ganske få nyheder på dette album, en del af sangene blev strøet med rund hånd på diverse B-sider og på mere eller mindre tilfældige udgivelser, og nogle fra hans solo album. MEN de resterende Queen-medlemmer gjorde det altså - nok mest i respekt for Mercury, pengene havde de og berømmelsen kan ikke have den største prioritet - så til ære for og “Dedicated to the immortal spirit of Freddie Mercury” udsendte man altså albummet. Det fløj selvfølgelig til tops; endnu flere millioner havde fundet ud af, at de holdt af QUEEN - og af Mercury! Anmeldere skamroste, hvilket jeg er lidt uenig i; hvis man ser bort fra skæbnefortællingen der ligger bag, så er det ret beset ikke så godt igen; bevares, der er perler, såsom MOTHER LOVE, HEAVEN FOR EVERYONE, TOO MUCH LOVE WILL KILL YOU og A WINTER'S TALE - nå, ja det var da ret mange alligevel... men sangene bærer nok præg af, at Mercury ikke helt var sig selv, og den følelse af helhed og gennemarbejdet kunst der ligger i de tidligere albums er der ikke. MOTHER LOVE var den sidste sang Mercury indsang, og lugten af død er ganske hård: “ Out in the city, in the cold world outside, I don't want pity, just a safe place to hide, mama please, let me back inside…” og senere: “I can't take it if you see me cry, I long for peace before I die...” Der er meget mere af same slags i sangene men måske er ovenstående nok, det er sørgeligt, tungt og ikke et album for nye lyttere, hvis man spørger mig.

Nu er det måske også nok, vi har været langt omkring; jeg håber, at artiklen giver et billede - mit billede - dog, måske burde jeg lige runde QUEEN, well, John Deacon (bassisten) stoppede efter MADE IN HEAVEN, men Brian May (guitar) og Roger Taylor (trommer) hænger på; de har trukket Poul Rodgers ind som ny forsanger, og kan på en god koncertdag hive 3-4000 mennesker sammen. Mercury kunne holde daglige koncerter for 300.000 - det skulle ikke være nødvendigt at sige mere.

Der mange flere historier at fortælle om Mercury, måske har jeg sagt for meget, måske for lidt, men har en læser eller to hængt på indtil nu, kan jeg kun være tilfreds - tak.

Af kildemateriale kan nævnes:

Bøger: QUEEN - the new visual documentary, Mercury and Me - by Jim Hutton, Freddie Mercury - the definitive biography. Film: THE UNTOLD STORY, WHEN FREDDIE MERCURY MET KENNY EVERETT, QUEEN GREATEST HITS 2. Og cirka en lille bitte promille af de ca. 3 millioner sites på nettet der hylder og beskriver alt om Freddie Mercury - sandt eller falsk - ligesom min artikel; dog har jeg forsøgt at gøre opmærksom på, når det bare er tankespind.



MOERCHE

MIDT PÅ DAGEN

REJSENOTER: HERNING TUR-RETUR

Ak og ve. Her ligger jeg, Ed Larsen, i min seng, kuldegysende og mat, ramt af "maveinfluenza" og nedgrifler følgende i en lille violet lommebog med kuglepennen holdt mellem rystende fingre. For senere, når jeg (forhåbentlig snart) har det bedre at overføre noterne til computerens tekstprogram. Øv, en kuglepen er ikke velegnet til liggende skriveri, da blækket løber fra kuglen (med nogenlunde samme effekt som når blodet løber fra hovedet), men det er der ikke noget at gøre ved.

Det hele begyndte den 30. september kl. 7.56, lyntoget Københavns H. - Århus, med, for mit vedkommende, planlagt skift i Vejle til regionaltog med, igen for mit vedkommende, endeligt stop i Herning. Jeg havde fået ca. 4 timers søvn pga. en forbandet lummer nat.

Toget satte i gang. Morgendisen hang over landskabets marker og levende hegn som vi passerede. Det tegnede til at blive en smuk dag i Herning. Jeg sad iført solbriller og massive Sennheiser hovedtelefoner som en anden astronaut og lyttede til Simon & Garfunkel på discmanden, mens jeg nippede til en kop af DSB's dyre termokaffe (i det mindste var den *varm*) og smilede ad togstewardessen, en lille tæt pige som kæmpede med at skubbe den tunge varerullevogn. Jeg tænkte over, at det nu var 5. gang jeg var på vej til et fanzine/filmscenetræf og kradsede mig på hagen. Barbering såvel som brusebad var gået hurtigt og sjusket. Jeg lugtede af sved. Skævede til min "sidemand", en spinkel, "stram" pige som drak blomster-te og spiste æbler. Garanteret en teologistuderende. Nå, jeg var ikke på blind date. Jeg var på vej til Herning.

Da vi nåede Vejle var det begyndt at regne og jeg måtte vente et kvarter ekstra på regionaltoget. Rart at komme ind og sidde alene, ved en vinduesplads. Jeg satte 'Eldorado' af Electric Light Orchestra på discmanden. Om en time ville jeg være i Herning. Bemærkede en kvinde to sæder nede af gangen med nogle enorme patter. Og en baby.

Jelling station. Jylland var smukt. Rart at være tilbage (sidst på de kanter var et højskoleophold i Herning, foråret 1991). Så med en vis uro togføreren og billetkontrolløren stå og konferere ude på perronen. Vi var i forvejen forsinket - det lovede ikke godt. Så kørte vi. Jeg burde egentlig sidde og renskrive lederen til Obskuriøst X, men måtte erkende, at jeg ikke gad. Landskaber med kvæg og pløjemarker fløj forbi, mens Jeff Lynne gav den hele armen i mine hovedtelefoner.

Himlen blev stadig mere mørk og skummel. "Ved djævelens skind og ben," bandede jeg halvt højt. Det mørke Jylland! Og jeg, der kom fra en uge med københavnsk indian summer. Småfugle fløj lavt ind over markerne. Satte Pink Floyd: "The Final Cut" på. Toget valgte at holde stille ud for en høstet mark - lignede roer. Det var mørkt og tåget. Så kørte vi igen, gennem mørke og vand. Et blink, var det lyn? Nu hang vi ud for en *skide sø* og det var slet, overhovedet ikke sjov mere. Mon drengene ventede utålmodigt? Jeg overvejede at ringe til Torben. Toget sneglede sig videre. Jeg vidste ikke hvor vi var, men det lignede ikke Herning udenfor. Øjnede omsider et pejlemærke derude i tågen, en gammel kending, gamle minder: højskolen. Et lettelsens suk. Vi var fremme.

Frank og Torben stod og ventede oppe på rulletrappen. Frank sit sædvanlige, søftige jeg, strategisk iført sin 'Bloody Darlings' T-shirt; Torben chokerende glatbarberet, men til gengæld langhåret. Vi havde stadig noget tid at slå af på og de andre insisterede på at slæbe mig med til den lokale byttebiks. Det blev til godt et kvarters hæsblæsende gennemgang af superheltebladene i Bogcentralen, Vestergade 11. Frank prøvede at distrahere med ballader om fordømte have, men jeg var iskold og lukkede alt ude i jagten på de manglende numre. Købte 38 tegneserieblade og 3 'Jackson & Razoni' pocketbøger. Og årgangswhisky til Jesper (dog ikke i den samme forretning).

I bilen overrakte Frank mig en lille gave, et eksemplar af 'Lady Chatterleys elsker' til mit semi-erotiske bibliotek. Vi snakkede om at 'Lady Chatterley' egentlig ikke var nogen særlig god roman, men en erotisk klassiker er selvfølgelig en klassiker.

Omsider ankom vi til Nørregade 666 og hilste på. Lars hev mig straks til side og sagde, at han var skuffet over ikke at kunne opleve mine bakkenbarter live. Hvad svarer man til det? "Æh, tjo, de kan vel gro ud igen..." Sagen var den, at jeg havde båret et sæt gigantiske 70'er sideburns så sent som et par måneder forinden. Men en veninde overtalte mig til at lade dem falde for saksen, fordi jeg så forfærdelig gammel ud eller noget i den stil. Forfængelig er man vel. Også Torben fik nogle ord med på vejen. Må Gud mildne luften for de klippede får…

Vi fylkedes om det veldækkede pølsebord og så hinanden an. Med eller uden hår, vi lignede os selv: Frank, Hegnet, Torben, Rytter, Jesper og Ed Larsen. Øl blev knappet op. "Hm, leverposten ser ikke god ud," sagde Jesper og smilede lumsk i hvad vi andre dengang troede var et forsøg på klassisk omvendt-psykologi - nu er jeg ikke længere så sikker. Hvorpå alle langede til fadet.



Snapsen gik rundt. Der blev snakket om fanzines, DVD udgivelser og andet godt. Betydningen af ordet "gustent". Hvad betød det, når man sagde om en person, at han var gusten? Der kom forskellige kreative forslag. Lars hævdede, at et eksakt matchende ord simpelthen ikke fandtes i det engelske vokabularium.

Bagefter var der lækkert ostebord. Jeg fodrede Jespers kat Ramses med en skive ost. Den spandt velbehageligt og stormede så ud i haven igen.

Vi beså Jespers frygtindgydende samling af gamle danske lejevideoer, DVD'er, autografer og filmbøger. Der blev i den forbindelse talt meget om kvindelig "behåring" - og det var vist ikke deres bakkenbarter.

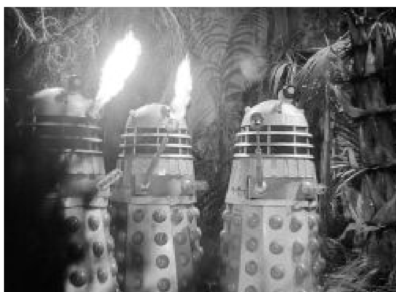
Torben havde medbragt et spritnyt 'Star Wars' DVD sæt; det, hvor de "rigtige" versioner skandaløst er vedlagt som urestaurerede bonusser. Billedkvaliteten var enormt kornet.

Tiden var kommet til quizzerne: Torbens med DVD filmklip og Larses med gammeldags papir & blyant. Rytters var i kampform, hvad hans høje røst nok havde ane længe, men han vandt dog kun første quiz; Jesper, vor vært flot den anden. (Ed Larsen blamerede sig ikke alt for meget.)

En chokoladekage, sort, tung og klæbrig som den jyske muld kom på bordet og dertil cognac. Snakken gik i mæt, roligt tempo, mens opbruddets time så småt nærmede sig. Lars mente nok det kunne lade sig gøre med træf hos ham næste år og med overnatning for os langvejs fra Ålborg. Vi glæder os allerede!

Turen hjem var begivenhedsløs, men nogle af os havde fået en uventet lille "gave" med i rygsækken. Jeg skulle have skrevet leder og Herning-rapport søndag aften; kaffen var brygget og pc'en tændt; da, uden varsel kom feberen, kvalmen... og Torben blev ramt af det samme, lærte jeg dagen efter... måtte droppe alle planer for bladet, lå bare og svedte i sengen hele natten... det og så... yes, well...

Måske havde der alligevel været noget med den leverpostej.



Tid til Doctor Who

af Joachim Larsen

I det følgende anmeldes tre Doctor Who DVD udgivelser: 'Lost in Time' samler de 'forældreløse' episoder og fragmenter, 'The Claws of Axos' var det første forsøg med konvertering af NTSC billedmateriale til PAL ved hjælp af en ny teknisk proces og 'The Beginning' præsenterer de allertidligste Doctor Who episoder sendt på britisk tv.

Artiklen har i lighed med resten af bladets indhold været længe undervejs og der er sket en masse med Doctor Who i mellemtiden: nye udgivelser, tv-sæsoner, spin-offs m.v. Det betyder dog ikke, at den er blevet irrelevant. De anmeldte titler hører stadig til blandt udgivelsesseriens vigtigste.

LOST IN TIME

Der er intet sensationelt i at udgive en klassisk tv-serie på DVD. Derimod hører det til sjældenhederne, at udgive løsrevne afsnit fra en serie uden synlig sammenhæng. 'Lost in Time' er en af undtagelserne. Men for at forstå sammenhængen er det nødvendigt at kende historien om *"Doctor Who"*, og i hvilket omfang serien er bevaret.

Lidt om tv-teknik

Da *"Doctor Who"* for første gang løb over de britiske tv-skærme i 1963 udsendte BBC sine programmer i 405 liniers billedopløsning. Dette tv-system var unikt for Storbritannien. Før 625 linier blev fælles europæisk standard havde Tyskland og Sovjet i 1930erne udviklet tv-systemer med 441 linier. Bortset fra Frankrig som satsede på et tv-system med 819 linier, valgte de fleste øvrige europæiske lande at satse på 625 linier efter krigen. Britterne valgte imidlertid at fortsætte med det tv-system EMI havde udviklet i 1930erne.

Selvom 405 linier er 200 linier færre end vores nutidige 625 system skal det ses i lyset af, at fjernsynskærme i 1930erne var helt ned til 5 tommer. Et højtopløseligt signal var desuden vanskeligt at håndtere i datidens rørbaserede elektronik og krævede stor båndbredde. Men i 1960erne var det indlysende, at britterne var nødt til at opgradere deres udstyr.

"Doctor Who" foretog skiftet fra 405 til 625 linier i 1967. Seere med gamle fjernsyn kunne fortsætte med at se serien i 405 linier, da BBC konverterede de nye 625 liniers udsendelser til 405 linier. Efterhånden som tv-apparaterne blev udskiftet i hjemmene, kunne BBC langsomt udfase sendenettet, og den sidste sender som transmitterede udsendelser i 405 linier blev lukket i 1985.

Video eller ej

"Doctor Who" var en kontinuær serie, som ikke var tænkt genudsendt. Derimod ønskede BBC at eksportere serien og fremstillede derfor et sæt 16mm film ud fra hver historie. Serien var optaget på 2 tommer videobånd, men videobånd var endnu ikke udbredt på tv-stationerne rundt om i verden i begyndelsen af 1960erne (den første videobåndoptager i broadcast-kvalitet blev lanceret af Ampex i 1954). Hvis BBC skulle sælge serien, var film den eneste mulighed, selvom det samtidig betød en tilbagegang i billedkvaliteten på grund af den primitive konvertering.

Allerede fra fjernsynets barndom havde man over hele verden forsøgt at udvikle apparater til at lagre tv-billeder på film. Selvom det engelske videosystem officielt blev betegnet som 405 linier, var antallet af aktive linier i billedet kun cirka 370. Med det begrænsede antal linier lignede det en let sag at lagre billedet, men et tv-billede består ikke af hele billeder men af halve. Først tegnes de ulige linier, og herefter tegnes de lige linier. Denne form for billedtegning kaldes "interlacing", og i Europa består billedet af 50 halvbilleder pr sekund, hvor den i USA og andre lande som benytter NTSC-standarden består af 60 halvbilleder (NTSC er en farvestandard og har som sådan intet med billefrekvensen at gøre, men de to faktorer følges i praksis ad. I USA udsendes 115 Volt / 60 Hz på elnettet, og for at undgå overflødigt flimmer på tv-skærmene anvender man samme scanningsfrekvens på skærmen som lamperne i tv-studiet. Ellers ville tv-skærmene ikke "flimre" i samme takt som lyset i studiet, og der vil i stedet opstå rullende bjælker og pulserende flimmer).

Hvis al information skal lagres, skal filmoptageren optage 50 billeder pr. sekund og lagre de ulige linier på én frame (enkeltbillede på filmstrimlen) og de lige på den efterfølgende frame. Derved vil filmoptageren optage med cirka den dobbelte hastighed af en normal spillefilm (24 billeder pr. sekund) og hver enkelt frame på filmen vil kun blive udnyttet halvt så at sige.

Hvis råfilm var gratis betød det intet at optage med fuld hastighed, men film var/er kostbart, og det var et ønske at få både de ulige og lige linier ned på den samme frame på filmen. Fra begyndelsen overkom man problemet ved kun at optage det ene sæt linier og smide det andet væk, men til gengæld blev halvdelen af videobilledets information tabt, og den lagrede film rummede derfor kun lidt under 200 linier!

Senere udviklede man filmoptagere som fik alle linier med. Men selvom al information nu var med, gav filmen ikke den samme bevægelsesoplevelse som videoen oprindeligt gjorde. Hastigheden var nu 25 helbilleder/sekund frem for 50 halvbilleder. Selvom det interlacerede videobillede kun rummer "halve" billeder, bedrager det øjet til at tro, at det interlacerede billede er lige så godt som det komplette billede. Menneskets øje vægter bevægelsessmidigheden højere end antallet af linier i vurderingen af, hvad der er naturtro.

Det er jo ikke 50 halve gengivelser af 25 komplette billeder, som blot er skåret ud i stykker for at gøre dem nemmere at transportere elektronisk. Det er 50 ægte halvbilleder, sådan som tv-kameraet opfanger dem.

På filmen er de 50 ægte halvbilleder nu lagret som 25 "progressive", hvor halvdelen af informationen i virkeligheden er forskudt 1/50 sekund fra sit oprindelige tidspunkt. Det er ikke som et fotografi, hvor hele billedet er optaget på én gang. Det er nærmere to billeder optaget kort tid efter hinanden og lagt oven på hinanden, og dette skaber bevægelsessløring.

Vidfire

I restaureringen af *"Doctor Who"* er der lagt vægt på at bringe serien tilbage til det udseende den havde, da den havde premiere. Udfordringen har været at genskabe oplevelsen af video ud fra en 16mm film.

Hver frame rummer som før nævnt informationerne fra to oprindeligt videobaserede halve billeder. Ideelt set er processen reversibel. At de to sammenflettede billeder kan trækkes fra hinanden, hvis man kan skelne linierne i billedet fra hinanden.

Problemet er blot, at videobåndene er overført til film ved at lade et videokamera affilme en sort/hvid monitor. På grund af billedskærmens krumme overflade, vil ingen af de oprindelige linier derfor fremstå rette. Yder mere praktiserede man at stille en smule uskarpt på monitoren for netop at undgå, at liniestrukturen skulle træde for voldsomt frem! Serien er desuden lagret på 16mm film, og kun med få undtagelser på 35mm, hvilket begrænser omfanget af reel opløsning at forstørre det lagrede billede ud fra. Teoretisk er det muligt at lave en forstørrelse og rette billedet op for herefter at identificere linierne og dele billedet i lige og ulige linier. Men i praksis er det umuligt.

Hvis man derfor skal genskabe det såkaldte "video-look", skal det være med en ren illusion. *Vidfire* er en computerbaseret løsning, som mellem hver andet billede på 16mm filmen gætter sig frem til et nyt billede ud fra bevægelserne i motivet. Resultatet er skiftevis et "ægte" billede fra 16mm filmen, som består af to oprindelige halv-

billeder fra videobåndet som er lagt oven på hinanden, og et nyt fiktivt billede, som er beregnet ud fra to efter hinanden følgende ægte billeder.

At genskabe det oprindelige udseende af *"Doctor Who"* er en glimrende idé, men Vidfire er efter min mening ikke i stand til det. Ganske vist opnår man med Vidfire et smidigt billede, men synet af dette harmonerer ikke med den optiske kvalitet af billedet. Det ser mærkeligt ud, at et så uklart billede er så smidigt! Da billedet er lagret på film, er der mange filmkorn med, lige som en del af den oprindelige skarphed fra videoen er tabt for evigt.

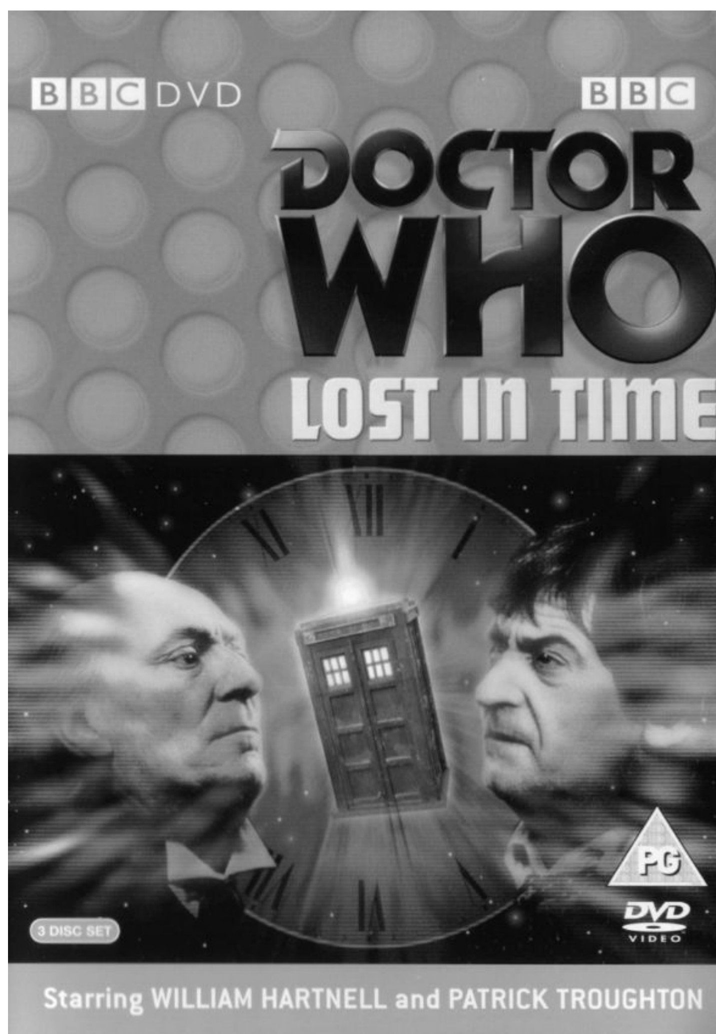
Billedet på filmen er ikke et direkte optisk kopi af videobåndet, men tydeligvis en affilmning af en monitor. Monitorens overflade lægger sig som en grå hinde over billedet, og den kan Vidfire intet gøre ved. At der desuden optræder fosforskader i monitorens overflade og snavs og fremkalderfejl på filmen er også vanskeligt at afhjælpe uden digitalt et hokuspokus, som blot tryller nye problemer frem.

En anden "fejl" ved brugen af Vidfire er, at man ikke bruger processen ubrudt gennem et helt afsnit. Da serien blev optaget, blev kun studiesekvenser optaget på video. Alt modelarbejde og location blev optaget på 16- eller 35mm, lige som en del indendørsoptagelser blev optaget på film, når handlingen foregik i komplicerede kulisser, hvor der var brug for et let håndterbart kamera. Under restaureringen har man derfor valgt KUN at køre de oprindeligt videofilmede sekvenser gennem Vidfire. De sekvenser som oprindeligt var optaget på film, har naturligvis aldrig lignet video, og derfor er disse sekvenser ikke kørt gennem Vidfire. Men hvad er forskellen? Det hele ligner jo film, da alt ligger gemt på film! Hvorfor ikke bruge Vidfire på det hele? Skiftet mellem video/ikke video bryder den "optiske kontinuitet", og irriterer mig som betragter. Ganske vist har *"Doctor Who"* oprindeligt bestået af et mix af video og film, men da man dybest set starter forfra med kun én kilde - nemlig en 16mm film - hvorfor så ikke tilstræbe at give materialet et ensartet udseende?

Efter min mening ødelægger Vidfire den filmiske effekt *"Doctor Who"* utilsigtet har fået på grund af sin lagringsform. I dag er det blevet voldsomt populært at "filmize" videomateriale, så video kommer til at ligne film. Ikke ved at først at overføre det til film, men blot ved at køre det gennem en computer eller "solid state" konverter. Resultatet kan blive godt, men jeg har set mange yderst ringe resultater! Alt fra tv-reklamer til danske drama-serier. Urgh! Eller var det aaaarrrgh?

"Doctor Who" har én gang for alle tabt sin videoform, og den vender aldrig tilbage. Alle masterbånd fra 1960erne er med sikkerhed enten overspillet eller destrueret, og der findes ingen kendte amatøroptagelser i tilgængelig stand (en eksisterende, men uafspilbar CV2000 optagelse rummer kun et i forvejen bevaret afsnit, og CV2000 optog alligevel kun halvdelen af videobillederne).

Vidfire er et morsomt stykke legetøj, men at kalde anvendelsen for "restaurering" er ikke nytårsløjer - det er hærværk. Måske har definitionen af restaurering forandret sig i de senere år. I takt med surround-epidemien har bredt sig ukontrolleret over verden, bliver mange klassiske film også genudgivet i 5.1, selvom de altid kun har været i mono. Andre film får sakset scener ud og erstattet dem med nye computeranimationer, fordi de gamle modeller ikke bliver vurderet til at falde i det nye publikums smag. Hvad opnår vi ved at lave om på mesterværkerne, fordi vi ikke synes, at de er gode nok? Lad *"Doctor Who"* blive i sin form. Vi siger "ja tak" til en støjreduktion på billede og lyd og nænsom restaurering af dårlige splejsninger og drop-outs. Men når tanken går på at "forbedre", bør vi høre alarmklokkerne ringe.



Lost in time

Når BBC havde fremstillet et sæt filmnegativer, var der ikke længere brug for de originale videobånd, som blev slettet og genanvendt. BBC havde haft stor held med at sælge serien til udlandet og sendt filmprint til mange lande blandt andet Australien, New Zealand, Mexico, Spanien og Hong Kong. En del historier er sendt rundt til gennemsyn for mulig salg, og tv-stationerne har sendt print og negativer rundt mellem hinanden og taget kopier uden BBC's kendskab.

Selvom BBC havde genbrugt sine videobånd, lå mange af de originale 16mm negativer i arkivet frem til midten af 1970erne, men da blev der for alvor ryddet op. *"Doctor Who"* havde fra starten haft en stor fanskare (som BBC selv var med til at fremdyrke), men ingen fans var klar over, hvor galt det stod til med bevarelsen af serien, indtil en lille gruppe fans kontaktede BBC og i virkeligheden var med til at redde uerstatteligt materiale i sidste øjeblik.

Det meste af *"Doctor Who"* var væk fra hylderne, og foran stod arbejdet med at finde ud af, hvem der kunne tænkes at ligge ind med serien. Løse afsnit begyndte langsomt at dukke op fra fjerne lande og selv fra loppemarkeder. I skrivende stund - 2005 - er der endnu gabende huller i samlingen. Hele historier er væk, og af andre findes måske kun et enkelt afsnit.

I 1999 udgav BBC den første *"Doctor Who"* historie på DVD ['The Five Doctors' - Red.], og BBC gjorde klart fra starten, at alle historier før eller siden ville blive udgivet på DVD. Underforstået: alle komplette historier. Næsten alle "løse" afsnit var udgivet på forskellige VHS salgskassetter med William Hartnell, Patrick Troughton eller i tematiske bokse. Til arkivet strømmede tabte afsnit tilbage indtil 1990erne, hvor strømmen stilnede af, efterhånden som alle kilder var endevendt. Kvaliteten af de indkomne film og BBCs få bevarede arkivalier svingede voldsomt fra duplikater af print til originale negativer. Det var ikke altid de bedste kilder som fandt vej til salgskassetterne!

Blandt fans var det en drøm, at de løse afsnit en dag ville finde vejen til deres egen DVD-udgivelse. De bedste kilder skulle benyttes, lige som eventuelle løse fragtmenter skulle tages med. Efter min egen vurdering blev det fundet af 'The Dalek Masterplan' afsnit 2 i januar 2004, som fik BBC til at beslutte sig. Udgivelsen fik titlen 'Lost in time' og kom til at rumme alle løse episoder med William Hartnell og Patrick Troughton, som til sammen spillede rollen som "The Doctor" (i det følgende: Doktoren) fra starten i 1963 til 1969.

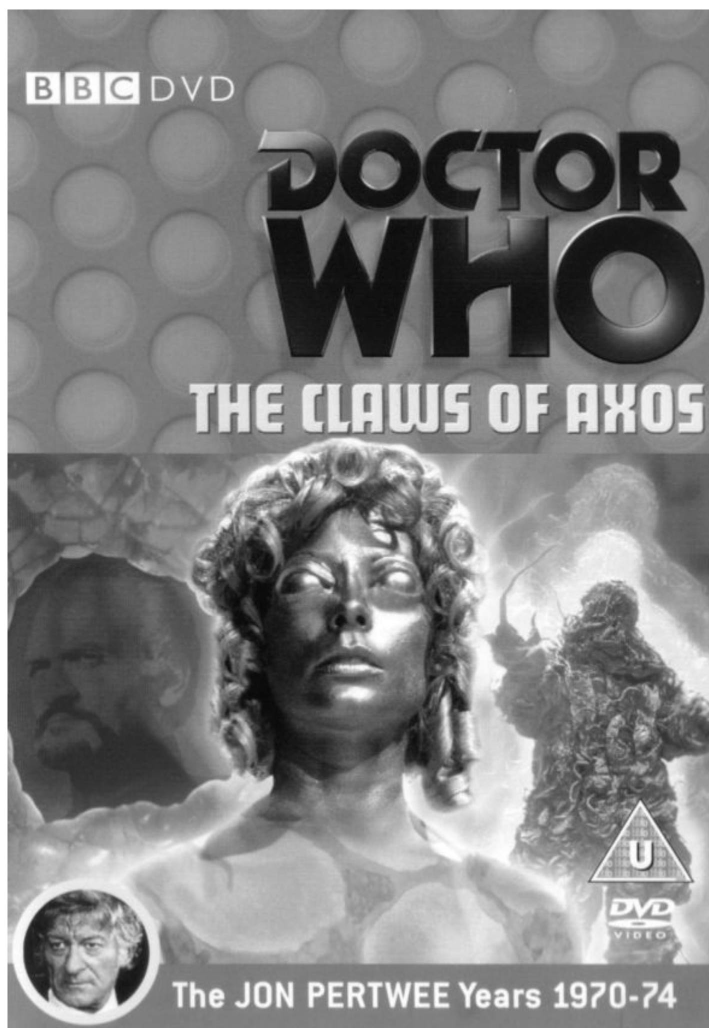
'Lost in Time' består af 3 DVDer: Én med 6 løse Hartnell episoder og to DVDer med 12 løse Troughton episoder. Troughton har flere inkomplette historier end Hartnell, men begge optræder i historier som er fuldstændig tabt.

Ud over de løse afsnit rummer 'Lost in Time' også en række fragmenter. Nogle har overlevet, fordi de blev bortcensureret fra de oprindelige afsnit, har været anvendt i andre programmer eller som indløb på filmspoler. Men der

er også elementer, som ikke stammer fra BBCs egne film men derimod fra den fanskare som omgiver serien. I 1960erne hvor videobåndoptageren endnu ikke var tilgængelig for det private marked, filmede nogle hårdkogte entusiaster korte glimt af serien fra deres egen tv-skærm med et 8mm kamera. På grund af filmprisen blev der kun optaget meget korte klip, som imidlertid viser os glimt af afsnit, som BBC ikke råder over.

8mm klippene er på ingen måde en teknisk nydelse at betragte. De er filmet håndholdt og har ofte kun dele af tv-skærmen med. Desuden kører 8mm kameraerne med 18 billeder pr. sekund og er derfor ikke synkroniseret med tv-skærmen, og det giver nogle voldsomme interferensmønstre, som bevæger sig som mørke bjælker op og ned i billedet. Men det ER *"Doctor Who"* - som ikke er findes i anden form. For en udgivelse som 'Lost in Time' er disse 8mm klip af stor betydning i forsøget på at give et fyldestgørende billede af Hartnell og Troughtons periode i 1960erne. Videokopier har cirkuleret i fankredse i årtier, men nu er de omsider officielt tilgængelige.

"vigtigste" er nok 'The Dalek Masterplan'. Oprindeligt bestod denne historie af 12 afsnit. Et af disse er med sikkerhed gået til



William Hartnell 1963-66: Den første Doktor

Det er svært at forestille sig, hvordan BBC slap godt fra at servere en tv-serie, som var så grænsebrydende i første halvdel af 1960erne. Selvom tempoet i handlingen set med nutidens øjne var afdæmpet, er det svært at finde eksempler i samtiden som kan vinde over *"Doctor Who"* i kategorien "fantasi". I 1960erne var *"Doctor Who"* en serie, hvor alt var muligt. Kreativiteten og fantasien bliver efter min mening ikke overgået senere i seriens eksistens.

William Hartnell skabte en karakter vi holder med, mere end vi holder af. Han er en mand med sin egen dagsorden, som nok har moralske overvejelser men ikke ønsker at gribe ind og påvirke historien (som det blandt andet fremgår af 'The Azteks', som er udgivet på DVD).

Indholdet på 'Lost in Time' giver os et begrænset indblik i Hartnells epoke, da han kun er repræsenteret på én DVD. Desuden er episoderne taget fra kun tre historier. Den grunde, da det uheldigvis aldrig blev overspillet til 16mm film. [Der var tale om et specielt juleafsnit, 'The Feast of Steven' som ikke var del af den egentlige historie. - Red.] I mange år var kun 2 af de øvrige 11 afsnit bevaret, indtil et print blev tilbageleveret af en tidligere ansat ved BBC i 2004. Han havde brugt printet til at teste noget udstyr, og var ikke klar over, at han var den eneste, som havde en kopi. Tilsammen danner de 3 afsnit et nogenlunde billede af den komplette historie.

Dalek-monstrene går helt tilbage til starten af tv-serien, og atter engang møder vores Doktor de nådesløse væsener, som ikke fortjener den mindste form for sympati. Det var ganske normalt, at historierne i *"Doctor Who"* strakte sig over 6-8 afsnit i 1960erne. Det gav mulighed for at skabe nogle lange forviklinger, hvor alt så håbløst ud. Det sidste bevarede afsnit er nummer 10 af i alt 12, og det efterlader desværre også vores Doktor i en håbløs situation.

'The Dalek Masterplan' er én af de historier, der gør boksen værd at købe. Netop fordi de ikke ligger i forlængelse af hinanden - f.eks. som afsnit 5-6-7 - kan det faktisk lade sig gøre at se dem som en "komplet" historie. Og så synes jeg også, at det er en spændende historie, selvom jeg ikke er vild med Daleks. Nåja, det er Doktoren heller ikke...

Ud over 'The Dalek Masterplan' rummer boksen to bevarede episoder fra 'The Crusade' og ét fra 'The Celestial Toymaker'.

Patrick Troughton 1966-69: Den anden Doktor

Troughton gav figuren en ganske anden personlighed end Hartnell. Han virkede yngre, men selvom han tilsyneladende klovnede rundt og var forvirret, havde han en knivskarp iagttagelsesevne og tøvede aldrig med at sige sin mening.

De historier Troughton optræder i lider i særlig grad af at være amputerede. Således består seks af historierne på boksen udelukkende af ét bevaret afsnit hver. Det gør ikke historierne dårlige, men det gør dem vanskelige at forstå. Ofte sidder man og ønsker: gid der var mere! For mig som er stor fan af Patrick Troughton gælder det især for 'The Enemy of the World' og 'The Web of Fear'. I 'The Enemy of the World' har Troughton en dobbeltrolle som Doktoren og dennes dobbeltgænger, diktatoren Salamander, som har skjult sit folk under jorden under påskud af, at verden ovenfor er stråleramt og ubeboelig. Historien har både dybde og giver Troughton mulighed for at "spille igennem" på to fronter.

Første afsnit af 'The Web of Fear' bringer et gensyn med Yetien fra 'The Abominable Snowmen' på disk 2 og en nu ældre professor Travis, som bragte Yetien (som i virkeligheden er en robot) tilbage fra Tibet. I mange år har den stået udstillet, men pludselig er den energikilde, som forsyner robotten forsvundet fra professorens laboratorie. Vi ser, at forsvaret har afspærret undergrundsbanen i London, og slutningen af første afsnit efterlader os i spænding. Ud over at være meget "filmisk" i sine scener, debuterer UNIT (United Nations Intelligence Taskforce) i dette afsnit. UNIT ledes af oberst, senere brigadegeneral Lethbridge-Steward; både UNIT og "The Brigadier" får en større rolle i serien, da Jon Pertwee overtager jobbet som Doktor i 1970.

Af Cybermen-historien 'The Moonbase' som oprindelig bestod af 4 episoder, er afsnit 2 og 4 bevaret, og den er derved så komplet, at den er mulig at "se" som én samlet historie. Det skyldes især, at der ind i mellem de to afsnit er indsat originale lydspor fra de to afsnit, som ikke findes som video/film.

'The Abominable Snowmen' skal ikke blot nævnes, fordi den følges op af 'The Web of Fear', men også fordi den er restaureret ud fra originale filmelementer. Som nævnt tidligere i artiklen, blev "location" optaget på 16mm film og flettet ind i studieoptagelserne. I dette tilfælde optog studiekameraerne 405 liniers videoinformation, som senere er overført til 16mm film ved hjælp af den omtalte telerecording. På den originale telerecording findes derfor de oprindelige 16mm location i en ringe gengivelse (16mm film -> 405 liniers video -> 16mm telerecording). Da de originale kameranegativer findes til netop dette afsnit, har det været muligt at klippe locationoptagelserne fra telerecordingen ud og erstatte dem med nye gengivelser fra de originale negativer. Disse såkaldte "film-inserts" står i skærende kontrast til de meget slørede og oprindeligt lavopløselige studieoptagelser. Selvom dette afsnit står løsrevet fra resten af det tabte fra 'The Abominable Snowmen', er

den en visuel fornøjelse af se. Oven i det er det en ganske god historie!

De øvrige enkeltstående episoder: 'The Underwater Menace', 'The Evil of the Daleks' og 'The Space Pirates' er vanskelige at se som ren underholdning til kaffen, da der mangler så meget fra historierne, at blot ét enkelt afsnit ikke evner at give mening. Af 'The Faceless Ones' er bevaret to afsnit, men jeg skal blankt erkende, at jeg ikke synes, at historien er særlig god. Der er også bevaret to afsnit af 'The Wheel in Space' nemlig afsnit 3 og 6 (det sidste). Ud over at introducere en ny ledsager til Doktoren, Zoe, møder vi her atter engang The Cybermen.

Lost forever

Denne boks har været en drøm for enhver fan af *"Doctor Who"*. Og som det indirekte fremgår, henvender boksen sig udelukkende til fans. Hvem ønsker at læse udvalgte kapitler fra et samlet forfatterskab? Næ, vi ønsker komplette bøger og derfor også komplette tv-serier. I det mindste når det gælder serier, hvor afsnittene er bundet sammen i historier.

'Lost in time er ikke en udgivelse man ser ofte. Hverken hjemme i stuen, på hylderne hos DVD-købmanden eller som overordnet koncept. Den er et stykke arkivmateriale man henviser til, når man taler om de tidlige år for *"Doctor Who"*. 'Lost in Time' er også en løftet pegefinger over for alle tv-stationer. Trods billige lagringsmedier i dag sammenlignet med 1960erne, er der sandsynligvis mange tv-udsendelser og serier, som forsvinder. 'Lost in Time' er også en påmindelse til OS. Det er fans af serien som er skyld i, at alle lydspor til *"Doctor Who"* eksisterer! Og det er vores efterspørgsel i dag, som (med en smule overdrivelse) er med til at redde tv-mediets produkter for eftertiden. Så længe vi efterspørger udsendelserne, er der et marked for DVD'er, og det giver forhåbentligt tv-stationerne grund til at tænke over deres arkiveringspolitik. Og det er OS, med videobåndoptagere og harddiskrecordere som står med muligheden for selv at lagre tv-mediet og tage del i det fælles ansvar for vores kulturarv.

Meget *"Doctor Who"* er lost in time. Altså tabt gennem tiden. Men måske er titlen på DVD-udgivelsen et ordspil? "In time" - altså i tide? "Just in time"?! Måske vil BBC hellere være fri for at rode med så gamle udsendelser. Trods alt er det kun fjernsyn...?

Hvis de løse episoder i sig selv ikke giver mening, rummer udgivelsen også dokumentaren 'The Missing Years', som forsøger at give et overblik over den sort/hvide epoke i 1960erne.

Som fan af *"Doctor Who"* finder jeg, at 'Lost in Time' er en fantastisk udgivelse, men jeg vil kun anbefale andre at købe den, hvis de i forvejen kender serien. Den er ikke for nybegyndere!

Afslutningsvis vil jeg ikke kun rose BBC for at udgive disse efterspurgte "løse" episoder. Jeg vil også rose de personer, som har lavet arbejdet. Bag samtlige udgivelser af klassiske *"Doctor Who"* DVD'er står en gruppe af løst engagerede frivillige personer, som i daglig tale går under betegnelsen "The Restoration Team". Sammen med deres erfaring fra tv-industrien er det deres egen interesse for serien, som driver værket. Nogle personer er eksperter i at restaurere lydspor, andre i farvekorrektion og helt andre i håndtering af filmprint. Det er deres fortjeneste, at 'Lost in Time' ser ud som den gør. Og den ser godt ud. Nyd den!

THE CLAWS OF AXOS

Med udgivelsen af The Claws of Axos' fra 1971, tager BBC hul på en ny epoke af *"Doctor Who"* udgivelser: Episoder som er tilbageført til deres oprindelige PAL videoformat.

Fra starten i 1963 blev *"Doctor Who"* optaget på 2" videobånd. De havde udelukkende funktion som transmissionbånd, da man ikke lavede fjernsyn for at genudsende! Når hver episode var bragt, eksisterede den i princippet ikke længere og var "lost in time".

Båndene blev alligevel arkiveret et stykke tid, da BBC så muligheden for at sælge *"Doctor Who"* til andre lande. 1960erne var "video" endnu et nyt fænomen blandt tv-selskaber verden over, og det ville være utænkeligt at sælge serien i dét format. Man valgte derfor at overføre videoen til 16mm film i en proces, som kaldes "tele-recording". I slutningen af 1960erne var store dele af masterbåndene enten overspillet med nye udsendelser eller destrueret.

Da Jon Pertwee overtog rollen som Doktor i 1970, gik serien fra sort/hvid til farve. Det var nu blevet almindeligt at anvende video i store dele af verden, og selvom BBC fortsat lavede 16mm print af Pertwee's historier til eksport, opstod behovet for at sælge den i farver til udlandet. Til dette formål kunne 16mm film ikke anvendes. Til det canadiske marked fremstillede man derfor et sæt kopier i NTSC 525 linier / 60 Hz mod det originale PAL 625 linier / 50 Hz.

BBC havde endnu ikke faste retningslinier for arkivering af tv-programmer, og således blev en stor del af masterbåndene med Pertwee's episoder genbrugt. Mange af titlerne med Pertwee findes nu kun i form af de NTSC udgaver BBC selv fremstillede i 1970erne. Og selvom det var en stor teknisk bedrift at konvertere video mellem to grundlæggende forskellige systemer, var det med nutidens øjne et teknisk ringe produkt canadierne modtog.

For at udsende episoderne i PAL i Europa skal båndene konverteres tilbage til det oprindelige format. Resultatet af den dobbelte konvertering har BBC fundet uegnet til at udsende på DVD. Billedet har været støjfyldt, sløret og særlig præget af hakkende bevægelser og zigzaggede linier.

Opgaven har derfor været at udvikle en proces, hvor den oprindelige konverterings-algoritme genskabes. "Reverse the polarity of the neutron flow", ville Jon Pertwee nok sige.

Selvom der fra PAL til NTSC blot er tale om at skabe 10 ekstra halvbilleder pr. sekund, bliver mange af de "ægte" PAL halvbilleder udskiftet, da afstanden mellem billederne logisk skal rykkes tættere sammen, og de kan derved ikke genbruges.

Den nye proces kaldes RSC: "Reverse Standard Conversation" og passer unikt til den standard-konvertering BBC selv udviklede. Processen har kun været anvendt på to af de fire afsnit i 'Claws of Axos', fordi det første og sidste afsnit er bevaret i det oprindelige PAL format.

Det er tydeligt at se forskel på de konverterede afsnit og de, som er bevaret i PAL. Sammenligner man de nykonverterede afsnit med de gamle dobbeltkonverterede på den tidligere udsendte VHS salgskassette, er der til gengæld markant forskel.

Og netop forskel er det rigtige ord. På grund af den ringe kvalitet VHS har, træder forskellen mellem PAL og RSC tydeligt frem på en DVD. Jeg vil dog ikke tøve med at sige, at der er sket en fremgang i kvaliteten af de "problematiske" afsnit. Bevægelserne er blevet naturlige igen, men der er kommet mere støj i billedet, lige som farverne stadig er mudrede i forhold til de to afsnit i ren PAL. Støjen består ikke af pixelering men kan nærmest beskrives som om, at man betragter afsnittet gennem en glasplade med en masse vandrette ridser som bevæger sig sidelæns. Forklaringen ligger sandsynligvis i, at 100 af de oprindelige videolinier er tabt for evigt i konverteringen fra 625 til 525 linier, og at man med kun 525 linier har sværere ved at skjule støjen.

Efter hver episode er konverteret, har de gennemløbet en proces med digital støjreduktion, og det er her hemmeligheden til en eventuelt succes ligger. Det er svært at finde balancen mellem at fjerne støj på den ene side og få et sløret billede på den anden side. Ofte skal støjreduktion køres fra scene til scene! Lige som farvekorrektion i øvrigt skal, da de PAL-NTSC-PAL konverterede farver som nævnt er lidt ustabile og unøjagtige. Man kan flere steder lægge mærke til svage regnbue-effekter med rød/grønne plamager i ansigterne.

Det går rigtig galt i NTSC-afsnittene, hvor der er støjfyldte filmsekvenser. Selvom *"Doctor Who"* blev produceret på video, var det i starten kun studiooptagelser, som blev optage på video. Al "location" blev optaget på 16mm film på grund af, at 16mm var billigere og mere håndterbart frem for at reservere en OB-vogn. Datidens telecine hvor film overføres til video var enten dårligere end i dag, eller også blev der ikke altid holdt et vågent øje med operatørerne. Ind i mellem ser det ud som om, at 16mm filmen først er trukket hen over laboratoriets gulv, før de blev overført. Den støj er dermed indlagret i de oprindelige PAL-bånd, og jo mere støj en sekvens rummer, desto sværere kan det være at få RSC til at se godt ud. Filmsekvenserne skal derfor have en kraftig støjreduktion, hvilket blødgør billedet voldsomt, så det står i skarp modsætning til videoelementerne.

Det kunne være oplagt at tro, at filmelementernes dårlige billede skyldes, at de er optaget på 16mm, som kan opfattes som dårligere end video. Det er langt fra tilfældet. I sjældne tilfælde findes oprindelige filmelementer. Dette kan ses i 'The Abominable Snowmen' fra DVD-boksen 'Lost in Time'. Disse sekvenser stjæler opmærksomheden fra resten af boksen ved at være i fantastisk stand.

Det er forståeligt, at BBC har tøvet med at udgive episoder, som kun har eksisteret som NTSC. Men i betragtning af hvor betydningsfuld Pertwee's æra er for *"Doctor Who"*, er det nødvendigt at erkende RSC's anvendelighed, alene i betragtning af, hvor stor en del af Pertwee's episoder, som kun findes som NTSC. Manden har ganske enkelt været underrepræsenteret i DVD-udgivelserne.

Jeg synes, at RSC er godt nok til DVD, selvom det synlige resultat er langt fra at være perfekt. Hvad angår bevægelser i billedet tror jeg ikke, at resultatet kan blive meget bedre. Men der kan være noget at hente i støjreduktion og farvekorrektur.

'The Claws of Axos' bringer for første gang Doktorens ærkefjende "The Master" [kan ikke oversættes tilfredsstillende, så det er undladt helt - Red.] ud på DVD. Vel at mærke den oprindelige Master spillet af Roger Delgado. Alene

Delgado gør DVD'en værd at købe.

Nøgleordet for 'The Claws of Axos' er grådighed og magt. Styrken fra UNIT observerer sammen med Doktoren en mystisk hændelse på en radarskærm. Det viser sig at været et rumskib bemandet af folk fra samfundet Axos, som er nødlandet på Jorden. De har desperat brug for energi til at bringe deres organiske rumskib tilbage i brugbar stand. Denne energi kan de tappe fra det atomkraftværk, de er landet ved siden af. Som tak for at modtage energi fra Jorden, ønsker de at overrække en gave: stoffet "axonite".

Den snu Mr. Chinn, som er udsendt af regeringen for at holde UNIT i snor, øjner muligheden for at få eneretten til axonite, som er et stof med uanede muligheder. Det kan omdanne andre stoffer på næsten alle måder og være med til at løse landets - og måske hele verdens - energiproblemer. Chinn går uden om UNIT og indgår selv en aftale med Axos-folket.

Ønsket om at forære axonite til Jordens befolkning er imidlertid ikke en venlig gestus, men derimod en del af en større plan. ["Beware of Axonites bearing gifts", for nu at parafrasere Vergil. - Red.] En amerikansk agent, Bill som arbejder for UNIT har uden teamets viden tiltvunget sig adgang til rumskibet og er taget til fange. Under sit fangenskab erfarer han, at The Master står i ledtog med folkene fra Axos. The Master er imidlertid blevet udnyttet og holdes fanget. Selvom Bill samarbejder med UNIT for at fange The Master, må han lade denne flygte for selv at komme ud af Axos' kløer.

Ingen kan begribe, hvad stoffet axos er, indtil Doktoren opdager, hvilken ældningsproces det sætter i gang, hvis man kommer i kontakt med det. Mr. Chinn har iværksat en verdensomspændende distribution af stoffet efter aftale med Axos-folket. Axonite er derfor en trussel over for hele verden, men Doktoren kan ikke destruere stoffet uden hjælp fra sin ærkefjende. Kun han kan hjælpe med at bringe TARDIS'en til at fungere [Doktoren er bragt i eksil af sine Timelord fæller og kan ikke frit rejse i tid & rum. - Red.], og den skal bruges til at suge energi ud af Axos-folkets rumskib og nedbryde det.

De to fjender må modvilligt samarbejde for deres fælles frihed. Selvom de deler skæbne ved begge at være Timelords og derfor at være stukket af fra den samme planet (Gallifrey), har de skjulte kort i ærmet for at narre hinanden.

'Claws' viser os en anden side af Doktoren, som i lang tid har været nedtonet. At han er tvangsanbragt på Jorden og for alt i verden vil være fri for UNIT og Jorden som han regner for en andenrangs planet.

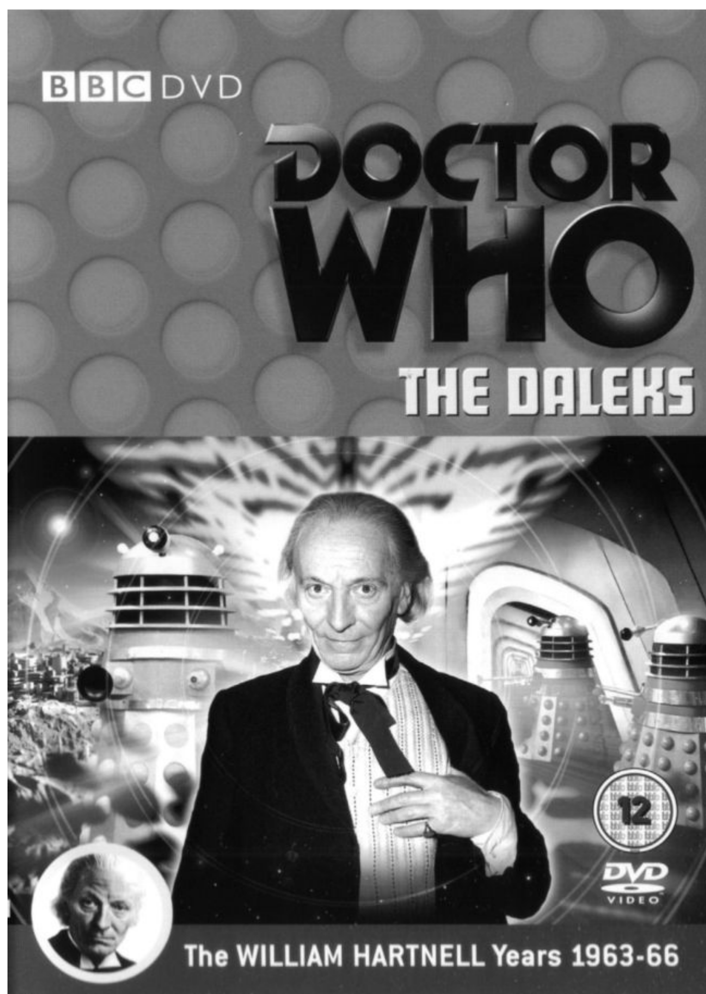
Ud over at vise os Doktorens stolthed og udlængsel, viser historien os også hans moralske fundering. Det er hans advarsler om den tankeløse grådighed og egoisme i udnyttelsen af stoffet axonites muligheder, som afvises.

'The Claws of Axos' viser også, at Doktoren er en splittet person. Måske ikke så egoistisk som den Doktor William Hartnell frembragte, men han er parat til at forlade alle uden skrupler - for at opnå sin frihed. Han er endda parat til at samarbejde med sine fjender.

Samspillet, konflikten og alliancen mellem - og mod - Doktoren og The Master er kvaliteten i 'The Claws of Axos'. UNIT og selv hans assistent Jo Grant er blot en del af den samlede scene. Der er dog altid en vis form for konflikt mellem Doktoren og UNIT, hvor han føler sig bundet og sjældent forstået af de militære hjerner, som helst vil skyde og bagefter tænke. I 'The Claws of Axos' er der imidlertid ingen tvivl om, at Doktoren og UNIT er på samme side. Mr. Chinn er kun et offer for sin egen grådighed og den lokkemad The Master og Axos-folket har udlagt.

Denne DVD er en svendeprøve for RSC. Det er forståeligt, at man vælger at lancere processen i en historie, hvor to af episoderne dog er bevaret i PAL. Derved findes et sammenligningsgrundlag, og de nye tilhængere af *"Doctor Who"* som måske ikke tidligere har set DVD'erne vil ikke blive chokeret over en DVD med fire episoder i tvivlsom kvalitet. Hvis man ikke kender de nærmere omstændigheder for de bevarede episoder af *"Doctor Who"*, kan jeg godt forstå den, der bliver skuffet over DVD'en. Og det kan heller ikke være meningen, at man skal kende serien i forvejen for at vurdere, om billedkvaliteten er god eller ej.

Jeg har ikke købt min DVD i forventningen til, at jeg ville blive slået omkuld i sofaen af et fantastisk billede. Nej, jeg har købt min DVD, fordi jeg er fan af *"Doctor Who"* og gerne vil se de klassiske sæsoner. Rygterne om RSC's fortræffelighed vil efter min vurdering have begrænset indflydelse på salget af DVD'en. Etablerede fans af serien køber DVD'erne uanset hvad. Om den vil interessere de nye generationer som vokser op med *"Doctor Who"* anno 2005, er jeg i tvivl om. *"Doctor Who"* bør ikke kun ses som tv-historie, men som god velspillet underholdning for hele familien. Og ud fra det krav er 'The Claws of Axos' værd at se.



THE BEGINNING

Selv en tv-serie som synes uendelig har en begyndelse. Lige som seriens hovedperson har rejst frit i tid og rum, har BBC udsendt *"Doctor Who"* i en kronologisk pærevælling. Nu bliver et sort hul lukket i tidslinien (og forvandlet til en supernova) - nu hvor begyndelsen har materialiseret sig som en tredobbelt DVD-udgivelse.

An Unearthly Child

Kan noget være større indeni, end det giver sig ud for udadtil? Og skal man tro en gammel mand, når han siger, at den blå politi telefonboks man er trådt ind i, i virkeligheden er en tidsmaskine?

To skolelærere bliver ufrivilligt forvandlet til den gamle mands rejseledsagere, da de følger efter én af deres elever, Susan Foreman. Den gamle mand kalder sig "The Doctor" og tager dem tilbage til en fjern tid. De bliver rædselsslagne, da de indser, at deres rejseleder ikke magter kontrollen over tidsmaskinen. En maskine hans barnebarn for nemheds skyld kalder: TARDIS som forkortelse af "Time And Relative Dimension In Space". Pludselig finder de sig fanget blandt hulemænd, som forgæves forsøger at frembringe ild. Langt væk fra året 1963 og deres egen verden.

Sådan begynder *"Doctor Who"*. Willam Hartnell spiller den stædige og bedrevidende Doktor, som sammen med sit barnebarn Susan nyder friheden i at rejse i tid og rum, i den maskine han tilsyneladende har stjålet og vedholdende forsøger at lære at betjene.

I praksis står den første episode af 'An unearthly child' nærmest som en selvstændig fortælling. Den sætter scenen og giver os et persongalleri, og opbygningen er nem at forstå for både børn og voksne. Personerne i TARDIS'en lander et tilfældigt sted i historien og bliver en del af en konflikt, men det lykkes altid at løse problemerne og nå i sikkerhed et nyt sted i tid og rum.

På denne udgivelse er inkluderet piloten til den første episode, som aldrig blev transmitteret. Det blev vist for BBCs ledelse, og hvis den

blev godkendt kunne serien *"Doctor Who"* indledes. Piloten blev godkendt, men mange detaljer blev rettet til, og skuespilpræstationerne blev strammet op, så de kom i topklasse.

Det fremgår af dokumentaren 'Doctor Who: Origins' i boksen, hvordan historien om "hulemændene" ikke blev betragtet som den bedste start på serien. Den er et godt eksempel på, hvordan serien forsøgte at bringe nogle almene historiske betragtninger ind i stedet for at bygge på ren fantasi. Det bliver heller ikke bedre af, at TARDIS'en er befolket med to skolelærere, som forsøger at få alle oplevelser til at stemme overens med deres begrebsverden. De står derved ikke kun i vejen for Doktoren, som føler at de modarbejder ham; at beholde dem i serien svækker også graden af science fiction.

The Daleks
Aldrig så snart vores rejsende er i sikkerhed for hulemændene, sætter Doktoren hele følget, sig selv og TARDIS'en på spil. De lander et øde sted men får øje på en livløs by. Doktoren føler, at hans trang til at udforske byen går forud for alles sikkerhed og fjerner en dims fra sin tidsmaskine, så han får et påskud for at søge efter reservedele i den ukendte by. I virkeligheden er dimsen fejlfri.

Det viser sig, at den "øde" by er beboet af en gruppe organiske intelligenser indkapslet i metalhylstre, så de ligner en blanding mellem en spilleautomat og en overdimensioneret Nilfisk: The Daleks.

"Rejseholdet" tages til fange under udforskningen af byen, og uheldigvis er det radioaktive niveau i byen så højt, at de bliver dødelig syge. Susan får lov til at hente modgift i TARDIS'en, og senere iværksætter de alle et flugtforsøg fra byen. Da alle er nået i sikkerhed opdager de, at den dims som Doktoren havde pillet ud af maskinen stadig befinder sig i byen. Uden den kan tidsmaskinen ikke fungere, og de er tvunget til at vende tilbage.

Uden hjælpen fra et folk kaldet "The Thals" vil et nyt besøg i byen være selvmord, men at overtale et fredselskende folk til at deltage i et angreb på byen - og de Daleks som vogter den - er ikke en let opgave.

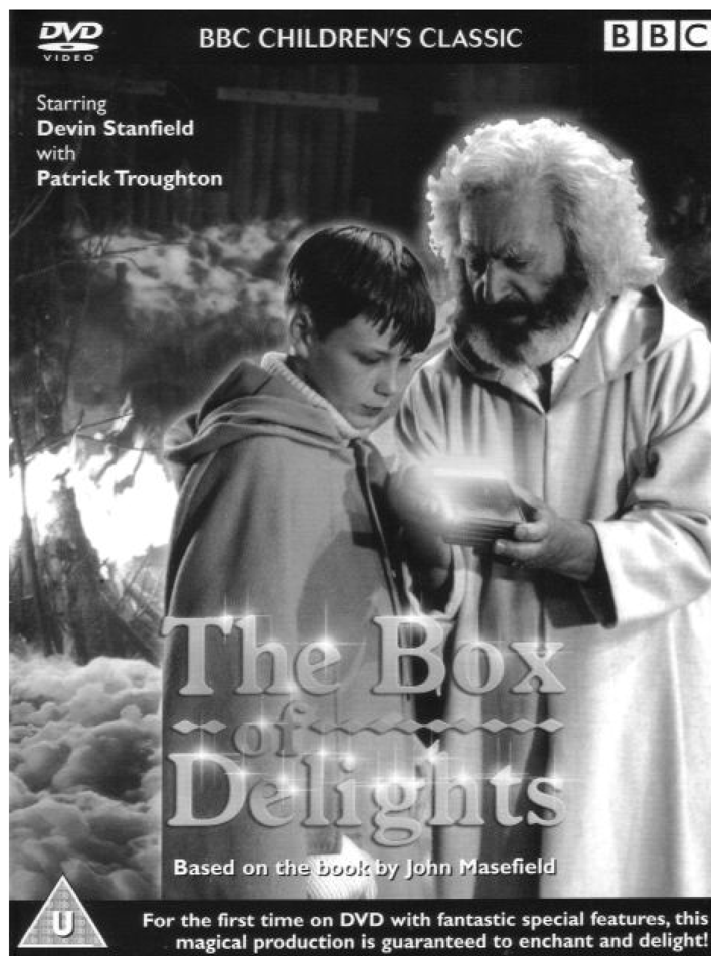
The Daleks blev ikke bare et ikon for 1960ernes *"Doctor Who"*, men for hele serien. De dukkede op igen og igen og blev især elsket af de yngre børn. I denne fortælling får vi ikke meget forklaring på deres oprindelse, men vi ser tydeligt deres ondskab.

Det største problem med 'The Daleks' er, at historien blev optaget i et meget lille tv-studie, og at serien havde et forholdsvist begrænset budget. Der var derfor kun råd til at bygge nogle få Daleks. De resterende blev klaret med spejle og fotografier! Illusionen af en enorm by blev skabt med videomixning af modeller og skuespillere, og scener med åbne landskaber er holdt på et minimum, da de let afslørede, at horisonten er malet på et baggrundslærred.

Når de tekniske begrænsninger tages i betragtning, og det faktum at serien reelt er optaget "live" med lange scener og primitiv redigering, er 'The Daleks' en fantastisk præstation af både skuespillere og teknisk personale.

The Edge of Destruction
Denne to episoder lange fortælling udspilles udelukkende inden for TARDIS'ens vægge. De fire rejsende oplever uforklarlige fænomener og føler sig i ubalance. Doktoren og Susan mistænker deres to ufrivillige gæster for at sabotere tidsmaskinen som hævn, fordi de ikke får lov til at komme tilbage til deres egen verden.

Det virker som om, at 'The Edge of Destruction' er tænkt som en kort historie, som skal udfylde tomrummet mellem 'The Daleks' og den næste, 'Marco Polo'.



Historien er så kort, at den efterlader seeren i forvirring, men den giver faktisk et godt billede af de fire karakterer, som er fanget i hinandens selskab. Og den er godt spillet.

Ekstramaterialet
Med kun to episoder efterlader 'The Edge of Destruction' rigelig plads på DVD'en til ekstramateriale. Opfølgeren 'Marco Polo' er desværre gået tabt, men man har her forsøgt at rekonstruere historien ud fra stillbilleder og lydsporet.

Som nævnt rummer udgivelsen den udmærkede dokumentar 'Origins'. Den fortæller om tiden, hvor tv-serien blev skabt og de overvejelser som gik forud. Den bringer klip med seriens skabere, og hvis man ønsker at vide, hvordan musikken og lydeffekterne blev skabt til serien, findes også en glimrende dokumentar om det.

Udgivelsen inkluderer delvise kommentatorspor, omfattende billedgallerier og flere andre ting, som hæver den samlede vurdering. Billedkvaliteten er som de øvrige *"Doctor Who"* udgivelser fra 1960erne meget svingende og generel dårlig på grund af de omstændigheder serien er bevaret under. (En nærmere forklaring på dette findes omtalt under min artikel om 'Lost in time'.)

Det er tydeligt, at der er lagt mange arbejdstimer i udgivelsen, og sammenlignet med andre historier fra William Hartnells tid i rollen fra 1963 til 1966, er denne udgivelse absolut værd at se med jævne mellemrum. Det var trods alt sådan det hele begyndte.

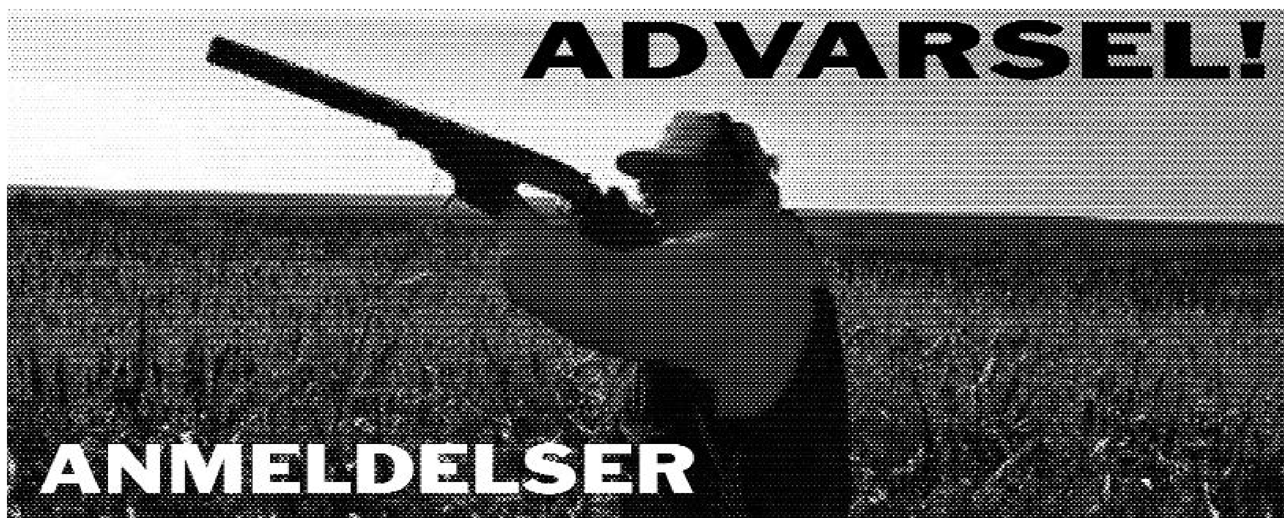
THE BOX OF DELIGHTS
en bonusanmeldelse af redaktøren

'The Box of Delights' er en chance for at opleve den altid seværdige Patrick Troughton i en anden rolle end som Doktoren. Den seks episoders mini-serie, baseret på en roman af John Masefield, har siden sin originale tv-transmission på BBC i julen 1984 været en kær klassiker for mange britiske børn og tyve år senere, november 2004 udkom serien omsider på DVD, i fin kvalitet og med meget ekstramateriale. Jvf. min brors anmeldelser har BBC efterhånden lært, at deres arkiver rummer ting som folk gerne vil betale penge for at gense.

'Box' fortæller om skoledrengen Kay Harker (Devin Stanfield), der på vej hjem til juleferien møder en rar gammel vagabond, Cole Hawlings (Troughton) som i virkeligheden er en slags troldmand, en som mestrer "The Old Magic". Han fortæller Kay, at "ulvene er løs" og at han forfølges af den infamt onde Abner Brown (Robert Stephens) for den skat han bærer på: en vidunderlig konstruktion kaldet "The Box of Delights". Snart hvirvles Kay og hans kammerater ind i fantastiske oplevelser som kidnapninger, indbrud, møder med magiske væsner fra det førkristne England og intet mindre end en trussel mod Julen selv!

Det er ikke en serie jeg kender fra min egen barndom (har aldrig været vist på dansk tv), men selv uden nostalgien til hjælp finder jeg 'Box' virkelig charmerende på den dér gammeldags, hyggelige måde som kun englænderne kan præstere. Andre har kaldt den en blanding af Enid Blyton og C. S. Lewis og det er en ganske træffende beskrivelse.

Velegnet til at blive set i julen af børn i alle aldre.



BORDELLET - EN DANSK PORNOFILMKLASSIKER
af Erling Søby

I 1972 instruerede den danske pornograf Ole Ege - han har bl.a. redigeret en række erotiske og pornografiske antologier og er stifteren af *Det erotiske Museum* i København - en pornofilm: 'Bordellet - en glædespiges erindringer'. Filmens bedst kendte medvirkende må siges at være Gotha Andersen i rollen som overbetjent Sørensen.

Historien om Gotha Andersens uheldige optræden i filmen er egentlig bedre end filmen selv. Gotha kom uforvarende med på et afbud, og hans rolle har intet med de pornografiske dele af filmen at gøre (det begrænser sig til nogle helt uskyldige scener sammen med en nøgen pige). Det var først et godt stykke inde i optagelserne, at Gotha opdagede hvad han havde sagt ja til at medvirke i, og da var det for sent for ham at komme ud af det. Filmen skabte i sin tid stor opstandelse, ikke mindst på grund af en berygtet scene ved premieren, hvor den tilstedeværende Simon Spies løb splitternøgen rundt og tog på alle de kvindelige medvirkende.

'Bordellet - en glædespiges erindringer' foregår i det forrige århundredskiftets København. Overbetjent Sørensen er på jagt efter en forsvunden diamant, der skal indgå i en arvesag. Sporet fører Sørensen og hans assistent til København og til filmens bordel, hvor diamanten er havnet. Filmen følger dels Sørensen og assistentens forsøg på at infiltrere bordellet og finde diamanten, og dels livet på bordellet. Det har sådan set ikke meget med historien om diamanten at gøre, men det giver Ole Ege mulighed for at filme en del pornografiske scener.

Set i dag er det ikke en særlig god film. Nogle af de danske pornofilm fra perioden - f.eks. de bløde sengekantfilm eller de hårde stjernetegnsfilm, eller en film som 'Nøglehullet' fra 1974 - kan være ganske underholdende at se som tidsbillede. Men det er ikke rigtig tilfældet med 'Bordellet', da dens handling er henlagt til fortiden.

Det er heller ikke en god pornografisk film. Der er ikke så meget at komme efter. Det var vist typisk for de danske pornofilm fra perioden, at der både skulle være en handling og noget komik, så det hele gav indtryk af en "rigtig" og mere respektabel film, men det må siges at være ret distraherende, hvis det er det pornografiske man går efter. Der er flere hardcorescener i filmen, men man skal spole en del af at finde dem, og de er ikke særlig spændende. Faktisk var der kun én eneste scene i filmen man blev tændt på, og den var en blød scene med to piger sammen. Det er blot ærgerligt resten af filmen ikke holder samme standard. Så alt i alt må det siges at være en film, der i dag mest har historisk interesse.

Bordellet - en glædespiges erindringer (1972). Scanbox, VHS - 82 min. Instr.: Ole Ege. Kamera: Morten Arnfred. Medvirkende: Gotha Andersen m.fl.

LAND OF THE DEAD
af Henrik Larsen

29. juli 2005 var jeg til premieren i Palads på den da nyeste zombie film fra George A. Romero, 'Land of the Dead' ('Dawn' remaket fra 2004 tæller jo ikke, selvom Romero da blev behørigt krediteret), i selskab med fem andre fra fanzine/filmsamlerscenen. Vores forventninger var store og blev bestemt ikke skuffede. 'Land' er god, ingen diskussion. Det er den mest actionmættede af Romeros fire zombiefilm. Lidt a la 'Aliens' i 'Alien'-sagaen (selvom sammenligningen nok på andre punkter halter). Der er en udpræget firser-retro stemning over filmen'. Jeg kom flere gange undervejs til at tænke på 'Flugtaktion New York' og andre postapokalypser fra perioden.

Arbejdstitlen var på et tidspunkt 'Dead Reckoning' som refererer til et krigsfartøj i filmen: en slags krydsning af et pansertog med en tank, med et formidabelt arsenal af granater, missiler, maskingeværer m.v. Et fartøjet som alle vil eje eller kontrollere, fordi dets massive ildkraft kan holde zombierne i ave. Og den som kan holde zombierne stangen, *han har magt*.

Hver film i Romeros løse kvartet kørte et tema. 'Night of the Living Dead' var creepy sort/hvid paranoia: vedtagne, fastslåede samfundsværdier vaklede, kernefamilien krakelerede og de eneste som kunne "redde" os var brutale militser. 'Dawn of the Dead' var endnu mere politiserende og gav i typisk halvfjerdser-stil forbrugersamfundet en ordentlig en på hatten. "Når de døde vender tilbage, tager de i det lokale indkøbscenter." 'Day of the Dead' var bare depressiv og sort. Zombierne havde overtaget verden og de sørgelige rester af menneskeheden gemte sig i bunkeranlæg, hvor de langsomt gik fysisk og psykisk i spåner. Not with a bang, but with a whimper.

Med 'Land' er der ganske vist ikke tale om nogen eksplicit fortsættelse af de tre foregående film, men ligesom i 'Day' har forfaldet stået på i lang tid, måske årtier. Menneskeheden er mere end nogensinde på røven. Zombierne behersker uindskrænket det åbne landskab og de "sikre" steder er reduceret til en håndfuld spredte militærbaser og Byen, hvor overklassen, ledet af diktatoren Kaufman og hans "bestyrelse" hygger sig i det eksklusive kvarter "Fiddler's Green", mens de mindre heldige må hutle sig igennem på må og få i faldefærdige ruinbygninger, men dog stadig nyder godt af Byens beskyttelse. Således lever man, i hvad der må betegnes som et klassisk feudalsamfund, bag elektriske hegn og maskingeværstårne. Udenfor venter en ganske bogstavelig Sultens slavehær på deres chance... og en anfører...

Filmen forfølger en idé som blev introduceret i 'Day', nemlig, at zombierne er i stand til langsomt at genlære nogle af deres færdigheder fra da de var levende mennesker, så som at bruge redskaber og drage simple følgeslutninger. Og ikke nok med det: de genopdager følelser for hinanden og har udviklet et slags proto-sprog af grynt og klageskrig. Brugte remaket af 'Dawn' ikke zombierne til andet end horror effekt (zombier på speed - run for your lives!), er det tydeligt, at Romero interesserer sig for sine. Om han går for vidt kan diskuteres. Hvor sympatisk zombiernes "stammeleder", den udøde tankpasser "Big Daddy" end forekommer i sin frustrerede søgen efter et slags mål med tilværelsen og hævn for sine fællers destruktion, så er han stadig en gusten menneskeæder. Den gryende intelligens gør ham måske mere identificerbar for os - men også farligere.

Magtbalancen mellem de sidste mennesker og zombierne er vel nok filmens egentlige omdrejningspunkt, med dens talrige referencer til nutidige politiske forhold. Det dekadente Vesten overfor barbariets horder, ultrakapitalisme, terrorisme, fanatisme... Romero har et budskab han skal af med og henfalder nogle gange til at bøje tingene lidt for meget i neon. Således fandt jeg det utroværdigt, at der selv på dette øjensynligt fremskredne stadie af civilisationens nedsmeltning eksisterer en udbredt pengeøkonomi. Kaufman (*Kaufman*, get it?) klamrer sig til sine bundter af grønne sedler lige til det sidste.

Allegorisk giver det selvfølgelig fin mening, men logisk set burde økonomien være ren naturaliebaseret.

Det kan ikke nægtes, at personerne i filmen er noget kliché prægede, men de virker dog plausible og i adfærd mere rationelle end i 'Dawn' remaket. Simon Baker er ok, omend lidt vag som (anti)helten Riley og Robert Joy fin som hans sidekick, den vansirede, smådumme, men loyale-tildøden Charlie. Asia Argento, datter af you-know-who er lækker i læder som "Slack", luderen med et hjerte af guld. Eugene Clark som føromtalte "Big Daddy" må være filmhistoriens mest sympatiske zombie, mens Dennis Hopper lægger endnu en titel til sit lange generalieblad af maniske filmpsykopater i sin skurkerolle som Kaufman, tydeligt inspireret af ledelsen i USAs nuværende, ærkekonservative administration. Og for genrefans er det sjovt at (gen)se Tom Savini i en lille cameo som zombie. Efter min mening er den bedste præstation dog John Leguiozamos opportunistiske lejesoldat Cholo, en beskidt type som alligevel besidder et vist mål af ære og integritet.

'Land' udkom på DVD i efteråret 2005, i en såkaldt director's cut udgave. Det drejer sig dog kun om et par ekstra scener, en smule dialog og lidt mere dristige splatter-effekter af i alt ca. 4 minutters varighed. Bonussektionen (ens for R1 og R2 udgaverne) medtager ganske vist nogle flere fraklip, men de er ret kedelige. Det er i det hele taget en skrabet omgang man får serveret. Dokumentarerne svinger fra det ligegyldige til det irriterende (med den fine 'When Shaun met George' om folkene bag 'Shaun of the Dead's møde med deres idol som markant undtagelse) og der er sært nok ikke inkluderet nogle biograftrailere.

Jeg blev i øvrigt helt nedslået over at se, hvor lille og skrøbelig den engang så "bamsede" Romero tager sig ud i dokumentarerne. Men han virker veloplagt og vital nok i kommentatorsporet som nok er den væsentligste bonus på disken. Og på det seneste (september 2006) forlyder det, at Romero arbejder på *nok* en zombiefilm, 'Diary of the Dead', produceret i samme pseudo-dokumentarstil som 'The Blair Project'. Hvor der er liv er der åbenbart... zombier.

DAWN OF THE DEAD - DET ALTERNATIVE SOUNDTRACK
af Heine Sørensen

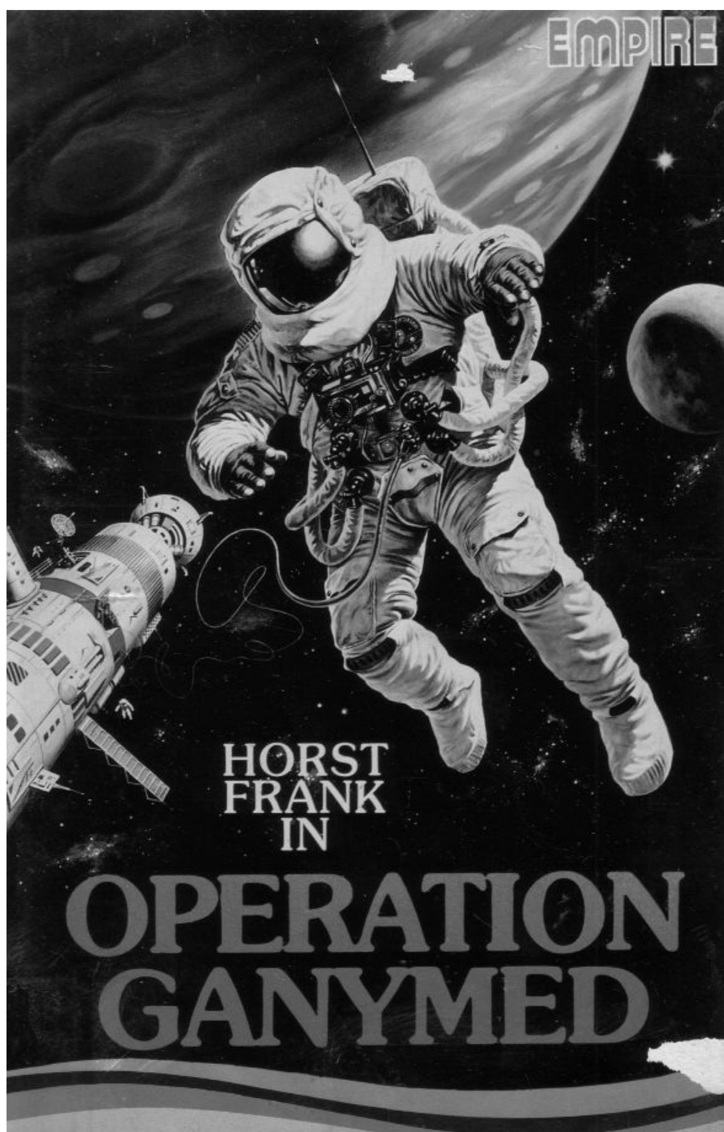
Undskyld mig et øjeblik! Jeg synes lige at jeg vil gøre opmærksom på, at det originale soundtrack fra Romero's 'Dawn' version endelig har set dagens lys på CD. Et stort øjeblik, som jeg vil gå ud fra, at mange 'Dawn' fans sikkert har ventet på.

Jeg er selv stor fan af Goblin's rockorienterede bidrag, men denne udgivelse er lige hvad vi manglede. Her er nemlig tale om den hyper sjældne biblioteks musik som George A. Romero gjorde brug af i sin 'Dawn of the Dead' version. To skøre fans, Johnny Trunk (!) og Joel "Flyboy" Martin havde sat sig det mål at de ville forsøge at opspore det savnede materiale; et kæmpe projekt som tog år at gennemføre, men projektet nåede sit mål og resultatet er en oplevelse at lægge øre til, især hvis man, som jeg, kender til Romero's cut og kan huske scenerne, hvor musikken blev brugt. Her er tale om alt fra skæve, mystiske og skumle synth numre til dramatisk orkestermusik. Samt et beat nummer, 'Cause I'm A Man' af The Electric Banana. Komponisterne er ukendte og musikken blev skabt i 60'erne og 70'erne. Men CD'ens højdepunkt må absolut være zombiernes march, 'The Gonk'. I øvrigt husker jeg at Danmarks Radio's P3 brugte 'The Gonk', som indledningstema til Trafikradio i 70'erne! Så P3 var der før Romero, det var satans!!!

Alt i alt et cool soundtrack som kan anbefales til alle zombie fans!

OPERATON GANYMED
af Henrik Larsen

'Operation Ganymed' (med biograftitlen 'Helden - Verloren im Staub der Sterne') er en knap to timer lang tv-film produceret for ZDF i 1977, instrueret af veteranen Rainer Erler og noget så relativ usædvanligt som en tysk science fiction-klassiker.



Handlingen, kort: et hold astronauter, leder med sammenbidt, bister autoritet af Horst Frank (kendt fra talrige spaghetti-westerns) er på vej hjem i deres temmelig ramponerede rumskib fra en ekspedition til Jupiter-månen Ganymedes. Astronauterne har været længe væk; de er trætte og lettere ubalancerede, en slags snigende "rumkuller". Nu er Jorden omsider i sigte, men hvorfor svarer NASA ikke på deres opkald? Der er ingen radiokontakt overhovedet. En mand bliver sendt ud for at rette på rumskibets antenne, uden at det hjælper. Mændene konfererer indbyrdes: skal de blive i moderskibet, med ressourcer, der er ved at løbe tør - eller tage chancen og tage med en lille landingskapsel ned til den mistænkeligt tavse klode? De vælger det sidste og snart befinder de sig på en stenet kyst - uden tegn på liv nogetsteds. De er landet i Mexico, tilsyneladende fjernt fra al menneskelig civilisation.

Medbringende deres nødrationer og en dunk kemisk renset havvand arbejder de sig langsomt ind i det barske, ugæstfri land. Finder ruinerne af en landsby uden spor af mennesker eller forklaring på hvad der er sket. Samtidig antyder tilbagevendende flashback-sekvenser, at en af astronauterne lider af alvorlige traumer. Der skete "noget" tilbage på Ganymedes; to af hans kolleger døde i en ulykke - eller? Og som forsyningerne svinder, galskaben vokser og mændene begynder at få underlige sår på huden, går situationens fulde alvor op for dem...

'Operation Ganymed' er en fortræffelig film. Scenografi og special effects er gode for tiden (ikke mindst i betragtning af, at det er en tv-produktion) og stilen er befriende realistisk, med dens trætte, upolerede astronauter, så klart åndsfæller til besætningen på Nostromo i den to år senere og langt mere kendte 'Alien'.

Mit anmeldereksemplar er en gammel hollandsk lejevideo med tysk tale og hollandske undertekster. Der findes angivelig også et engelsksproget videoprint. Filmen blev udsendt på DVD i 2005 af selskabet 'Euro Video', kun med tysk tale uden undertekster og i ret dårlig billedkvalitet.

RAPPORT OM EN FORFATTER

Af Frank Brahe

Så sidder vi her igen - efter en lang pause, og et ønske fra min side om at stoppe med at skrive ... Pokkers, så render man ind i en spændende og interessant dansk forfatter - presset bliver for stort og endnu en artikel må skrives, højst sandsynligt ikke til glæde for ret mange andre end undertegnede - men sådan er det altså bare - skrives skulle denne artikel sgu' - SÅ meget for min rygrad her i fandom - well, sorry, here we go.... again.

Navnet Tage Eskestad er måske en smule ukendt i disse år, men går vi tilbage til 1970'erne, på den gryende danske science fiction scene, vækker navnet respekt.

Det var fra den generation med bl.a. Niels E. Nielsen (manden bag en kæmpe produktion af danske sci-fi bøger; at produktionen var stor giver intet billede af kvaliteten, som var meget svingende), Frits Remar, Merete Kruuse - damen i den røde rumdragt, Ole Henrik Laub - det var jo ham, der skrev DE DØDE I VEFBY og selvfølgelig Erwin Neutzsky-Wulff, som vel er den eneste der den dag i dag skinner - resten er falmet - den danske sci-fi scene fra dengang er stort set væk, godt bøgerne stadig findes, måske kommer der en dag et nyt kuld, selvom udsigterne er dystre.

Men som sagt; der var Tage Eskestad - egentligt debuterede han i 1967 med den selvbiografiske roman HÅNDSTENEN på Gerhard Eriksens Forlag, bogen var en ret stor succes på en bogmesse i Køln, den fik rosende anmeldelser og et amerikansk forlag købte option på udgivelse over there... dette kunne selvfølgelig ha' givet boxen til Eskestad, men Gerhard Eriksen gik fallit og flygtede til Frankrig med en hulens stor skattegæld!

Dette var vel ikke en 'total' personlig katastrofe - Tage Eskestad var uddannet journalist, og arbejdede hele tiden på diverse dagblade og bureauer - men kunne, i fritiden, ikke holde fingrene fra tastaturet, og noveller og romaner begynde at boble op.

Den næste roman FLYGTNINGE FRA HIMLEN fra 1973, grundtanken tager sit udspring i De Pseudoepigrafiske Skrifter, som Tage Eskestad stiftede bekendtskab med, gennem noget så cool som, en teosofisk billedhugger på Langeland! Det var der, Eskestad for alvor fattede interessen for de religionshistoriske myter, som fylder en del gennem forfatterskabet i 1970'erne. Manuskriptet blev i første omgang sendt til forlaget Lindhart og Ringhof, som pga. manglende interesse sendte det videre til Stig Vendelkærs forlag, som netop kastede sig over science fiction i deres billigbogs serie - Ole Kragh, som var redaktør (og omslagsdesigner) ville hellere end gerne udgive bogen. Løbende bliver Tage Eskestad kontaktet af interesserede læsere, som ofte gerne vil vide mere om hans baggrund i De Pseudoepigrafiske Skrifter - hvilket er forståeligt nok, der ligger en masse viden og en helt unik måde, at videregive den på i forfatterskabet.

Dette blev så startskuddet til sci-fi karrieren, som kunne være fortsat hos Stig Vendelkær, men Vendelkær fyrede Ole Kragh, og begyndte at spekulere i ejendomsopkøb, men heldigvis overtog IRLOV REGULUS MARTRIARKATET, da drivet gik ud af Vendelkærs forlag.



Tage Eskestad med et lidt ældre slot i baggrunden

Vi er efterhånden nået op til slutningen af 1970'erne, og romanen RAPPORT OM EN UFO skulle se dagens lys - en bog som især Science Fiction Cirklen havde ventet og forventet, det blev det Fynske "Forlaget Fiction" som udgav, men forlaget gik vist nok ned med mand og en mus, så om bogen nåede den distribution som skulle til ligger lidt hen i det ukendte, hvilket måske også er grunden til bogens sjældenhed den dag i dag. En lille sjov sidehistorie knytter sig til RAPPORT OM EN UFO - en ældre typotekniker fattede så stor kærlighed til denne bog, at han ønskede en genudgivelse så brændende, at han selv skabte en re-designet udgave, hvori han placerede alternative illustrationer - så bogen kunne få det look, som han mente den fortjente. Bogen blev sendt til Tage Eskestad i det fromme håb - dog er bogbranchen ikke så simpel. Desværre.

Næste bog som denne artikel beskæftiger sig med er LILITS BOG, som udkom på forlaget BOGAN, der også er kendt for udgivelser af alternativ art som Charles Berlitz' ATLANTIS GÅDEN, BERMUDA TREKANTEN (1+2) og Alan Landsburgs MONSTRE.

BOGAN udgav i 1993 også Tage Eskestads historiske DJÆVLENS STENVEJ.

Eskestads produktion op gemmen 1990'erne bestod af lokale krimier og føljetoner hvor DØDEN PÅ RÅBJERG MILE (som blev en ret stor succes, og udkom i 2 oplag) og KULSVIERENS BLODIGE HÆNDER fra forlaget HOVEDLAND er de mest markante.

Der var endnu en udgivelse fra forfatterens hånd, det var BALLADEN OM DEN NØGNE ABE, som udkom elektronisk på Bog-Net i 1995.

Sideløbende med romanerne var Tage Eskestad en ivrig novellist - der er mange interessante noveller at vælge mellem, bl.a. RAPPORT FRA EN UBEBOET PLANET fra Universum 1971 springer i øjnene - der kort fortalt beskriver hvordan en fremmed livsform kommer til Jorden, men deres bevidsthed kan slet ikke rumme livet på Jorden, og endnu engang opleves det som rumkuller, disse tågede oplevelser af mærkelige former og lyde der opleves her - gu' ved om vi har det på samme måde..?

SÆRMELDING TIL JORDEN fra Proxima i 1975 er i familie

med FLYGTNINGE FRA HIMLEN.

DEN FORSVUNDNE MINARET er en yderst delikat novelle udgivet i KALEIDOSKOP 2 - en science fiction antologi fra IRLOV REGULUS. Novellen er en meget interessant vinkel på begrebet "tid". En amerikaner, en tysker og Eskestad selv betragter minareter på Rhodos, med hver deres verdensopfattelse - pludselig møder de tyrkeren Mustafa, som til alles overraskelse var med i et grusomt slag i 1522! Jeg har selvsagt ikke læst alle Eskestads noveller, men DEN FORSVUNDEN MINARET er et stykke dansk litteratur man burde unde sig selv.

I alt det ovenstående har vi rundet Tage Eskestads professionelle liv - i store træk, inden vi kigger nærmere på et lille udvalg af romanerne, som jeg har valgt at anmelde, synes jeg lige vi går en smule tættere på selve personen.

Eskestad er født i 1920, og allerede som 15-årig begyndte han at skrive noveller og artikler, som han afsatte til diverse aviser og ugeblade - vejen var selvfølgelig lagt og hurtigt kom Eskestad i lære som journalist på et dagblad på Langeland.

Besættelsestiden betød ikke heltegerninger, med en uddannelse på radikale blade, medlem af ALDRIG MERE KRIG samt aktiv i teosofiske og buddhistiske kredse giver en fornemmelse. I slutning af krigen mødte han Elsebeth Høyrup, der var oversætter, korrespondent og også skrev lidt noveller - de blev gift, og fik 4 børn!

Så livet blev arbejde og familie - like for the most of us... Men Livet slider og bider - i dag lever Tage Eskestad alene med sine katte i Hillerød - hans kone er i himlen og mens hun venter på hendes mand, har hun sikkert travlt med en oversættelse. Og om forhåbentligt lang tid, når Eskestad kommer derop, er jeg sikker på, at han har et par suveræne science fiction romaner i baghovedet, som lige skal skrives ind, mens han sidder på en sky sammen med sin kone - så vil der komme bøger - der igen vil skinner som stjerner - fra en vidunderlig forfatters hånd.

Tak til Tage Eskestad - for breve, bøger, historier og tid.

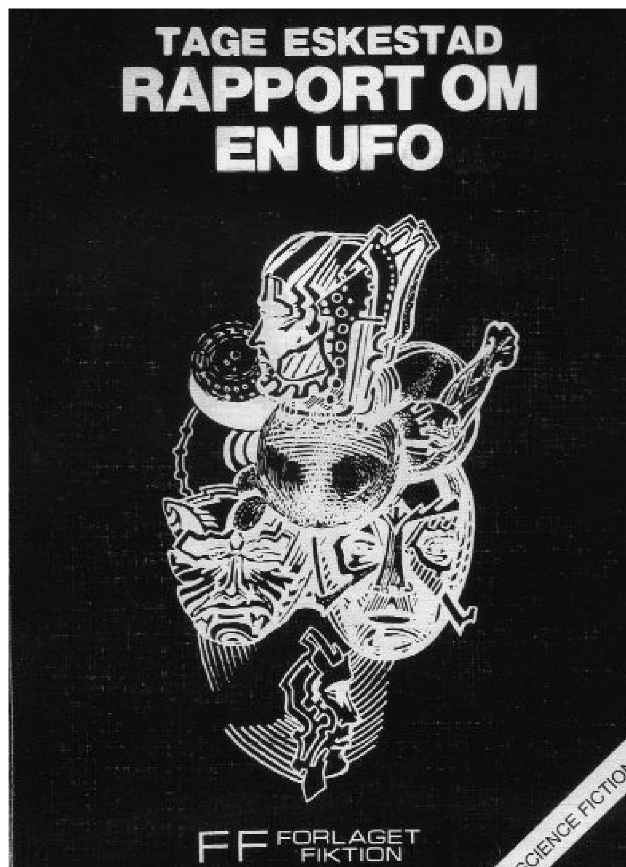
RAPPORT OM EN UFO

Nu er det jo engang sådan, at det er meget svært at tematisere emnerne sci-fi bøger/film, men hvis man gør sig selv den lille tjeneste, at læse Carsten Schiølers autoritative lille udgivelse; "En troværdig forestillingsverden" som er udsendt under labelen "TANGENT SERIEN" i 1977 så er man ganske godt hjulpet på vej.

To af de temaer der nævnes i hovedgrupperne er "den indre verden" og "Parallelle verdener". Disse emner er gode at have i baghånden, når man sidder med RAPPORT OM EN UFO - ikke at det vil være en facitliste, slet ikke, men pludselig opleves et overblik over disse og mange andre temaer... og det er altså rart engang imellem.

Nå, men hvad handler bogen egentligt om - tja... hvis man kan forstille sig en art energisøjle (Katabasis) solidt plantet i vor verden fra en anden dimension (den eneste virkelige verden, Logos); i denne energisøjle vandrer astralvæsener frem og tilbage mellem deres verden og vor - så er der jo ligesom en fundamental forståelse. Disse astralvæsener er langt fra noget vi kan begribe - dette kan er en ganske anden end den vi forstiller os (den er af en race af tempelkatte, og den betragter vi mennesker som en slags slaver... hvilket klart nok giver astralvæsenerne den opfattelse, at menneskene vitterlig blot er en slaverace) - og så folder historien sig lynhurtigt og sikkert ud - Pedro Andersen vil jo gerne bringe nyheden i det dagblad han nu arbejder for, men selvom han har fået en fotograf til at fotografere energisøjlen hopper redaktøren ikke på historien fordi "den flyvende tallerken ligner jo ikke min mormors lysekrone..."Jo, Pedro Andersen er oppe mod fordomme og bedre viden, hvilket jo er interessant når det gælder disse ting.

Den største udfordring er dog, at der er en overhængende risiko for, at denne kontakt/indtrængen kan



nok beskrives ved, at den treenighed som de består af, undrer sig meget over, at vi, i denne her virkelighed, har begreber som stof, rum og tid - og at vi er bundet til dem?! Væsenerne har mange egenskaber, bl.a. kan nævnes, at de evner at gå ind i bevidstheder, for på den måde at forstå individet og dets virkelighed - eksempelvis katte + de, altså væsnerne opleves som engle - hvad de måske er... Nuvel, uden at afsløre for meget kan jeg da nævne, at en stakkels mand (Pedro Andersen), på denne her side af virkeligheden får kontakt med væsenerne, gennem en drømmetilstand og katten Mustafa, hvis virkelighedsopfattelse betyde verdens undergang - så der må jo gøres noget - mere kan ikke røbes her.

Et aspekt, der er fascinerende læsning gennem bogen er astralvæsnernes syn og forståelse af vor verden, virkelighed og selvfølgeligheder, og denne "venden det hele på hovedet anskuelse" udfordrer, og giver bogen et perspektiv mere - helt ustyrligt sjovt er Eskestads syn på ordensmagten og deraf følgende paragrafrytteri.

RAPPORT OM EN UFO er en meget speciel oplevelse at læse; bogen indeholder meget mere end overstående og holder sig på 127 sider! Det er enormt komprimeret, opslugende og umuligt at lægge fra sig, når der først er taget hul på den. Ting som miljøbeskrivelser, personkarakteristik og store stemningsskabere bruger Eskestad ikke megen krudt på, men du savner det ikke - du er aldrig i tvivl om forfatterens hensigter og de missioner de involverede har. Det hele er skrevet ultra skarpt - næsten så minimalistisk som man kan, uden at miste overblik og intentioner.

Tage Eskestad indrømmer i forordet, at han skrev noterne til bogen ned en nat halvvejs i drømme, efter at have læst en række specielle avisartikler bl.a. om månevandringer, antistof, påvirkninger af Jorden udefra - det siger sig selv at det er en ret syret bog, men slet ikke uigennemtrængelig. Bogen er bestemt et bekendtskab værd; den største chance for at finde den er antikvarisk, jeg tror ikke bibliotekerne ligger inde med den.

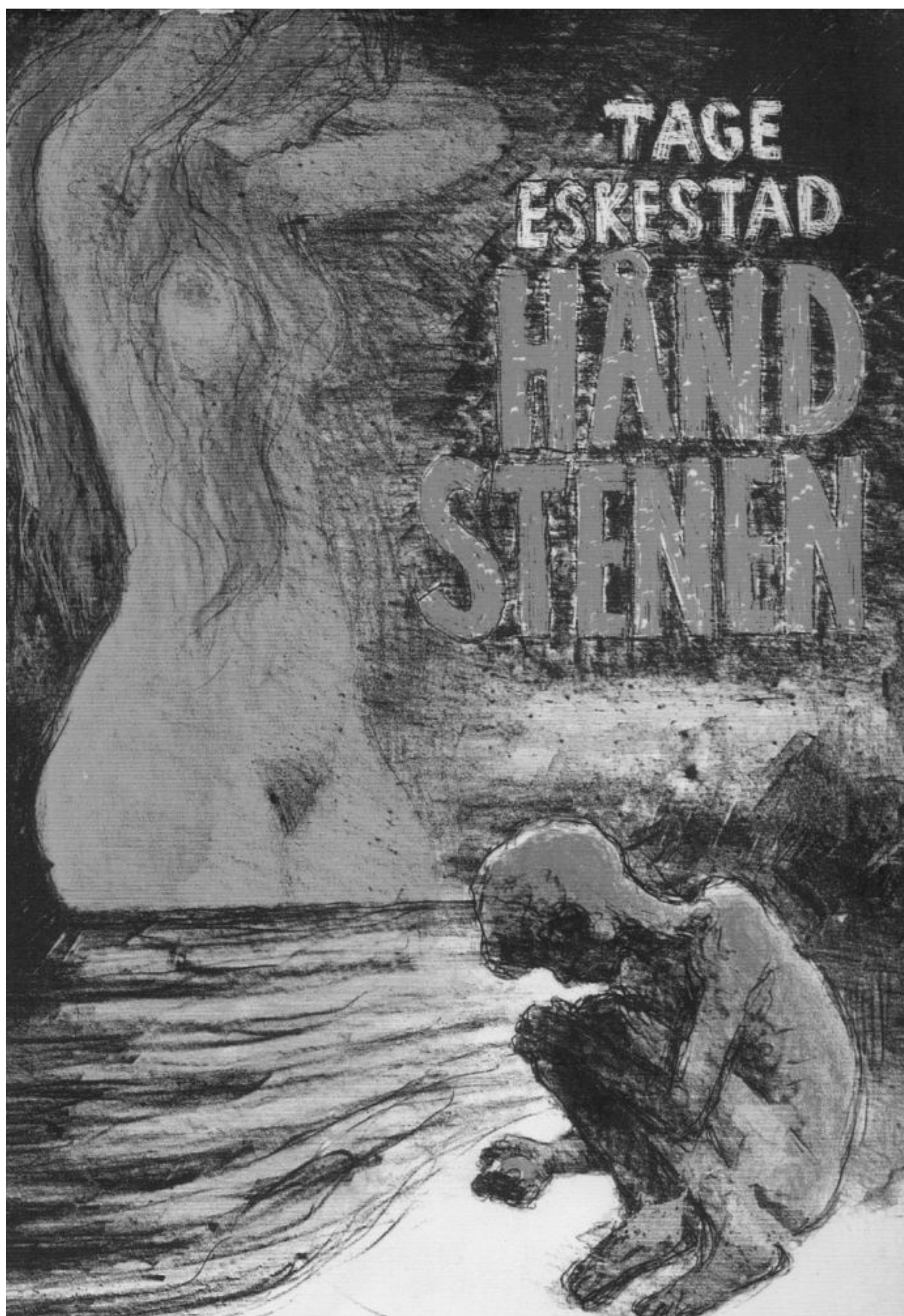
Udgiveren, Forlaget Fiktion gik vistnok neden om og hjem i samme åndedrag som udsendelsen af netop RAPPORT OM EN UFO, hvilket gør bogen svær at finde - på den anden side skal bogen læses, så kommende generationer kan få et indblik i hvor spændende og vidtfavnende dansk science fiction var i 1970'erne. Consummatum Est.

HÅNDSTENEN

I et gammelt nummer af Proxima fra 1975 er der en lang anmeldelse at Tage Eskestads debutroman fra 1967 - HÅNDSTENEN - hvilket jo er pudsigt; bogen er ikke science fiction (men selvfølgelig skrevet af een af dem, der blev helt store danske science fiction forfattere i 70'erne...) og da bogen ikke indeholder gale videnskabsmænd, rumskibe, aliens, tidsrejser og andet godt er det ligeså pudsigt, at jeg kan finde på at læse den, men selve plottet i bogen gjorde mig så interesseret, at jeg bare ikke kunne lade være... indrømmet: ovenstående krav til en bog fra min side ER længere - nå, men plottet - jo, en mand i en moden alder er ude af fiske, på denne fisketur møder han en lille dreng - så langt så godt - men tiden folder sig ud, og det viser sig, at den lille dreng er manden selv som knægt.

Vi havner i et vidunderligt tilbageblik alle de fantastiske ting man oplever som barn, og i dette univers er Eskestad helt utrolig at læse - måden hvorpå han svinger mellem de smukkeste sprog-blomster over til at beskrive præcist, hårdt og levende hvordan verden og menneskerne i den, opleves gennem et barns øjne.

Vi starter på Fjordstrup, som i virkelighedens verden er Strandbjerggård ved Venø, hvor vi oplever den lille Peters verden, som selvfølgelig er Tage Eskestad selv, (i det nærmeste forfatteren kom-



mer en selvbiografi). Indtrykkene er mange, fra mareridtsfremkaldende scener, hvor Peter bliver fanget i en brændende lade, til fascinationen af "grønne øjne" en smuk kvinde, der kærester lidt med den onde godsejer, men også er ven med lille Peter - der dog undrer sig over, at hun ikke har "skæg på maven ligesom andre voksne damer...", de hjertevarme stunder med "Bedstemette", hunden Freja, og meget mere. Peter og dermed Eskestads perceptionsevner er opslugende på en underlig måde; det er ikke spændende, ikke noget man bliver specielt klogere af at læse... Og så alligevel, man husker jo mere og mere jo ældre man bli'r, og HÅNDSTENEN hensætter i et eller andet humør.

Bogen er medrivende i al sin varme, og malende teknik rar at læse, mest fordi den har den der "home-comming-feeling" - tanken/følelsen af at vende tilbage til noget kendt og trygt.

Kan man være upåvirket af bogens sidste kapitler om Bedstemette og hvordan cirklen fuldendes - hvor start og slut mødes - må man være en hård banan - denne anmelder sad med en klump i halsen, og der skal altså noget til.

Et fromt ønske herfra skal være, at en eller anden ville gå på biblioteket, eller et antikvariat, skaffe sig bogen, og bare blive halvt så påvirket som mig, så har denne artikel i hvert fald tjent et formål.

MATRIARKATET

I en fremtid hvor resterne af civilisationen har udviklet sig til et primitivt "natur-skov-samfund" tager MATRIARKATET sit udgangspunkt. Her møder vi Jacob, han og nogle drenge får øje på en kanin, og selvom jagt er forbeholdt kvinderne, kan drengene ikke stoppe deres dybe trang til jagten. I denne jagt havner Jacob pludselig i nogle gamle ruiner - og finder en "tavle med vinger"... I det kvindestyrede samfund er disse tavler (læs; bøger) lige så bandlyste som hjulet, da sådanne elementer var grundene til, at den gamle civilisation næsten blev udryddet af "forureningsbølgen" - det var dengang Guderne gik på Jorden; Mao og Marx var de største - Ford var det onde selv.

Selvfølgelig er Jacob alt for fascineret af tavlen, han beholder den, kigger billeder - bogstaverne har matriarkatet ingen fornemmelse af - men alligevel er der sære ting at lære; begreber som biler, højhuse, glas og tøj er svære tolkninger, for ikke sige absurde for det kvindesamfund.

I det hele taget er det ikke nemt at være dreng/mand i matriarkatet, konfirmation er for mange lig med kastration - beskrevet i bogen så kort, præcist og ulækkert, at det næsten gør ondt at læse (av!); andre drenge får andre og mere behagelige opgaver; uanset hvor lidt mandekønnet er værd, skal de jo bruges - af og til... Og Jacob havner i denne udvælgelse, samtidig med, at jagten på kaninen bliver opdaget - til Jacobs held, og lidt af omveje, kommer han til vølven Mari, en frodig, varm og telepaterende heks, der lever uden for matriarkatet men stadig med en tilknytning.

Den slags "hekse" har også kontakt til "sortebrødrene" et mandssamfund der ligger i konstant krig med kvinderne.

Men det går hverken værre eller bedre, end at Mari og Jacob indfanges af amazonerne (de rå krigere i stammen); de mistænkes for en masse uskab og "tavlen" er jo den sikre vej til bålet. Mari er jo i den her telepatiske kontakt med sortebrødrene, som har stor interesse i tavlerne, og Jacob ved, at der er flere tavler hvor han fandt den første. Så knægten er interessant for sortebrødrene, da de faktisk besidder en med evnerne til at læse tegnene i disse tavler.

I en redningsaktion reddes Jacob, men Mari havner i "socialismen" = paradis og den værdifulde tavle ryger samme vej... herfra folder historien sig yderligere ud, og "times are changing..." - det vil faktisk være ærgerligt, at fortælle mere her.

MATRIARKATET er en vidunderlig science fiction bog, som udover er være god og solid sci-fi, rummer et spændende syn på vort eget mand/kvinde samfund (bogen er jo fra 1975 - hvilket sikkert også var et kvindeår), en yderst interessant vinkel om vor forståelse/ tolkning af mytologien og historien, der er original og gennemtænkt humor og sidst men slet ikke mindst sproget, beskrivelserne og den eventyr-stemning, som Eskestad får frem... uha... uha, landskaberne bliver næsten Ballard'ske (tænk på mesterværket VERDEN UNDER VAND), billederne vokser i læserens hoved - den tætte jungle, kæmpe spindlere, så Shelob må ligge vågen om natten, store øgler, sump-dyr, sorte huler og alt er skrevet, skåret og malet ned til et minimum, så man kun får det nødvendige - og DET brænder sig ind, med stor styrke.

Tage Eskestad siger selv, at bogen er inspireret af Axel Sandemoses vision om historiens evige gentagelse, fra bogen VARULVEN, og det er dejligt, at vi har fabeldigtere

der kan vride en så god malende sci-fi historie af mr. Jantelov!

MATRIARKATET fortjener bedre og mere en den udgivelse der er ude på dansk - problemet med udsendelser fra forlag som IRLOV REGULUS og STIG VENDELKÆR er manglende respekt og opmærksomhed - hvis man fremviser, stolt og spændt, en bog fra disse eller lignede forlag, er paraderne oppe med det samme; de betragtes som elendig kiosk-litteratur - uanset. Og bøgerne har ikke en chance - det er synd. Et behjertet forlag som BORGEN burde genudgive, som minimum, Eskestads fire science fiction perler, der er behov for det, og bøgerne har fortjent det. Opfordringen er hermed givet videre....

FLYGTNINGE FRA HIMLEN

De pseudoepigrafiske skrifter, som bl.a. indeholder Enoks bog, fortæller historien om "Himmelsønnerne" der landede på Hermons bjerg. "Himmelsønnerne" er også kendt som de "200 faldne engle", der kom ned fra himlen og blev "fascineret" (faldne engle var/er vel ikke meget bedre end os andre...) af menneskedøtrene - og skabte kaos ved det afkom kvinderne senere fødte; det var kannibalistiske evnesvage kæmper der spredte død og ødelæggelse, og som i sidste ende tvang den øverste himmelske magt til at rense Jorden med syndfloden, ikke kun pga. kæmperne, men også fordi de faldne engle havde startet en teknologisk udvikling på Jorden i et tempo, som mennesket ikke kunne administrerer, derfor var en indgriben nødvendig.

Nnnnjjja... Nu er jeg ikke mester i disse skrifter; det er dog ikke helt ukendt stof; jeg har strejfet dem og snust, men foredragsholder er jeg ikke. Nuvel, Tage Eskestad har kørt skrifterne gennem hovedet og set på det hele med science fiction brillerne på. FLYGTNINGE FRA HIMLEN er fra 1973, og tanken om at skabe sci-fi ud fra Bibelske skrifter, er ikke noget jeg har stødt på før denne bog - Eskestad løser opgaven med kryds, slange og rumskib opad.

Selve handlingen tager sit udspring på Mars, nogle - de 200 engle, ledet af Semjasa, gør oprør og flygter fra det tyranniske matriarkat - man fornemmer i baggrunden en forfatter, der er en smule træt af kvinderne der i 70'erne (læs: MATRIARKATET), well, i det gamle rumskib Merkaba flygter de - og havner på Jorden - Jahve har været der før, så Jordboerne er glade for Gudernes genkomst, men glæden varer kort. Midt i alt det er Enok, hvis rolle bliver mere og mere central som historien skrider frem; hans ven Enkido (var det ikke ham fra GILGAMESH?) er en spændende figur indtil han ristes på et elektrisk hegn.

Men inden det kommer så vidt, udspilles det katastrofale drama, da englene falder (igen) for kvinderne på Jorden, fest og sex fører til disse rædselsfulde kæmper, der æder mennesker og hinanden, men det er nogenlunde også toppen af deres evner - englene kan ikke styre alt dette og tilkalder Enok, som i mellemtiden er rejst bort - og bogen letter for alvor. Fantastisk tænkt og dybt overraskende - det vil være blasfemi, hvis der røbes mere her. Bogen er hyldevare - een af de nemmeste STIG VENDELKÆR udgivelser at opstøve.

Det er et stor persongalleri, der er med i FLYGTNINGE FRA HIMLEN; Enok og Semjasa må vel betegnes om omdrejningspunkter, men følelsen af en entydig "helt" eller betragter er der ikke. Men det gør ikke noget; igen fordi Eskestad er en sikker skriver, er man som læser ikke i tvivl - bevares, forfatteren ved så hulens meget mere om religion og myter end de fleste læsere, så selvfølgelig skal man holde tungen lige i munden under læsningen, men fordi han er dygtig bliver det rart at læse, og kan fordøjes på flere niveauer. Dette mix af religion og myter sat ind i teknologisk sci-fi er meget spændende og en kunst som ganske få danske forfattere mestrer - for mig at se kun Eskestad og Neutzsky-Wulff.

FLYGTNINGE FRA HIMLEN er bygget godt op - selvbiografisk indledning fra forfatteren, der giver en god opvarmning, og inden hvert kapitel er der bl.a. uddrag fra Enoks bog, Oprindelsernes bog, Jubilæernes bog og nogle sydamerikanske religiøse skrifter, hvilket giver oplevelsen af den sammenhæng der mellem disse gamle tekster og Tage Eskestads gendigtning.

Jeg tror ikke at målet var en direkte alternativ skabelsesberetning, mere nogle flotte kreative tanker, en dyb viden om Enoks bog m.m. og sidst men slet ikke mindst en fantastisk evne til at skabe en god historie ud fra en god historie.

LILITS BOG

Af en eller anden årsag har jeg ikke læst Eskestads bøger i den rækkefølge som de blev skrevet - for det meste har jeg bare stået foran boghylden, og tænkt: "Den snupper jeg sgu' i dag..." Så rækkefølgen blev, at jeg læste RAPPORT OM EN UFO, HÅNDSTENEN, MATRIARKATET, FLYGTNINGE FRA HIMLEN og til sidst LILITS BOG - i virkeligheden jo ganske ligegyldigt, og dog ikke, havde jeg vidst, at denne bog er hvad jeg vil udråbe til en form for et hovedværk, ville jeg sikkert have læst den først, for sjældent har jeg da læst noget der minder om.

Vi følger (skrevet i jeg-form) Peter Sivert, der, måske tilfældigt ,render ind i en ung, meget speciel kvinde en mørk aften - den kvinde er ingen anden end Lilit!

Lilit er ifølge mytologien en af Manvantarene, men blev udstødt; hun optræder dog i mange udgaver, og under mange navne; mest kendt er hun nok for at være Adams første kone, hvilket antydes i jødisk og orientalsk mytologi.

Nuvel, Lilit har enorme magiske evner, og er her også en af arkitekterne bag vores skabelse og udvikling. Peter Sivert bliver hurtigt hvirvlet ind i en verden hvor virkeligheder opløses og det videnskabelige udfordres af det religiøse og mytologiske. Hr. Sivert arbejder i et laboratorium, og pludselig hjælper Lilit ham med at lave et videnskabeligt gennembrud der vedrører "Den varme pyt" - teorien om en form for ursuppe, hvori livet opstod. Well, dette bringer vor helt til Berlin, hvor der findes nogle store og meget vigtige forskere, der arbejder med at udvikle - den kommende menneskerace - bogen foregår noget ude i fremtiden, og livet som vi kender det, er for alvor på retur, og selvfølgelige er Lilit også med her, men den ansvarlige professor er Hr. Schöpfer, der arbejder på mange fronter med at løse opgaven, een af disse er på øen Pulau Kalaotoa, hvor projekt "Edens Have" finder sted; projektet går i al sin enkelthed ud på at genskabe Genesis; i en lukket Have, idyllisk og smuk, lever Habiliserne - en han og en hun - som bedst kan beskrives som et mix mellem Homo Sapiens og ... katte.

Lilit er ikke færdig med at bruge Peter Sivert, hvilket han er udmærket klar over, han er i hendes magt, og faktisk også uden muligheder for at ændre sin skæbne - dramaet indtræffer nemlig da Peter befinder sig i Haven alene med hunnen... og barsk, men sød musik opstår. Alt selvfølgelig en del i Lilits plan, men bestemt ikke i dr. Schöpfers!

Da civilisationen alligevel er på randen af opløsning, lukker Schöpfer projektet ned, hvilket skal forstås ved, at Peter forbliver på øen sammen med Habiliserne - alt andet personale trækkes væk! Habiliserne er nu blevet fire. Hunnen har født to drenge, som er blevet døbt Kain og Abel - den ene hårløs og hurtig/intelligent (guess who's the daddy), den anden minder en del om den voksne han. Alt går stille og roligt; Peter bliver ældre, det tekniske udstyr forgår og maddepoterne skrumper - og snart må Peter spille den rolle, der ligger lige for - rollen som Gud!

Lilits indblanden er ikke færdig; Schöpfer arbejder videre med andre projekter. Homunculus, en slags væsner med enorm hjernekapacitet, Jorden overtages af Datamaterne - og bogen bliver bedre og bedre - side for side.

Der er en del lækkerier i LILITS BOG, udover at det er velskrevet, originalt og helt unikt tænkt - der er bl.a. brugt to papirtyper - gul og hvid, (hvilket giver fornemmelsen af kvalitet og tænkt design) og selveste Erwin Neutzsky-Wulff er på rollelisten! Han er deporteret til Berlin fordi han fortæller folket "sandheder". Bogen er på ca. 200 sider - hvilket er en skøn længde - originalmanuskriptet var oprindeligt på 5-600 sider, og tog Tage Eskestad over 2 år at skrive, men igen slog den gamle redaktør til, og skar ind til benet, og skabte en stærk, vital, og dynamisk bog.

Der er dæmoner, rumskibe, øgler, gale videnskabsmænd, filosofiske anskuelser, nye verdener og nye beboere - jeg mener; hva' mangler du ellers?!

Men uanset, så er bogen flydende, og det er her hvor det for alvor lykkes Eskestad at fortælle historien om den evige gentagelse - ud fra Sandemoses vision.

Det er også her, Eskestad får brugt sin skræmmende viden om bibelske tekster, mytologi, okkultisme og skabelsesberetninger isoleret set.

Det er dansk litteratur på et højt niveau, og HVIS man endelig skal sammenligne, hvilket altid er kedeligt, fordi det siger så uendeligt lidt men, igen, Neutzsky-Wulff når han er allerbedst - der ligger LILITS BOG!

DEN PSYKOTRONISKE BOGREOL

ANTIKVARIAT RUNDFART I KØBENHAVN
af Thomas Winther

Der findes et hav af guidebøger til København. Følgende er et supplement til disse, men de steder, der beskrives gennem KBH her er rettet mod bibliofile, og specielt dem som går op i obskuriøst litteratur som science fiction, horror og underfundige kioskudgivelser. Rundturen var en jeg tog i sommeren 2005, og turen førte mig forbi mere end 30 antikvariater og byttebikser.



Del 1. Frederiksberg, Valby og Nørrebro
Muvibo (Gothåbsvej 44). Navnet er en sammentrækning af Musik, Video og Bøger. Dette er en byttebiks med paperbacks, billigbøger, LP'er, CD'er og film.
  Penny Lane (Peter Bangsvej 2) En butik hvor bøgerne ligger i kæmpe stakke over alt. Finder man noget i rodet vil man blive glædeligt overasket over priserne, da de er helt i bund.
  Helge Jensens antikvariat (Sønder Fasanvej 97 kld). Her er fyldt med billigbøger og kiosk udgivelser.
  Antikvariatet Aldus (Vesterbrogade 176). Pænt opryddet lokale, og bøgerne pænt opstillet i reolerne, men ingen ting at hentet af obskuriøsiteter.
  Antikvariatet Enghave Plads (Enghave Plads 3). Et hyggeligt lille antikvariat, med en pæn stak kiosklitteratur.
  Store Verners mini antikvariat (Sundevedsgade 31). Dette er et sted man skal sørge for at komme sent på dagen, da åbningstiderne er fra 16-19. Verner er selv samler, og meget af det han sælger er ud af egen samling. Science fiction magasiner, kioskudgivelser indenfor både bøger og tegneserier, filmprogrammer og alt muligt andet er der pakket ind på den trange plads. Dette er et sted der er værd at tage forbi, om ikke andet så for oplevelsen.
  Antikvariat 2B (Dannebrogade 2B - *www.antikvariat2b.dk*). Som så mange andre steder er science fiction og horror sat sammen med krimi og spændingsbøgerne i dette antikvariat.
  Blums Antikvariat (Værnedamsvej 9) ser udefra ud til at være et sted, der er specialiseret i bøger til midaldrende kvinder, men de har masser af science fiction og en mindre del horror.
  Hoffmanns Antikvariat (tidl. Jan Hansens Antikvariat, Gammel Kongevej 103). Hvis den nye ejer har beholdt samme udbud som den forrige, så er her masser af science fiction og horror at hente. Jeg har dog ikke været forbi siden ejerskiftet.
  Antikvariatet, Alhambravej 22. Dette er et sted hvor jeg kun få gange har fundet noget som jeg har villet købt, men det er et sted med bøger fra gulv til loft, og hvor man skal kante sig rundt, som antikvariater bør være.
  HC Ørsteds Antikvariat (H.C. Ørstedsvej 39) har lige fået ny ejer, og det er endnu ikke til at sige hvilken stil der vil være fremover.
  Blågårds plads antikvariat (Blågårdsgade 29). Endnu et sted der for nyligt har skiftet ejer, men det har ikke ændret på at det er et rigtigt antikvariat med bøger alle vegne.
  Bjørns antikvariat (Elmegade 10). Dette er nok det antikvariat hvor jeg oftest kommer. Har mange tegneserier og science fiction.

Del 2. Indre København
Nansensgades antikvariat (Nansensgade 68 kld), normalt udvalg af antikvariske bøger. Fordelen er at den ligger tæt på tegneserie antikvariatet Pegasus (Nr. Farimagsgade 53) så man kan lige slå et smut derned.
  På Fiolstræde findes de 4 antikvariater: Hafnia, Arnold Busch, Paludan (som har indrettet en bogcafé) og Vangsgaard. Den sidste af disse har et lille lokale sat af til science fiction, fantasy og horror (som herinde kaldes "gotisk").
  Bogbørsen (Studiestræde 10), har gemt sit danske science fiction på hylder bag disken
  På Skindergade ligger både Kaabers Antikvariat og Booktrader. Disse har sjældent noget, der fanger min interesse, og når de gør er det ofte pænt dyrt. Skindergade løber ud i Gråbrødre torv, hvor antikvariatet Dan Fogh ligger. Han har specialiseret sig i musik litteratur.
  På Kultorvet ligger Biblioteksboghandleren. De har fyldt kælderen med bøger fra forlagenes restoplag, hvilket betyder at man fra tid til anden kan finde den søgte bog her.
  Brandes Antikvariat (Admiralgade 22). Denne har sit navn fra da den lå i den midtjyske by Brande, men for snart længe siden flyttede ejeren til København med butik og det hele. Han har en pæn samling science fiction bøger og magasiner.
  På Læderstræde ligger et par antikvariater af samme type som de på Fiolstræde, nemlig Peter Grosells Antikvariat og Bøger og Kuriosa. Generelt ikke meget obskuriøst læsestof her.
  Når man nu er på bogjagt i midtbyen, bør man altid gå forbi Helligåndshuset. Der er ca. 50% chance for at et eller andet antikvariat afholder hollandsk bogmarked. Er man heldig og det lige passer med at prisen den dag er 5 eller 10 kr. pr bog, kan man hurtigt få fyldt tasken.
  Lynge & søn (Silkegade 11). Dette antikvariat har specialiseret sig i kostbare bøger.

Del 3. Amager
Jeg kender kun til den del af Amager, der ligger tættest på resten af København. Her ligger specielt ét antikvariat som det er værd at tage turen efter. Men når man nu er der, kan man lige så godt tage turen rundt.
  Antikvariatet (Amagerbrogade 12). Dette er et sted med et godt udvalg af science fiction og tegneserier.
  Antikvariatet - Dansk Bogservice (Amager Fælledvej 9). Hyggeligt lille kælder antikvariat.
  Byttebiksen (Holmbladsgade 13). Dette er en af de steder, der overlever i kraft af pornofilmene i baglokalet.
  Længere ud på Amagerbrogade ligger Marsk Antik (Amagerbrogade 167). Selvom butikken lyder af navnet "antik" så er det mere et antikvariat. De har en pæn samling af kiosklitteratur og danske

science fiction bøger. [Også tegneserier samt gamle hobbyblade og børnebøger i kælderen. - Red.]

Del 4. Østerbro
Skovle og Skovle (Dag Hammerskjölds Alle 40). Dette er noget af en rodebutik. Men der er alligevel en fem hylder med obskuriøse skønlitteratur.

Classensgade Antikvariat (Classensgade 5). Dette er et meget normalt antikvariat med et normalt udvalg, det vil sige ikke meget af interesse.

Trianglens Antikvariat (Østerbrogade 72). Dette er en institution for fanzine folk, da han normalt gerne forhandler disse.

Corsaren (Nordre Frihavnsgade 86). Han har til huse i nogle små lokaler, da langt de fleste af bøgerne er på et lager. Det hænder man først kan få den ønskede bog et par dage efter, når han har fået hentet den.

Nyboder Antikvariat (St. Kongensgade 114). Nyboder boghandel har et mindre antikvarisk udsalg i kælderen.

Bogormen (Vennemindevej 65 - midt mellem stationerne Ryparken og Svanemøllen). Et lettere skummelt butikslokale, uden det store på hylderne. Den henviser selv til kataloget på deres hjemmeside, hvor der også er registreret de bøger de har i deres depot. *www.bogormes-antikvariat.dk*

Del 5. Internettet
Hvis man nu ikke orker at tage turen rundt, så er der også rig mulighed for at finde antikvariske bøger på nettet.

www.antikvar.dk er siden for Den Danske Antikvarboghandlerforening. Deres fælles database kan også findes på: *www.antikvariat.net*, hvor man så samtidig søger i antikvariater i de andre skandinaviske lande.

www.bogbasen.dk er en side hvorigennem alle kan sælge bøger. En række antikvariater er oprettet på denne side, samtidig med at man kan søge i en lang række private menneskers brugte bøger.

www.sfland.dk Science Fiction Land handler kun med bøger indenfor de fantastiske genrer.

www.danbook.dk - er siden for Provinsantikvarboghandlerforeningen. Der er ikke noget katalog på siden, men her kan findes adresser på antikvariater i og udenfor København.

www.sherlockiana.net - Dette er hjemmesiden for Sherlock Holmes Museet og antikvariat. Dette har specialiseret sig i Sherlock Holmes, science fiction, horror og fantasy.

www.246.dk/antikvariater.html. Denne side indeholder en liste over antikvariater i Danmark. Det virker dog til at det er år og dag siden den er blevet opdateret, men den giver da et sted at starte. [At der figurerer nogle spøgelsesadresser på den liste opdagede jeg, da jeg for et par år siden selv fik lyst til at udforske de københavnske antikvariater og brugte den som guide. Skuffende, når man har rejst til et fjernt, forblæst hjørne af byen og mødes af tilgitrede vinduer eller sågar i et tilfælde en bedemandsforretning! En sådan spøgelsesbutik er Lurifax Antikvariat på Vigerslevvej nr. 39: skiltet hænger der endnu, men butikken ser ud til at have været lukket i årtier. - Red.]

www.abebook.com - Dette er en amerikansk side, men der ar antikvariater fra hele verden registreret. Jeg har bestilt bøger fra såvel USA, Tyskland og Australien via denne side.

ALEXANDRO JODOROWSKY OG SMERTENS VEJ
Af Erling Søby

"Er dét Meta-baronen?"
"Ja, det er ham! Den store dræber!"
"Den største hovedjæger i hele solsystemet!"
Fra: John Difool - Den sorte inkal

En del af læserne vil rimeligvis kende den sydamerikanske filminstruktør og tegneserieforfatter Alexandro Jodorowsky fra hans og Moebius' science fiction-serie om klasse-R privatdetektiven John Difool. Jodorowsky begyndte som filminstruktør, men er i det seneste kvarte århundrede vel blevet mere kendt for sine tegneseriemanuskripter end sine film. Han har arbejdet (og arbejder) sammen med en række af de største europæiske navne, især Moebius (Jean Giraud), François Boucq og Juan Giménez, men hans samarbejder med Georges Bess og Arno skal også nævnes.



De fleste af hans væsentlige serier er udkommet på dansk. Det omfatter Eventyret om Alef-Thau, tegnet af Arno (8 bind), Den hvide lama, tegnet af Georges Bess (6 bind), Det kronede hjerte, tegnet af Moebius (3 bind), Diosamante, tegnet af Jean-Claude Gal og Igor Kordey (2 bind), samt Månemanden - bølgernes behersker (2 bind) og Bouncer (3 bind), begge tegnet af François Boucq.

Endvidere har han skrevet en række science fiction-serier, der danner et sammenhængende univers, og som rimeligvis er hans bedst kendte værker: De tre serier om John Difool - "L'Incal" (John Difool, 6 bind), efterfølgeren "Après L'Incal" (John Difools hemmelighed, 1 bind - uafsluttet, planlagt til 2 bind), begge tegnet af Moebius, samt forløberen "Avant L'Incal", tegnet af Zoran Janjetov (6 bind, ikke udgivet på dansk, men Faraos Cigarer planlægger at udgive hele serien i ét samlebind inden for det næste års tid). Desuden spinoff-serierne "La Caste des Méta-Barons", tegnet af Juan Giménez (Metabaronernes kaste, 8 bind), "Les Technopères", tegnet af Zoran Janjetov og Fred Beltran (Teknofædrene, 6 bind - uafsluttet, planlagt til 10 bind) og "Mégalex", tegnet af Fred Beltran (Megalex, 2 bind - uafsluttet). Det er et par af disse serier, der skal trækkes frem i det følgende.

Metabaronernes kaste
I Alexandro Jodorowsky og Moebius' science fiction-klassiker om John Difool optræder en bifigur, den intergalaktiske lejesoldat og snigmorder, der kaldes Metabaronen. - En frygtet mand, hvis tjenester er millioner af milliarder kublarer værd!

Efter afslutningen af John Difool-serien besluttede Jodorowsky sig for at fortælle historien om Metabaronen og hans forfædre, Metabaronerne kaste. Dette i en otte album lang serie, tegnet af den agentinskfødte Juan Gimenez (tillige med et album 0, hvor Jodorowsky og Gimenez fortæller om serien og dens baggrund, tillige med skitser og udkast, og en kort fortælling fra Metabaronernes fjerne fortid).

Jodorowsky, der også er filminstruktør, skulle oprindeligt have skrevet manuskript til og instrueret Dune (Klit), men hans ændringer i historien var for særprægede for producenterne, der bakkede ud, og efter af have været rundt om Ridley Scott endte opgaven med at gå til David Lynch. De hensigter Jodorowsky havde haft med Dune skulle dog senere komme til at præge Metabaronernes kaste.

Metabaronernes kaste er en flere generationer lang slægtssaga, der begynder med den nuværende metabarons tipoldefader, Othon, og bevæger sig op gennem generationerne. Historien berettes af robotterne Tonto og Lothar (navnene er hentet fra de klassiske tegneserier, "Lone Ranger" og "Mandrake"), der afventer den nuværende metabarons tilbagekomst til Metabunkeren i Grubebyen.

Beretningen udvikler sig til et højspændt rumeventyr, en space-opera i den helt store stil, om Metabaronernes optræning til uovervindelige krigere, deres kampe mod nonneluderordenen Shabda-Oud, der prøver at bruge dem i deres forsøg på, ved fødsler at manipulere sig frem til et hermafroditbarn, den guddommelige androgyn der skal beherske universet. Senere følger forskellige generationers alliancer med eller kampe mod Det galaktiske imperium, den kejserlige residens Guldplaneten, Kejser-Kejserinden og det kejserlige hof. Man vil genkende alt dette, hvis man har læst John Difool.

Serien rummer forrygende slag i rummet, snigmord i stort format, fantastiske planeter og sære udenjordiske væsener (såsom en ualmindelig modbydelig race, der vil underlægge sig galaksen ved at udrydde samtlige dens indbyggere, og som ligner tilforladelige æsler). Her er træk fra Klit og Star Wars, H. R. Giger's og Chris Foss' tegninger/malerier, fra cyberpunk og japanske æresritualer, og der er Jodorowsky's interesse for smertefulde indvielsesritualer. Men serien er først og fremmest dybt original, imponerede godt tegnet af Juan Gimenez i en detaljeret, organisk stil, der er akvarelmalet direkte på blyantskitser. Det er en stil helt forskellig fra Moebius', og må snarere sammenlignes med Enki Bilal's, Massimiliano Frezzeto's eller Simon Bisley's.

Metabaronernes kaste er ikke så kompleks en fortælling som John Difool (der bl.a. kræver et kendskab til Jung's teorier for at få det fulde udbytte), men man vil mene, at den mindst på højde hermed, og man tøver ikke med at kalde den et mesterværk.

Teknofædrene
Jodorowsky's, Zoran Janjetov's og Fred Beltran's Teknofædrene foregår det i samme univers som

serien om John Difool, og handler om et andet aspekt af dette univers. Serien om Teknofædrene handler umiddelbart om en spiludvikler og hans famlies dramatiske historie, men efterhånden som serien skrider frem, og man kommer ud over de første par bind, skal det vise sig at den handler om Teknopræsteskabets og teknopræsternes historie. Det er ikke en uinteressant serie, men - som den tegner nu - næppe heller ikke det bedste værk fra Jodorowsky's hånd. Men Teknofædrene er nok svær at vurdere før den er afsluttet, og for nuværende er den kun nået noget nær halvvejs.

Megalex

"Afvigeren" og "Den pukkelryggede engel" er de første to bind i Megalex, en - endnu en - fortsat science fiction-serie fra den flittige Jodorowsky's hånd. Serien er tegnet i en næsten fotografisk realistisk stil af Fred Beltran (der er bl.a. har stået for farvelægningen af John Difools hemmelighed og den ny farvelægning af John Difool).

Megalex, en industriel planetby, bliver regeret af et teknokratisk regime, og er stort set beboet af en klonet befolkning. Planeten er dækket af en storby (i lighed med Trantor i Isaac Asimov's Stiftelsen eller Coruscant i Star Wars). Dog har Megalex to uregerlige naturområder, Chem-skoven og Det døde Ocean, der uophørligt angriber byen. I undergrunden, i en næsten uendelig labyrint, holder en oprørsbevægelse til, og forbereder krigen mod regimet.

I seriens første bind undslipper en kæmpemæssig politiklon, der skulle have været elimineret som biologisk afviger, militærpolitiet og blev reddet af oprørerne. Senere, i andet bind, trænger klonen gennem sine erindringskredsløb og programmerede følelser, og finder sin sande natur. Klonen møder også en af de 12 oprørsledere, den pukkelryggede Zerain, der efter at have besejret de øvrige 11 ledere i kamp, gennemgår en forvandling og bliver Den pukkelryggede Engel, der proklamerer krigen mod regimet. Men imperiet forbereder sig på at slå igen …

Megalex bygger på modsætningen mellem natur og religion overfor teknik og bureaukrati, og minder en del om en anden af Jodorowsky's serier, Månemanden - bølgernes behersker, tegnet af Francois Boucq. Månemanden hører til Jodorowsky's bedste værker, men Boucq's tegninger gør fantasktisk meget. Det gælder ikke rigtig for Megalex, der er ret frelst og naiv; der er ingen tvivl om, hvor Jodorowsky's sympatier ligger, og flere nuancer kunne have gjort serien mere spændende. Dertil kommer, at Beltran's noget stillestående tegninger heller ikke trækker op. Omvendt hæver selv Jodorowsky's svagere ting sig over det meste andet science fiction på tegneseriemarkedet.

Jodorowsky har fortalt, at Megalex foregår i samme univers som John Difool-serierne, Metabaronernes kaste og Teknofædrene. I de to foreliggende bind bliver Megalex ikke kædet direkte sammen med disse serier, men da Megalex endnu ikke er afsluttet kan det stadig ske.

Bibliografi (danske udgivelser):
Alexandro Jodorowsky & Moebius: John Difool 1-6 (Carlsen Comics 1982-1990). - Planlagt genudgivet af Faraos Cigarer i ét bind med Fred Beltran's ny farvelægning.
Alexandro Jodorowsky & Moebius: John Difools hemmelighed 1 (Carlsen Comics 2001).
Alexandro Jodorowsky & Zoran Janjetov: "Apres L'Incal". - Planlagt udgivet af Faraos Cigarer i ét bind.
Alexandro Jodorowsky & Juan Giménez: Metabaronernes kaste 0-7 (Arboris 1996-2003). - Seriens sidste bind er planlagt til udgivelse indenfor kort tid.
Alexandro Jodorowsky, Zoran Janjetov & Fred Beltran: Teknofædrene 1-5 (Arboris 1998-2004). - Seriens sjette bind er planlagt til udgivelse indenfor kort tid.
Alexandro Jodorowsky & Fred Beltran: Megalex 1-2 (Arboris 1999-2002).

Øvrige (danske) udgivelser:
Alexandro Jodorowsky & Arno: Eventyret om Alef-Thau 1-7 (Borgen/Bogfabrikken 1984-1995). - Seriens sidste bind blev ikke udgivet på dansk (men bemærk at bind 1-6 udgør seriens afsluttede 1. cyklus).
Alexandro Jodorowsky & Georges Bess: Juan Solo 1-2 (Bogfabrikken 1997). - Seriens to sidste bind blev ikke udgivet på dansk.
Alexandro Jodorowsky & Georges Bess: Den hvide lama 1-6 (Bogfabrikken 1988-1994).
Alexandro Jodorowsky & Moebius: Det Kronede Hjerte 1-2 (Bogfabrikken 1994). - Seriens sidste bind blev ikke udgivet på dansk, men hele serien er planlagt (gen)udgivet af Fahrenheit i ét bind.
Alexandro Jodorowsky & François Boucq: Bouncer 1-3 (Carlsen Comics 2003-2004).
Alexandro Jodorowsky & François Boucq: Månemanden - bølgernes behersker 1-2 (Carlsen Comics (1994-1996).
Alexandro Jodorowsky, Jean-Claude Gal & Igor Kordey: Diosamante 1-2 (Arboris 2003).

FØRERFORNEMMELSER I PRIVATBIBLIOTEKET
Af Henrik Larsen

Jeg læser i dagens aviser (27. september 2006), at en samling landskabsmalerier af Adolf Hitler er sat på auktion. De skal nok blive solgt. Nazismens fascinationskraft synes usvækket. Man kan i antikbutikker og på loppemarkeder købe alskens naziregalia, fra medaljer og hjelme til askebægere og sågar øljern. Noget af det er måske endda ægte.

Såre smagsløst, kan man mene og store internetauktionssteder som Yahoo og eBay har da også forbudt køb og salg af disse varer. Det kan vel ikke blive meget mere politisk ukorrekt. Og forbuden frugt... ja, såmænd.

Jeg har nemlig selv en rem af huden. En lille, slidt bog i blåternet, stift bind som bærer titlen *"Führerworte, Uddrag af Adolf Hitlers Taler, Opraab og Breve fra 1.1. 1939 til 1.1. 1944"* og er udgivet af forlaget Landssoldaten, Fredericia 1944. Tilsyneladende et nazistisk svar på "Den lille røde", med førercitater bragt på både dansk og tysk. Der er endda en farvetegning af Hitler indklæbet foran i bogen. Jeg fandt den på hollandsk bogudsalg og troede jeg havde gjort et obskuriøst kup. Nej, viste det sig. Bogen er ikke særlig sjælden; den er et propagandanummer, men iscenesat af modstandsbevægelsen, ikke de danske nazister! I 1944 var det begyndt at gå rigtig skidt for Hitlers krigsmaskine og nærlæst afspejler citaterne den efterhånden afgrundsdybe kløft mellem hans erobringsdrømme og kendsgerningerne på slagmarken.

Det er da humor...

SUPERNOSTALGI
Af Henrik Larsen

Efter mange års pause er jeg begyndt at samle superheltetegneserier igen, blade fra min barn og ungdom. Det er som at løse billet til en tidsmaskine: Ting hvirvles pludselig op fra hjernens mørkeste og mindst befærdede afkroge.

Et løsrevet erindringsglimt: Vi er i København, til begravelsen af en ven af familien. Der ligger sne på fortovene og frost i luften. På vej fra forsamlingshuset passerer vi et kioskvindue og jeg ser forsiden af det nye "Hulk". Hulk spræller i en kæmpe pansernæve, højt over en by i flammer. Teksten siger: "Læs om den forfærdende Tyrannus". Den trykkede tristhed blandes med en følelse af glæde som jeg omhyggeligt undgår at vise overfor de andre. Det er den fjerde marts 1982.

Hvornår begyndte det? Den første tegneserie med en superhelt jeg læste i mit foreløbig 39-årige liv var "Batman" nr. 6 fra 1973. Et nummer, hvor "Batman møder den skrappeste panser i Gotham City" (citat omslaget). Om bladet var sprit nyt husker jeg ikke, men begyndelsen af 70'erne lyder ganske rimeligt, så, jeg har vel været 6-7 år. Tilståelsens time: Det var ikke mit eget blad. Når jeg fik det i hænde var det fordi vores mormor passede hus for et ægtepar på vores vej, når de var bortrejst på ferie. Og så fik min to år yngre søster og jeg lov til at komme på besøg og te os som om vi var hjemme. Det er heldigvis mange år siden nu, så ingen kan vel længere tage anstød af, at vi legede med det legetøj som var i huset, læste i børnebøger og tegneserier og generelt rodede i andre menneskers private ting – for sådan noget gør man jo ikke, vel?

Sønnen i huset var nogle år ældre end jeg og han havde et par "rigtige" tegneserieblade - noget som var bandlyst i vores hjem, hvor kun "Anders And & Co." blev tålt - bl.a. bemeldte nummer. af "Batman". Jeg så mit snit til at fiske bladet frem fra dets plads i en skrivebordsskuffe, hver gang vi var på besøg - var dybt fascineret af den kappeklædte superhelt - men samtidig usikker på, hvad han egentlig kunne - havde jo en kappe, så kunne han flyve ligesom Superman? (Superman havde jeg på det tidspunkt kun flygtigt hørt om.) Blev også lidt rystet over, at Batmans hemmelige identitet ret tidligt i historien "afsløres" for læseren - øh, Bruce Wayne, javel så… troede dengang i min naivitet, at en superhelts hemmelige identitet var rigtig hemmelig, også for læserne, eller at man i hvert tilfælde skulle gætte lidt, eller vente på den store afsløring og ikke blot tager det for givet.

Sønnen i huset havde i øvrigt også en rigtig Batmobil med plastikfigurer af Batman og Robin som kunne hives op af førerrummet. Den ville vel nok være penge værd i dag.

Jeg mindes vagt at have læst i gamle Superman eller Superboy blade nogle steder, hvor jeg kom med mine forældre i årene som fulgte. Mit eget første, personligt ejede superhelteblad købte jeg som knap 12 årig i foråret 1979 og det var "Superman med Batman" nr. 3 (28. februar 1979). Dette skulle i øvrigt vise sig at være den sidste lancering af et Superman blad før den "ny" serie (post-crisis historierne fra 1987 og frem). "Superman med

Batman” (fra nr.19 blot “Superman”) var modsat de ældre udgivelsesrækker i sort/hvid. Omslagene var dog stadig i farver om end betydelig mere gennemarbejdede (og teksttunge) end før. Den redaktionelle linje var især de første 2-3 år af gennemgående høj standard, med vægt på samtidige historier og kun relativ få i den lidt naive, letbenede stil fra farvebladene.

Jeg prøvede også med andre blade, bl.a. “Fantomet”, men fandt det for kedeligt, jungleeventyr a la Tarzan (som Fantomet jo et eller andet sted er i familie med) har i det hele taget aldrig sagt mig så meget. Marvel blade som “Edderkoppen” og “Hulk” snusede jeg lidt til, men fra 1979 til 82 var jeg klart mest til “Superman (med Batman)”. Marvel bladene var i øvrigt også næsten altid udsolgt fra mine lokale forhandlere (hhv. en DSB bladkiosk og et supermarkeds tobaks- og bladsalg).

Indrømmet, selve Superman-historierne var noget svingende. Problemet med den tids udgave af den blå/røde duksedreng var jo, at han simpelthen var for (al)mægtig, i princippet uovervindelig. Lidt ligesom en tegneserie med Jesus som superhelt (skulle ikke undre mig om en sådan findes). Så forfatterne må snyde, pålægge Superman diverse handicaps for at give bare en smule spænding. Alt for ofte udløses historierne i snydetricks med hypnose, det var bare en drøm, Superman havde opdaget komplottet på side 2, men valgte bare at spille med/død etc. Indslag af krampagtig lagkagekomik og et gennemgående galleri af pap personligheder hjælper selvsagt ikke.

De ledsagende Batman-historier havde anderledes tyngde og relativ dybde: dystre og groteske historier af tegnere som Jim Aparo, Jim Starlin og Neal Adams. Der optrådte varulve, menneskesjæle i gorillakroppe, menneskelige flagermus, dræbermikrober i skikkelse af billedsmukke kvinder osv. I en særlig uforglemmelig historie (“Liget der ikke ville dø”, nr. 8) døde Batman og blev bogstavelig talt reanimeret af at Atomet hoppede rundt inde i hans hjerne og styrede ham som en anden racerbil. Batman historierne holdt kvaliteten lige til det sidste, hvor Superman for længst var gået op i hat, briller og bagholdsbiller...

Apropos Neal Adams, så var det også (godt nok meget rodet og ufuldstændigt præsenteret) i “Superman med Batman” og de samtidige specialhæfter “Superman’s Gigant”, at jeg blev introduceret til han og forfatter Dennis O’Neils fabelagtige Grønne Lygte/Grønne Pil saga. Kort fortalt danner historierne tilsammen en slags dannelsesrejse: De to helte drager, af og til i selskab med Sorte Fugl eller en Vogter ud i den store verden for at “opdage Amerika” og tackle så jordnære, ikke-fantastiske problemer som boligspekulation, prostitution, narkotika, religiøs fanatisme og racisme. For at det ikke skal være løgn så går Grønne Pils egen assistent og surrogatsøn Speedy hen og bliver stiknarkoman! Socialrealistisk, venstreorienteret politisk agiterende, tidsbundet og hamrende ambitiøst. Historierne går i USA under fællestitlen “Hard-Traveling Heroes” efter en opsamling som blev udgivet for år tilbage.



Og der er andre pragtfulde tidsbilleder som da Superman i nr. 12 rammes af seriøse stofskifteproblemer - han er stadig lige super, men hver gang han f.eks. tager en lille flyvetur brænder han en allerhelvedes masse kalorier af og må i en uforglemmelig scene kompensere med grovæderi af *whoppere* fra Burger King. Burgere var på det tidspunkt stadig et relativ nyt fænomen i lille Danmark.

Og reklamerne for Kinder æg, Bullworker, “Vi Unge”, Hubba Bubba tyggegummi og naturligvis de andre spændende udgivelser fra Interpresse...

Jeg slap en masse ting i 1982 og en af dem var at læse DC tegneserier. Min familie var flyttet til den anden ende af Sjælland og jeg skulle finde mig til rette på en ny skole, opbygge nye kammeratskaber, i det hele taget genfinde mig selv. Jeg opdagede, at på den egn var aktuelle numre af blade som “Superman” og “Fantomet” svære at opdrive. Til gengæld fandt jeg en lille købmandskiosk et stenkast fra skolen som konstant lå inde med enorme mængder af Marvel blade fra Winther. Den omvendte verden fra før, så at sige. At bladene havde klippede hjørner og rabatklistermærker rørte mig ikke. Jeg gik totalt amok i “Hulk”, “Edderkoppen”, “De Fantastiske Fire”, “Dracula” osv. og glemte snart alt om Manden fra Krypton og Ånden der vandrer. Jeg var 15 år. En pubertetsting, at interessen skiftede til superhelte med mere “menneskelige” træk og problemer? Tja, tjo, egentlig tror jeg bare, at det var et spørgsmål om penge og salgskanaler. Men hvem ved…

Og så blev jeg endnu ældre og flyttede igen og startede på universitet og forventedes at være voksen & fornuftig. Praktisk talt alle tegneserierne røg ud, på den ene eller anden måde. Den klassiske dødssynd som plager en samler resten af livet, for uanset at samlingen kan genskabes (for så vidt at privatøkonomien tillader det – det er næsten altid “blot” et spørgsmål om penge), så er den kun en faksimile af originalen, ikke originalen selv. Det tegneseriehæfte man købte i en iskiosk som 12-årig og skrev sit navn i er væk. Borte har taget det. Nej, der er aldrig for sent at begynde forfra. Men det bliver aldrig rigtig det samme som før. And that’s a fact.

Der kom et par sporadiske tilbagefald; i 1987 opdagede jeg Frank Millers “The Dark Knight Returns”-serie og fandt den genial. Og engang i begyndelsen af 90’erne tilbragte jeg en svedig eftermiddag i børneafdelingen på et folkebibliotek med at læse deres komplette række af “Superman” fra perioden med hans duel med Doomsday og følgende “død”, de falske Supermænd og det endelige opgør med Cyborgen. Men dette var jo ikke ”min” Superman. Alt det dér retcon/reboot fis gjorde mig stiktosset og at få at vide, at ens elskede barndomshelt nu katalogiseres som bronzealder(super)mand... ha! Så meget for den nye serie. At gå tilbage og købe de gamle blade antikvarisk faldt mig dog slet ikke ind; det kom først ti år senere.

Ja, nostalgien kryber jo ind på én med alderen; man længes tilbage til “dengang”, får lyst til at genopfriske minderne. Det er et par vintre siden, at noget pludselig “klikkede” og jeg som i febertrance gav mig til at gennempløje samtlige københavnske antikvariater, hvilket gav mig en komplet samling på af “Superman” (1978-86, 86 numre), tre ud af fire “Superman’s Gigant” og en nævefuld “Super Solo” hæfter. Plus, at jeg havde det aldeles pragtfuldt, mens jagten stod på. Så var der de store albums jeg aldrig selv have ejet, men lånt/læst mig til hos andre og disse viste sig anderledes svære at opstøve. Især to for mig noget nær legendariske titler: “Superman & Edderkoppen” og “Superman mod Muhammad Ali”. Men det lykkedes da. “Superman & Edderkoppen” var allerede sjælden, da jeg først hørte om den; fik allernådigst lov at bladre i en original, men ikke at låne med hjem, af en kammerat. Billedruderne, hvor en rasende Edderkop giver Superman tæv brændte sig ind på den indre nethinde. “Superman mod Muhammad Ali” var knap så sjælden, lånte den faktisk fra et folkebibliotek. Totalt fjolleri og tidsbundet, men Ali var jo vitterlig den største (ikke-kryptonianer) på kloden i 1980. Apropos tidsbundet: Både Anker Jørgensen og Mogens Glistrup kan ses blandt tilskuerne på omslaget.

Og på det allerseneste har jeg kastet mig over Marvel bladene igen, i det jeg primært går efter Winther udgivelserne. “FF” og “Hulk” er på plads, minus et nummer eller to; den store udfordring bliver “Edderkoppen” – de gamle numre er ret hårde, men jeg er stædig og sligt belønnes efter sigende.

At genlæse de gamle blade og albums her som voksen har været en stor fornøjelse. Nogle skuffelser? Nej, overhovedet ikke. Dette er noget som går ud over de rent litterære eller æstetiske kvaliteter (som altid kan diskuteres). Det er at genfinde noget mistet, at generobre et tabt territorium. Andre kan selvfølgelig mene, hvad de vil. Fair nok. Lad bare eksperterne opdele og putte i kasser med etiketter som “guld”, “sølv” eller “bronzealder”. Mine barndomsminder vil altid være gyldne. Og guld, det falmer eller anløber ikke.

8.oktober 2005: En solskinsrig efterårsdag. Nils og jeg var ankommet til Århus tidligt på formiddagen og havde nogle timer at slå ihjel før opsamlingen ved banegården. Vi traskede rundt i den århusianske bymidte, ad krinkelkrogede veje og gader, på udkig efter skumle antikvariater, hvor der kunne gemme sig sjældne udlejningsvideobånd, obskure western og scifi pockethæfter og lignende attråværdige objekter for vores uudgrundelige samlerfanatisme. Fandt et par enkelte ting, men ikke det store sus – var et par gange lige ved at fare vild – Ed Larsen spiste en giftiggrøn softice, til stor misundelse for de forbipasserende børn på gågaden.

Vel, klokken slog i slag og vi vaklede tilbage til banegården, noget stive i benene og forkomne af al den friske luft og mødtes med Jesper Mørch, det rare menneske; hilsner blev vekslet og flere fotos taget; Torben trillede ind med limousinen og vi agede til Søften i højt humør.

Ja, dér stod vi igen, Hjortevej, Søften, og ringede på døren til nr.41... Frank & Frue, Lars von Hegnet, Henrik Rytter.... goddag og hej... håndtryk og kindkys... vi væltede ind og fyldte ud...



Og så sad vi bænket om det store kolde pølsebord... solen skinnede mildt ind på de garvede fanzine redaktører som med kenderminer inspicerede fadene... jo, slagteren havde gjort det igen... mmmmmm... stilheden sænkede sig en stund over Hjortevej 41...

Mætte og tilfredse sad redaktørerne og snakkede om folk og film... Romero og hans Land of the Dead... Dværgen... Carnival of Soul som Lars hårdnakket (og skrupforkert efter min mening) frakendte klassiker kvalitet... og der kom Ole Stranddorf jo forbi... blev bænket med os andre... og snakken gik videre... øller knappet op... Lars havde sit nye blad med, Filmtozzen 2... blade og penge blev udvekslet...

Det var tid til quiz, med indviklede pointsystemer og Ed Larsen blamerede sig ved at komme på en sidsteplads, vist nok. Man byttede plakater, programmer, bånd og DVD'er.... nogen skulle absolut se en eller anden fodboldkamp, udenfor programmet, men det var i orden...

Og alt gik pænt for sig, ingen heavy rock eller smadret inventar... total hygge og rolighed... dagen gik på hæld og Ed Larsen som havde haft en hård nat forinden med tilstoppet køkkenvask, strømførende vaskemaskine og afsporet afløbsrens slumrede sødt i stolen... vågnede med et sæt ved lyden af Frank som snakkede alvorligt, mens alle bare sad og hørte på... og det var stille i stuen, bortset fra hans stemme... og nu var det blevet mørkt udenfor....

Og ironisk nok var jeg lysvågen under hele hjemturen som foregik med det allersidste tog... vognen var stoppet til randen med chancepassagerer... en infernalsk larm... mens Nils sov som en baby og jeg måtte ruske ham vågen, da vi nåede Hovedbanegården ved tretiden...

Vi skiltes og jeg trådte ud i en knap nok søndags København... og så blev det weird og creepy... kender du begrebet "sort taxa"?... jeg havde stået længe, overtræt og tissetrængende, da det omsider lykkedes at praje en vogn ind til fortovet og jeg steg ind og meddelte målet for turen... og et stykke ud af vejen gik det op for mig, at der intet taxameter var i vognen eller andet udstyr som hører sig til... og havde der egentlig været taxi skilt... nej, der havde sgu ej og Ed Larsen blev mere end nervøs... selvom fyren virkede rolig nok og ville diskutere fodboldkampen som jeg intet anede om... bluffede mit bedste, hvilket var elendigt... imens ubehagelige tanker spøgte.... insisterede på at blive sat af lige ved Sydhavnen station, betalte hvad han bad om og skyndte mig ind bag lukket dør, lidt rystet...

Så vidt Søften 2005... alle gode gange tre var det... og næste år, lovede Jesper flere gange undervejs, ville han lægge hjem til et arrangement. Der er noget at leve op til.

Ed Larsen, signing off...